

ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือที่มีต่อความเชื่อมั่น
ในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล

ปริญญานิพนธ์
ของ
วิไลวรรณ เกื้อทาน

15 ส.ค. 2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2540

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Signature

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รศ.ดร.ภรณ์ กุรุตนะ)

..... กรรมการ
(ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.ดร.ภรณ์ กุรุตนะ)

..... กรรมการ
(ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ.ฉราภรณ์ รักวิจัย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 4 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความประณีต สมบูรณ์ และมีคุณค่า เพราะได้รับความ
กรุณาอย่างสูง จากอาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สละเวลาอย่างมากในการให้ความรู้ ความคิด ข้อเสนอแนะ
คำแนะนำและช่วยเหลือ ช่วยให้ผู้วิจัยเกิดการเรียนรู้เป็นอย่างดี ในโอกาสนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ
ผู้มีพระคุณไว้ดังนี้

รศ.ดร.ภรณ์	ครูรัตน์	อาจารย์ ดร.สุจินดา	ขจรรุ่งศิลป์
ผศ.ดร.สิริมา	ภิญโญอนันตพงษ์	อาจารย์ ดร.พัชร	ผลโยธิน
ผศ.ดร.กุลยา	ตันติผลาชีวะ	อาจารย์ ดร.วรรณาท	รักสกุลไทย
รศ.วราภรณ์	รักวิชัย	อาจารย์อนินทิศา	โปษะกฤษณะ
อาจารย์อารี	เกษมรติ	อาจารย์แจ่มจันทร์	เกียรติกุล
อาจารย์สมจิต	กิระนันท์วัฒน์		

ขอขอบพระคุณอาจารย์เสวียน บริบาล ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ อาจารย์คมคาย
ดวงศรี อาจารย์กรวิภา สวนบุรี และนักเรียนชั้นอนุบาล 1/6 อาจารย์ประสิทธิ์ ชีदनอก ผู้บริหาร
โรงเรียนไครภูมิวิทยา อาจารย์พิศมัย สหวงษ์ อาจารย์อำไพ แก้วกล้า และนักเรียนชั้นอนุบาล
1/1 ที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการศึกษาทดลองเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคุณประพันธ์ศักดิ์ คุณพิศมัย ค.ช.ปรัชญา ค.ญ.ภาณุมาศ สิทธิสงวนวงษ์
คุณนภคล สิริเมฆา คุณสุพาพร บุญเรือง คุณจิรพรรณ นิสสภา คุณเบญจพร สมานมาก คุณจินดา
น้ำเจริญ คุณสมคิด ชนแดง พี่และน้องเอกการศึกษาศรีวิชัยทุกท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ
สนับสนุน เป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้ แต่ไม่สามารถ
ระบุชื่อได้หมด

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อ
สุดใจ-คุณแม่จันทา เกื้อทาน ที่ได้อบรมเลี้ยงดู และพระคุณ ครู-อาจารย์ ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาท
วิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

วิไลวรรณ เกื้อทาน

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง.....	10
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย.....	19
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ.....	37
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	54
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	55
	ประชากร	55
	กลุ่มตัวอย่าง.....	55
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	56
	การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	57
	แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง.....	62
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	90
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	90
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	91
การดำเนินการทดลอง	91
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	92
อภิปรายผล	93
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า	97
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	98
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	98
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	110
ภาคผนวก ก	111
ภาคผนวก ข	121
ภาคผนวก ค	134
ภาคผนวก ง	138
ภาคผนวก จ	141
ประวัติย่อของผู้วิจัย	143

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แผนการทดลอง.....	62
2 ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง.....	63
3 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุนหนังสือ.....	64
4 การดำเนินการทดลอง.....	68
5 สถานการณ์ในการสังเกตก่อนและหลังการทดลอง.....	69
6 การหมุนเวียนเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2	70
7 เวลาที่ใช้ในการสังเกตก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง	71
8 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 1 ก่อนการทดลอง.....	79
9 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ก่อนการทดลอง.....	80
10 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 1, กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ก่อนการทดลอง	81
11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองภายในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลัง การทดลอง	82
12 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองภายในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนการทดลองและ หลังการทดลอง.....	83
13 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองภายในกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการทดลองและ หลังการทดลอง.....	84
14 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองภายในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	85
15 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 1 หลังการทดลอง.....	86
16 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมที่ 2 หลังการทดลอง.....	87

ตาราง	หน้า
17 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 1, กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมที่ 2 หลังการทดลอง	88
18 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังการทดลอง.....	89

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ชีวิตวัยเด็ก โดยเฉพาะช่วงอายุ 6 ปีแรก ถือเป็นระยะที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐานคุณภาพชีวิตของเด็กที่จะพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต โดยที่พัฒนาการของเด็กในวัยนี้และประสบการณ์ที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมจะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการทุกด้านของเด็กในวัยต่อ ๆ มา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537 : 157) จากรายงานการศึกษา “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” พบว่าประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาเรื่อง คุณภาพของคน การดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดมาตามลำดับนั้น ขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง (เกษมา วรวรรณ ณ อรุณยา, 2539 : 6) ดังนั้น โรงเรียนและครอบครัวจึงเป็นแหล่งสำคัญในการพัฒนาเด็กโดยตรง (อารี สันหลวี, 2539 : 63) ซึ่งการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ จำเป็นต้องฝึกเด็กให้พึ่งพาตนเองได้ มีความรับผิดชอบ (ธรรมรักษ์ การพิสิษฐ์, 2539 : 15) และส่งเสริมให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา (ลีปนันท เกตุทัต, 2538 : 17) เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะมีความรับผิดชอบและกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง (สุชา จันทน์เอม, 2510 : 147)

ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งที่ทำให้คนเราประสบความสำเร็จในการทำสิ่งต่าง ๆ มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก สามารถปรับตัวและเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ด้วยความรู้สึกที่มั่นคง ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ (กรมวิชาการ 2537 : 1 - 5) คนเราทุกคนจะสร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเองขึ้นมาทีละน้อย การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างเป็นปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนั้น บุคคลรอบข้างอาจทำให้ความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ (ประมวญ ดิฉินสัน, 2534 : 8) ไมเออร์ (Maier, 1969 : 175 - 176 อ้างอิงจาก แจ่มจันทร์ เกียรติกุล, 2531 : 100) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีอิทธิพลสำคัญยิ่งต่อชีวิตเด็ก เด็กที่เติบโตในสภาพแวดล้อมของครอบครัวที่ต่างกัน จะมีพื้นฐานความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันโดยเด็กที่ผู้ปกครองปล่อยให้ช่วยเหลือตัวเอง เมื่อเด็กโตขึ้นจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง แต่เด็กที่ผู้ปกครองประคับประคอง ช่วยเหลือตลอดเวลา เมื่อเด็กโตขึ้นจะอ่อนแอและคอยพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ (สมิต อาจวนิจกุล, 2533 : 93) ผลที่ตามมาคือ เด็กจะขาดความกล้าที่จะเผชิญต่ออุปสรรค

หรืองานที่ยากลำบากในภายภาคหน้า (ละม้ายมาศ ศรีทนต์ และจรรยา สุวรรณทัต. 2510 : 18) ดังนั้นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กจึงมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีภูมิคุ้มกันทางใจ สามารถต่อสู้กับปัญหาอุปสรรค โดยไม่หวั่นเกรงหรือทอดถอนใจจนกว่าจะพบความสำเร็จ

ความเชื่อมั่นในตนเอง มิได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เกิดจากการเรียนรู้ที่เนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังและส่งเสริมแก่เด็กให้พัฒนาอยู่เสมอ (พรรณี ช.เจนจิต. 2528 : 68 - 69) จากรายงานการสังเกตพฤติกรรมของครูและเด็ก ในสังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532) พบว่า เด็กระดับก่อนประถมศึกษามีปัญหาการขาดความเชื่อมั่นจำนวนมาก และรายงานของกรมวิชาการ (2537 : 1) ที่พบว่า เด็กระดับก่อนประถมศึกษาขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดู และบรรยากาศของการเรียนรู้ที่ครูมีบทบาทมากที่สุด โดยครูจะเป็นผู้กำหนด และบังคับให้เด็กทำตาม ส่วนพฤติกรรมของเด็กจะออกมาในรูปของกระบวนการตอบสนองตามคำสั่งครู ซึ่งสภาพการเรียนรู้การสอนลักษณะนี้ ก่อให้เกิดทัศนคติที่จะยอมรับสิ่งต่าง ๆ โดยไม่มีการโต้แย้ง หรือทักท้วง การแสดงความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นน้อยมาก (กรมวิชาการ. 2534 : 27) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านอารมณ์และจิตใจ การสร้างความเชื่อมั่นให้กับเด็ก ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดี และสนับสนุนพฤติกรรมที่ดีของเด็ก กิจกรรมที่จัดควรเปิดกว้างให้เด็กทำกิจกรรมอย่างมีความสุข สนุกสนาน (อรพิน หงวนศิริ. 2534 : 248 - 250) โดยมีสื่อทางภาษา ศิลปะ ดนตรีการเคลื่อนไหวเป็นกิจกรรมแกนนำ เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์อื่น ๆ ให้เด็กได้เรียนรู้กว้างขึ้นเป็นลำดับ (ภรณ์ สุรัตน์. 2540 : 48) การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ของเด็ก ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมทักษะทางภาษาครบทุกด้านอย่างเพียงพอ จะทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมั่นคงยิ่งขึ้น (วราภรณ์ รักวิชัย. 2527 : 91) ดังนั้นการจัดประสบการณ์ทางภาษาจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลมากต่อการสร้างทักษะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก ถ้าภาษาที่ใช้เสริมสร้างการเรียนรู้ เด็กก็จะเรียนและพัฒนาบุคลิกภาพไปในเส้นทางที่ถูกต้อง เด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง (Stevie Hoffman อ้างอิงจาก วิทยาลัยครูเชียงใหม่. 2537 : เอกสารหมายเลข 13) พ่อ แม่ และครู จึงมีบทบาทสำคัญมากต่อการสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาและความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็ก โดยเฉพาะเมื่อเด็กเข้าสู่ระบบโรงเรียน เวลาของการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จะเกิดขึ้นที่โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ กิจกรรมที่ครูจัดให้กับเด็กจึงควรถูกต้องตามหลักวิชาการ และครูสามารถจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กด้วยความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ จากการสัมมนาปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้

ความเข้าใจในการเตรียมทักษะเบื้องต้น เช่น การอ่าน การเขียน การฟังและการพูด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ทำให้เด็กเบื่อหน่ายทอดลอยในการใช้ภาษาสื่อความหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 1) จากสภาพดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าครูระดับก่อนประถมศึกษายังจัดสภาพแวดล้อมและจัดบรรยากาศการเรียนรู้ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก รวมทั้งขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็กปฐมวัย

ปัจจุบันมีการสอนภาษาแนวใหม่ที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าและมั่นใจในตนเองในการใช้ภาษา คือ การสอนภาษาโดยวิถีธรรมชาติ หรือการสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole Language) กูดแมน (Goodman) เป็นผู้นำทางความคิดคนสำคัญ มีรากฐานมาจากทฤษฎีหลัก 3 ทฤษฎี ทฤษฎีแรกคือ ทฤษฎีว่าด้วยระบบภาษาที่เชื่อว่า ระบบความหมายเป็นหัวใจสำคัญของภาษา การสอนอ่านและเขียนไม่ควรแยกเป็นทักษะย่อย แต่เปิดโอกาสให้เด็กสำรวจสิ่งรอบตัว และใช้กระบวนการอ่านและเขียน เพื่อศึกษาสิ่งที่เขาสำรวจ เรียนในสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน ทฤษฎีที่สอง ว่าด้วยการสื่อสารสื่อความคิด เชื่อว่าภาษาเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ถ่ายทอดความคิด เด็กไม่จำเป็นต้องถ่ายทอดความคิดด้วยภาษาเพียงอย่างเดียว เปิดโอกาสให้ถ่ายทอดความคิดด้วยวิธีที่สมัครใจ เช่น สนทนา วาดภาพ ศิลปะ ดนตรี ทำทาง ทฤษฎีสุดท้าย ว่าด้วยการอ่านและการเขียน เชื่อว่า เด็กเรียนรู้ภาษาพูด และภาษาเขียน จากการลองผิดลองถูก ในการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว และประสบการณ์การอ่านและเขียน (บุษบง คันติวงศ์. 2535 : 44 - 48)

การสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการสอนภาษาอย่างมีความหมาย โดยผู้เรียนจะอาศัยประสบการณ์ของตนเองประกอบการเรียน ไม่แบ่งแยกภาษาเป็นส่วนย่อย เป็นการเรียนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกล้า และมั่นใจในตนเองในการที่จะใช้ภาษา ไม่กลัวว่าจะผิดทั้งนี้เพราะผู้สอนไม่เน้นการลงโทษเมื่อเด็กใช้ภาษาผิดแต่พยายามชี้ให้เห็นข้อบกพร่องโดยทางอ้อม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแก้ไขตนเอง การเรียนยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (บังอร พานทอง. 2534 : 70 - 72 อ้างอิงมาจาก Goodman. 1986) เด็กจะมีความสุข สนุกสนาน มีแบบอย่างที่ดีในการฟัง การพูด อ่านและเขียน การเรียนรู้ภาษาของเด็กจะง่ายและสนุก มีประสบการณ์ตรงได้อภิปรายพูดคุยในบรรยากาศที่อบอุ่น ยอมรับ ช่วยให้เด็กเรียนอย่างมีความสุขและไม่เรียนด้วยตนเอง (อารี สันทลวี. 2537 : 113) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลให้มีพัฒนาการทางภาษาสูงขึ้น

การจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมในห้องเรียนตามแนวสอนภาษาแบบธรรมชาติ จะมีมุม หรือศูนย์ต่าง ๆ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ มุมหนังสือ โดยแต่ละมุมจะมีอุปกรณ์ การอ่านเขียนจัดเตรียมไว้ นอกจากนี้ยังมีการจัด มุมอ่าน มุมเขียน เป็นพิเศษ โดยจัดไว้ในบริเวณที่ ใกล้เคียงกับมุมหนังสือ การจัดกิจกรรม ครูจะอ่านหนังสือที่เด็กเลือกให้ฟังและสนทนาพูดคุยกับ เด็กเกี่ยวกับเนื้อเรื่องแล้วให้เด็กเล่าเรื่อง จากการพูด การเขียน การวาดหรือการแสดง ซึ่งเด็กจะ สามารถสืบเสาะหาความรู้ได้อย่างอิสระจากประสบการณ์เดิม เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู การปฏิสัมพันธ์จะเป็นไปในทางสนับสนุน ให้กำลังใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากการอ่านหนังสือ ให้เด็กฟังเป็นประจำ จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามธรรมชาติ ตามหลักการจุ่มซาบภาษา (IMMERSION) (อารี สัมหลวี. 2535 : 22 - 25) การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติจะเกิดขึ้นกับเด็ก ตลอดเวลา การวิจัยครั้งนี้จึงเลือกทดลองจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ เนื่องจากเป็นมุมที่สำคัญมุมหนึ่งต่อการเรียนรู้ทางภาษาของเด็ก ที่ครูควรมีบทบาทในการกระตุ้น ส่งเสริม และชักชวนให้เด็กมาร่วมกิจกรรมในมุมหนังสือตามวิธีการเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2533 : 100 , 239) ดังนั้น ครูจึงมีหน้าที่ในการสร้างบรรยากาศ ที่ดีต่อการเรียนรู้ มีการตอบสนองความต้องการความสนใจของเด็ก เพื่อช่วยให้เด็กพัฒนาการคิด และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ออกมาทางภาษาหรือท่าทางด้วยความมั่นใจและทำกิจกรรม อย่างมีความสุข

เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาของเด็กจะแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ พื้นฐานด้านภาษาที่ ได้รับจากที่บ้าน และประสบการณ์ด้านสังคม ที่มีความสำคัญต่อการเรียนของเด็ก และมีความ สัมพันธ์อย่างสูงกับการเรียนภาษา ครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน จะมีทัศนคติ ค่านิยม วิธีการเลี้ยงดูเด็ก แตกต่างกันไป (นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข. 2522 : 58 - 63) แสดงว่า ประสบการณ์ทางภาษาที่เด็กได้รับจากที่บ้านและสังคมย่อมส่งต่อการเรียนภาษาของเด็กด้วย การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงทดลองที่จะศึกษาถึงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียน ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล เมื่อได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ ในมุมหนังสือแล้ว จะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเอง แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ผลที่ได้จากการ ศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้บริหาร ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ปฐมวัยได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ทางภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มเด็กเพื่อช่วยให้เด็ก พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมูมนหนังสือก่อนและหลังการทดลอง

2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมูมนหนังสือก่อนและหลังการทดลอง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดประสบการณ์ทางภาษาที่เหมาะสมในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัย ในกลุ่มที่ศึกษาอยู่โรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล

2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้เกี่ยวข้องในการจัดประสบการณ์ทางภาษาที่สามารถส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ และโรงเรียนไตรภูมิวิทยา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้แก่

2.1 โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการจับฉลาก จำนวน 1 ห้องเรียน จากจำนวน 6 ห้องเรียน แล้วจับฉลากอีกครั้ง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน และจับฉลาก กำหนดเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 1

2.2 โรงเรียนไตรภูมิวิทยา เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการจับฉลาก จำนวน 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับฉลากอีกครั้ง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน และจับฉลาก กำหนดเป็นกลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมที่ 2

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ โดยสร้างเป็นคู่มือจัดประสบการณ์

3.2 แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3 สถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกต ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.4 แบบสอบถามข้อมูลผู้ปกครอง

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

4.1.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ

4.1.2 เด็กปฐมวัยที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท

4.1.2.1 เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาล

4.1.2.2 เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาล

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษานี้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โดยทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1.1 เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาล หมายถึง เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ บิดา มารดา มีการศึกษาระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 17 มัธยมศึกษาตอนปลาย-อนุปริญญา ร้อยละ 29 ปริญญาตรี ร้อยละ 53 อาชีพรับราชการ และรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 52 รับจ้าง ร้อยละ 16 ค้าขายและเกษตรกร ร้อยละ 28 รายได้น้อยกว่า - 4,000 บาท ร้อยละ 3 4,001 - 16,000 บาท ร้อยละ 67 มากกว่า 16,000 บาท ร้อยละ 30

1.2 เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาล หมายถึง เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนไตรภูมิวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ บิดา มารดา มีการศึกษาระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 90 มัธยมศึกษาตอนปลาย-อนุปริญญา ร้อยละ 7 ปริญญาตรี ร้อยละ 3 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 82 ค้าขายและเกษตรกร ร้อยละ 13 รายได้น้อยกว่า - 4,000 บาท ร้อยละ 73 4,001 - 16,000 บาท ร้อยละ 27

2. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกของเด็กด้วยความมั่นใจ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากท่าทาง การกระทำ การแสดงความคิดเห็นหรือภาษาของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกในสถานการณ์สังเกตความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ความภาคภูมิใจในตนเอง ได้แก่ ความพึงพอใจในตนเอง รู้จักตัวเองยอมรับการกระทำของตนเอง และพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตั้งใจทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จโดยไม่ทอดทิ้งแม้มีอุปสรรค

2. การกล้าแสดงออก และเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงท่าทาง การกระทำ มีเหตุผลไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ไม่เลียนแบบผู้อื่น

3. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ได้แก่ การร่วมกิจกรรมกับเพื่อนและครู ด้วยความเป็นมิตร ช่วยเหลือและยอมรับการช่วยเหลือจากเพื่อน รวมทั้งยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ หมายถึง การสร้างสิ่งแวดล้อม และการจัดให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่เด็กชอบและสนใจร่วมกับเพื่อนและครู โดยครูจะอ่านหนังสือที่เด็กเลือกให้ฟัง แล้วสนทนาพูดคุยกัน เด็กแสดงออกออกทางความคิด ด้วยการพูด การเขียน การวาด หรือการแสดง ตามความสมัครใจ โดยผ่านขั้นนำหรือการวางแผนขั้นกิจกรรม และขั้นสรุป กิจกรรมจะเน้นให้เด็กได้ประสบการณ์การสื่อสารด้วย ทักษะ ฟัง พูด อ่านและเขียน

ไปพร้อมกัน ครูมีบทบาทในการตอบสนองความต้องการความสนใจของเด็ก ช่วยเหลือ แนะนำ กระตุ้นให้เด็กสืบเสาะหาความรู้ได้อย่างอิสระจากประสบการณ์เดิม ได้ตอบให้กำลังใจยอมรับความคิดเห็น และเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา สำหรับสิ่งแวดล้อมในมุมหนังสือจะประกอบด้วย การจัดวางหนังสือและจัดสถานที่สำหรับอ่านและเขียนในบรรยากาศสบาย ๆ และเชื้อเชิญให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ในมุม ได้แก่ หนังสือที่มีคุณภาพเหมาะสมกับกลุ่มเด็ก ซึ่งสามารถยืมหนังสือกลับบ้านให้ผู้ปกครองอ่านให้ฟังได้ และมีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการอ่านเขียนเตรียมไว้ให้พร้อม

4. โรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล หมายถึง สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยยึดสถานที่ตั้งของโรงเรียน ตามเกณฑ์การแบ่งเขตการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจำแนกได้ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.2 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.3 ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.5 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย
 - ✓ 2.1 ความหมายของภาษา
 - ✓ 2.2 ความสำคัญของภาษา
 - ✓ 2.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางภาษา
 - ✓ 2.4 ขั้นตอนพัฒนาการทางภาษาและการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย
 - ✓ 2.5 ความพร้อมทางการเรียนภาษา
 - 2.6 การจัดประสบการณ์ทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.7 การเล่นกับการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา
 - 2.8 มุมหนังสือ
 - ✓ 2.9 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา
 - ✓ 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 3.1 ความหมายและความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 3.2 ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 3.3 การสอนภาษาแบบธรรมชาติจากสภาพแวดล้อม
 - 3.4 การเล่นกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 3.5 บทบาทครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

1.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

สมิท (Smith. 1961 : 185 ; อ้างอิงจาก สัมพันธ์ บุญเกิด. 2523 : 23) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึงการพึงพอใจในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง หรือการยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองจะมีในบุคคลใดมากน้อยเพียงใดนั้น สามารถพิจารณาได้จากความขัดแย้งระหว่างตนตามอัตภาพกับตนตามปฏิธาน ถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นมากจะเป็นเหตุให้คนรู้สึกว่ามีค่า ไม่เหมาะสม และไม่พึงพอใจในตนเองอันหมายถึง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความวิตกกังวล ขาดความอบอุ่นใจ และชอบพึ่งผู้อื่น

อารี เกษมรติ (2533 : 34) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึงการกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาต่าง ๆ โดยไม่ย่อท้อ และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

กรมวิชาการ (2537 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้คนเราสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ ช่วยให้คนเรามีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิดกล้าแสดงออก ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพอใจและภาคภูมิใจ สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ และแก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคง อันเป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดี มีความสุขในการดำรงชีวิต

สาธยา อ่อนน้อม (2538 : 36) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองหมายถึง บุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงการกล้าแสดงออกและมีความภาคภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเอง มองเห็นคุณค่า ความสามารถของตนเองและผู้อื่น ทำให้บุคคลนั้นปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ทุกสถานการณ์และอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่จะช่วยให้สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะมีความภาคภูมิใจในตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความเป็นตัวของตัวเอง ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม และมีความสุขในการดำรงชีวิต

1.2 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

มาสโลว์ (Maslow, 1954 : 411) ได้กล่าวว่า คนทุกคนในสังคมมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self - Esteem) และต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนด้วย ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอจะทำให้บุคคลนั้นมี ความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถและมีประโยชน์ต่อสังคม แต่ถ้าความต้องการนี้ถูกขัดขวางจะทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีปมด้อยหรือเสียความภาคภูมิใจในตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับละม้ายมาศ สรทัตต์ และจรรยา สุวรรณทัต (2510 : 98) พบว่า ผลของการขาดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กจะทำให้เด็กคอยพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ ผลที่ตามมาคือ เด็กจะขาดความกล้าที่จะเผชิญต่ออุปสรรค หรืองานที่ยากลำบากในภายภาคหน้า ผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองย่อมกระทำการสิ่งใดสำเร็จได้ยาก เพราะความเชื่อมั่นในตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการฝ่าฟันความสำเร็จในชีวิต

สุชา จันทน์อม (2510 : 147) ให้ข้อคิดเห็นว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งควรปลูกฝังให้เด็กและส่งเสริมให้พัฒนาอยู่เสมอ เพราะคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีบุคลิกภาพดี มองโลกในแง่ดี และมีความรู้สึกปลอดภัย กล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน และสามารถประสบความสำเร็จ ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

สมัย เทียนคุณ (2527 : 127) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองทำให้นักลมีชีวิตจิตใจ มีกำลังใจทำตามแผนการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ เพราะบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะรู้สึกว่าตนเองไม่ถูกข่มขู่จากคนอื่น ไม่ยุ่งยากใจ ทำให้มีความสามารถที่จะกระทำการต่าง ๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้นสามารถรับฟังความคิดเห็นหรือคำนิยมของผู้อื่นได้ด้วยลักษณะของบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์แล้ว

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2536 : 67) กล่าวว่า กว่าเด็กแต่ละคนจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เขาต้องผ่านประสบการณ์ล้มเหลวมานับครั้งไม่ถ้วน เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะไม่ยอมให้ความล้มเหลวมาหยุดยั้งความต้องการเรียนรู้ใหม่ของเขา

ณรงค์ อ่อนาม (2537 : 32 - 33) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพที่มีความสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตของบุคคลทั่วไป ตั้งแต่เด็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ ทำให้คนเกิดความรู้สึกกล้า ซึ่งจะไปข่มความกลัวตามธรรมชาติของมนุษย์

ณรงค์ฤทธิ์ ศักดารณรงค์ (2537 : 54) กล่าวว่า คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองเมื่อทำกิจการใด ๆ จะประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

อารี พันธัมณี (2538 : 58) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะนำบุคคลไปสู่ความสำเร็จสูงสุดของชีวิตและยังประโยชน์ต่อมนุษยชาติและโลก คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นคนที่รู้จักใช้พลังงานที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวให้เป็นประโยชน์ เพราะมนุษย์มีจิตที่มีพลังงานและมีอำนาจสร้างสรรค์อย่างมหาศาล

สรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญต่อความสำเร็จในชีวิต ทำให้บุคคลมีชีวิตจิตใจ มีกำลังใจ มีความกล้าในการกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ย่อท้อ ต่ออุปสรรคหรือปัญหา ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและส่งเสริมให้พัฒนาอยู่เสมอ

1.3 ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง (2516 : 25 - 28) ได้สรุปพฤติกรรมสำคัญของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

1. กล้าในการคิด การพูด และการกระทำ
2. ใจค่อมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผล
3. รอบคอบ มีแผนงาน
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ
5. กล้าเสี่ยง (กล้าได้กล้าเสีย)
6. ชอบแสดงตัว
7. ไม่วิตกกังวลจนเกินไป
8. เป็นผู้นำ
9. รักความยุติธรรม
10. ชอบช่วยเหลือหมู่คณะ
11. ชอบอิสระ ไม่โอ้อวด
12. ตั้งจุดมุ่งหมายไว้สูง และคิดว่าจะทำให้สำเร็จ
13. มีความเกรงใจและเห็นใจผู้อื่น

โรเจอร์ (Roger) และมาสโลว์ (Maslow) เห็นว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กนั้นเกิดจากความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เกี่ยวกับตน ถ้าเด็กได้รับรู้ว่าการกระทำที่เขาได้รับนั้นทำให้เขามีค่า มีความสำคัญเป็นที่ยอมรับของคนอื่น และคนอื่นมีความรู้สึกที่ดีต่อเขา เด็กก็จะมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนในทางที่ดีและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนในทางที่ดีนี้จะเป็นตัวกำหนดให้เด็กแสดงลักษณะและพฤติกรรมที่เรียกได้ว่า เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง (ประดินันท์ อุปรมย์. 2529 : 37 - 38)

ฉันทนา ภาคบงกช (2533 : 1) กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าโดยทั่วไปจะมีความกล้าในการแสดงออก กล้าตัดสินใจ และมีความมั่นใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ตามที่ต้องการ มองโลกในแง่ดี ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ และมีความรับผิดชอบในหน้าที่สูง

สรุป เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นผู้ที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น กล้าแสดงออก มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ ชอบอิสระ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

ทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน

อีริกสัน มีความเห็นว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพเกิดขึ้นได้เนื่องจากการที่คนมีการติดต่อสัมพันธ์กับสังคม และแต่ละขั้นจะมีช่วงวิกฤติสำหรับที่จะพัฒนาการเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะในชีวิตถ้าในช่วงชีวิตใดพัฒนาการเป็นไปด้วยดีมีลักษณะทางบวกมากกว่าทางลบ พัฒนาการทางบุคลิกภาพก็จะเป็นไปในทางดี ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีย่อมสามารถเผชิญปัญหาหรือแก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าในช่วงชีวิตใดพัฒนาการเป็นไปในทางลบมากกว่า ผู้นั้นจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพไม่สมบูรณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นผู้ที่มีปัญหาในการปรับตัว และอีริกสันชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลที่แต่ละขั้นมีต่อกันโดยที่พัฒนาการในขั้นหลังจะได้รับอิทธิพลจากขั้นก่อนนั้น สำหรับเด็กปฐมวัยจะมีพัฒนาการอยู่ระหว่างขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 3 จึงขอกล่าวเฉพาะพัฒนาการทั้ง 3 ขั้น ดังนี้

1. ความไว้วางใจ - ความไม่ไว้วางใจ (0 - 1 ปี) วัยนี้เป็นวัยที่เด็กยังช่วยตนเองไม่ได้ ยังต้องคอยพึ่งพาผู้อื่นโดยเฉพาะพ่อแม่ ดังนั้นขั้นนี้เป็นขั้นที่เด็กพัฒนาความไว้วางใจ ความไว้วางใจทั้งต่อตนเองและต่อบุคคลอื่น ประสบการณ์ในช่วงนี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนา “ความไว้วางใจ” ในวัยต่อมา ซึ่งสิ่งสำคัญที่จำป็นต้องคำนึงถึงคือ สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ ลูก ในช่วงนี้ ถ้าความต้องการของเด็กได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสม ประกอบกับความรักใคร่ ผูกพันที่เป็นไปอย่างอบอุ่น ย่อมทำให้เด็กคิดว่าโลกนี้ปลอดภัย โลกนี้น่าอยู่ สามารถที่จะไว้วางใจผู้อื่นได้ ในทางตรงข้าม ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างไม่เหมาะสม ไม่มีความคงเส้นคงวา เด็กจะคิดว่าโลกนี้เต็มไปด้วยอันตรายไม่ไว้วางใจทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นต่อไป

อีริกสัน กล่าวว่า “พัฒนาการของความไว้วางใจจะเป็นรากฐานของความมั่นใจในตัวเอง”

2. ความเป็นตัวของตัวเอง - ความไม่มั่นใจในตัวเอง (2 - 3 ปี) ถ้าเด็กได้รับอนุญาตให้ทำสิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระตุ้นให้กำลังใจในสิ่งที่เด็กทำได้ตามความสามารถ และวิธีการของเด็กแต่ละคนแล้ว ก็จะพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง รู้สึกว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ พึ่งตนเองและนำตนเองได้ ตลอดจนการได้รับความวางใจจากผู้อื่นว่าเขาสามารถที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้เอง ถ้าพ่อแม่ไม่มีความอดทนไม่ให้โอกาสเด็กหรือทำสิ่งต่าง ๆ แทนเด็กเสียหมด เด็กจะเกิดความเคลือบแคลงสงสัยในความสามารถของตนในการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3. ความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด (4 - 5 ปี) เด็กมีความสามารถมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ภาษา ซึ่งจะไปสนับสนุนขึ้นความเป็นตัวของตัวเองในแง่ของการดำเนินการ การวางแผน และริเริ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ถ้าเด็กได้รับอิสระในการทำสิ่งที่คิดทำ กิจกรรมต่าง ๆ และถ้าพ่อแม่หรือครูมีเวลาให้กับเด็กในการตอบคำถาม ไม่ดุหรือดัดบทเพราะเบื่อบุคลากรก็ย่อมจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีแนวโน้มที่จะค้นคว้าศึกษาสำรวจ อันตรายสำหรับขั้นนี้คือ ความรู้สึกผิดว่าตนเองไม่มีความสามารถในการทำสิ่งใหม่ ๆ เด็กรู้สึกกลัวผู้ใหญ่เข้มงวด ไม่ได้รับโอกาสในการซักถามสิ่งที่สนใจอยากรู้ การกระทำของตนเป็นสิ่งที่ก่อความ ทำให้ผู้ใหญ่รำคาญใจ พูดสิ่งใดก็เป็นเรื่องไร้สาระ เด็กจะรู้สึกผิดในการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เด็กจะรู้สึกว่ามี ความผิด (พรณี ช.เจนจิต. 2528 : 68 - 70)

1.5 ปัจจัยที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก บุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กคือ พ่อ แม่ ครู และบุคคลที่เด็กรู้จัก บุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีส่วนในการสร้างประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กเป็นอย่างมาก ดังนั้น สิ่งแวดล้อมทางบ้าน สิ่งแวดล้อมทางสังคม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้เป็นอย่างดี (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2524 . 38 - 40)

กรอบรวบรัดกับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2524 : 237 - 279) ได้ให้ความคิดเห็นว่าความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กนั้นเกิดจากความรู้ สึกนึกคิดและรับรู้เกี่ยวกับตนเองทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ซึ่งเป็นความคิดพื้นฐานหรือความเชื่อเบื้องต้นทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองหรือขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเองได้ก็ต่อเมื่อได้รับความรัก ความสนใจจากพ่อแม่ การส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็นและมีอิสระในการตัดสินใจ (ศรีวรรณ มากชู. 2521 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Freud. 1965 : 26 - 29) หากเด็กที่ถูกพ่อแม่ควบคุมให้ปฏิบัติตามอยู่ในขอบเขตที่พ่อแม่ต้องการ จะทำให้เด็กขาดอิสระที่จะคิดหรือตัดสินใจด้วยตนเอง เมื่อพบกับปัญหาที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ เพราะไม่เคยฝึกการแก้ปัญหามาก่อน (สมวลี วงศ์ปลูกแก้ว. 2526 : 19) เด็กที่ถูกเลี้ยงดูมาด้วยการ

ตำหนิและลงโทษ จะทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก ขี้อาย ประหม่า และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะความกล้าและอยากแสดงออก ถูกลงโทษมาตั้งแต่เด็ก เมื่อเป็นผู้ใหญ่ความผิดพลาดในอดีตจะคอยตอกย้ำและเตือนอยู่ตลอดเวลาว่า “อย่าพูด อย่าคิด อย่าทำ” (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2536 : 66) จากการศึกษาของ เฮอร์ล็อก (Hurlock) พบว่า ผลการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยวิธีประชาธิปไตย คือให้ความรัก ความสนใจ และเห็นความสำคัญของเด็ก จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเพื่อนมาก เป็นมิตร ซื่อสัตย์ คล่องแคล่ว ร่าเริง มีความมั่นคง มีความคิดริเริ่ม ฟังตนเองได้ สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ และทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตยหรือแบบให้ทำตามกฎอย่างเคร่งครัด จะทำให้เด็กขาดความรู้สึกลอดภัย ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และขาดความรับผิดชอบ เพราะเด็กไม่เคยฝึกตัดสินใจด้วยตนเอง (Hurlock. 1964 : 661)

เศรษฐกิจของครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว และยังส่งผลต่อลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางบวกหรือลบของสมาชิกภายในครอบครัวด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2527 : 34) บรรยากาศในครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กมาก บ้านที่มีบรรยากาศในครอบครัวในทางที่ไม่ดีจะทำให้เด็กปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ มีพฤติกรรมก้าวร้าวข่มขู่เป็นเบี่ยงล่าง มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ห้วนใจ เป็นโรคประสาท คือร้อน ชอบขัดแย้ง ไม่ร่วมมือ มองคนในแง่ร้าย ชอบอิจฉา ไม่สนใจใคร เกรง เข้ากับใครไม่ได้ ส่วนครอบครัวที่มีบรรยากาศที่ดีระหว่างแม่กับลูก จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี คือปรับตัวได้ดี รู้จักฟังพาในสิ่งที่ทำเป็น รู้จักร่วมมือเป็นตัวของตัวเอง มองโลกในแง่ที่ดี มีความมั่นคงทางจิตใจ มั่นใจในตนเอง และรู้จักรับผิดชอบ เป็นต้น (ทรงพล ภูมิพัฒน์. 2538 : 105 อ้างอิงจาก Baldwin. 1955 ; Radke. 1964)

ครูกับการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับเด็ก โดยรับช่วงจากพ่อแม่ ดังนั้น เด็กที่มาพบกับครูจึงมักมีลักษณะของการมีหรือไม่มี ความเชื่อมั่นในตนเองมาบ้างแล้วจากบ้าน การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กสำหรับครูในระยะเริ่มแรกก็คือการสร้างบรรยากาศที่ช่วยให้เด็กทุกคนรู้สึกอบอุ่น เมื่ออยู่กับครูด้วยการแสดงความเป็นมิตรกับเด็ก พูดคุยกับเด็กอย่างเป็นกันเอง อดทนที่จะฟังเขาพูดอย่างตั้งใจ เปิดโอกาสให้เด็ก แสดงออกอย่างเต็มที่ และยอมรับความสามารถที่เด็กมีอยู่ต่างกัน โดยไม่เอาความสามารถที่เหนือกว่าของเด็กคนหนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกคนหนึ่ง แล้วทำให้คนหลังรู้สึกว่าคุณไม่สามารถทำได้เท่าเทียม แต่ควรยกย่องหรือชี้ให้เด็กแต่ละคนเห็นว่าทุกคนนั้นต่างก็มีความสามารถพิเศษเฉพาะอย่างแตกต่างกัน เด็กแต่ละคนควรแสดงความ

สามารถของตนให้เต็มที่ (แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. 2531 : 27) และครูควรส่งเสริมและพัฒนาการควบคุมตนเองของเด็ก โดยใช้กลวิธีแนะแนวทาง เช่น เป็นแบบอย่างที่ดี และสนับสนุนพฤติกรรมที่ดีของเด็ก กิจกรรมที่จัดควรเปิดกว้างให้เด็กได้ทำกิจกรรมอย่างมีความสุข สนุกสนาน (อรพิน หงวนศิริ. 2534 : 243 - 250)

สรุป สิ่งแวดล้อมทางบ้านและสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก การสร้างบรรยากาศแห่งความรัก การยอมรับ ความเป็นมิตร ความเป็นกันเอง จะทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มีความมั่นคงทางจิตใจ และสามารถปรับตัวได้ดี

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

งานวิจัยในต่างประเทศ

ชอร์แบน (Shoban. 1950 : 148) ศึกษาพบว่า บิดามารดาที่เข้มงวดกับบุตรจะทำให้บุตรขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความกล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจ และจากงานวิจัยของแรดเค (Radke. 1964 : 369) พบว่า บุตรจากครอบครัวที่พ่อแม่ยอมรับจะมีลักษณะเชื่อมั่นในตนเอง เป็นที่ยอมรับของสังคม ให้ความร่วมมือกับเพื่อนฝูง ไว้วางใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบสูง ซึ่งสอดคล้องกับ เบรคเคนริดจ์ (Breckenridge. 1965 : 85 - 249) ที่ได้อ้างถึงการศึกษาของสตอร์ทเธอร์ (Strother) แจ็ค (Jack) และ เพจ (Page) ซึ่งพบว่า การได้รับการยอมรับจากครอบครัวจะเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดเรื่องการนับถือตนเองและความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบและมีความสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย

มัสเสน (Mussen. 1969 : 261) ศึกษาพบว่าพ่อแม่ที่ให้เด็กมีโอกาสดูและได้รับการสนับสนุนความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กมีความรู้สึกรับผิดชอบของตัวเอง หักห้ามตัวเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่ โดยไม่วิตกกังวล และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

กัวร์ (Goor. 1974 : 3514 - A) พบว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีความสามารถในการแก้ปัญหา กล้าแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำอีกด้วย

งานวิจัยในประเทศ

ซูชีพ อ่อนโคกสูง (2516 : 88) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัวความสามารถในการแสดงออก ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแสดงตัว ความสามารถในการแสดงออก และเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความวิตกกังวลต่ำกว่าเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531 : 99 - 110) ได้ศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบเข้มงวดกวดขัน และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง และแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และแบบเข้มงวดที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลางมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลางและแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน
4. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง และแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกัน
5. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลางและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ที่อยู่ในชั้นเรียนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองแตกต่างกัน
6. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทางแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัยในตนเองไม่แตกต่าง

จงใจ ขจรศิลป์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมแบบริเริ่มอย่างอิสระ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมแบบครูชี้แนะ

อารี เกษมรติ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งแบบเข้มงวดกวดขันและแบบรักทะนุถนอม พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งแบบเข้มงวดและแบบรักทะนุถนอม เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ปกติ

ศุภสี ศรีสุคนธ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบดนตรีไทยกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมทั้ง 2 แบบ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้ดนตรีไทยมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์

พจมาน เทียนมนัส (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทั้ง 2 แบบ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นิทานประกอบการวาดภาพ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูจากทางบ้านและโรงเรียนที่ดีและเหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่ประกอบเป็นบุคลิกภาพที่ดีของบุคคล ควรปลูกฝังให้กับเด็ก และส่งเสริมให้พัฒนาสูงขึ้นโดยจัดสภาพแวดล้อมในชีวิตเด็กให้เอื้อต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

2.1 ความหมายของภาษา

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร นิยมธรรม (2519 : 1) กล่าวว่า ภาษาเป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือช่วยให้มนุษย์ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นนามธรรมต่อกัน ความหมายของภาษาอาจต่างกัน เช่น ในแง่ภาษาศาสตร์ ภาษา หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดเพื่อสื่อความหมายในชุมชนหนึ่ง ๆ ในด้านจิตวิทยา ภาษา หมายถึง ความสามารถในการติดต่อสื่อความหมายหรือเพื่อแสดงความรู้สึกละและความคิด ภาษาจึงหมายถึงการพูด การเขียน การทำท่าทางประกอบ การแสดงสีหน้า และการใช้ภาษาไป เป็นต้น

ประเทิน มหาจันทร์ (2519 : 4) กล่าวว่า ภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นแทนความคิด เพื่อใช้สื่อความหมายทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน

บุญยงค์ เกศเทศ (2535 : 2) กล่าวว่า ภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในสังคม โดยกำหนดเสียงเป็นสัญลักษณ์ แทนความหมายเพื่อสื่อความเข้าใจ ภาษาแต่ละกลุ่มจะสมมติเรียกสิ่งต่าง ๆ ด้วยถ้อยคำที่ผิดแผกกันไปตามข้อตกลงและยอมรับร่วมกัน มีการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง

สรุปได้ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและการเรียนรู้ ซึ่งหมายรวมถึง คำพูด กริยาท่าทางที่มนุษย์ใช้สื่อความคิด ประสบการณ์ ทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในสังคม

2.2 ความสำคัญของภาษา

กาญจนา นาคสกุล (2539 : 35 - 37) กล่าวว่า ภาษาเป็นหัวใจของความเป็นมนุษย์ เพราะถ้าปราศจากภาษา มนุษย์ย่อมไม่ต่างจากสัตว์ เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ที่สัมพันธ์กับความคิด และการสร้างสรรค์ในสังคมมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ทำให้สังคมมนุษย์เจริญก้าวหน้ามาจนถึงปัจจุบัน และภาษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาคน เพราะเป็นปัจจัยหลักที่เกื้อกูลให้เกิดปัจจัยอื่น ๆ

นักทฤษฎีพัฒนาการได้ศึกษาความสำคัญของภาษาที่ว่า เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ดวงเดือน ศาสตรภัทร (2529 : 214 - 215) กล่าวว่า ภาษามีความสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. เด็กสามารถใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น และเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการทางสังคมขึ้น

2. เด็กสามารถใช้ภาษาเป็นคำพูดที่เกิดขึ้นภายในจากรูปแบบของการคิดโดยระบบของการใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางภาษาในระดับต่อไป

3. ภาษาเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก ดังนั้นเด็กจึงไม่ต้องอาศัยการจัดกระทำกับวัตถุจริง ๆ เพื่อแก้ปัญหา เด็กสามารถสร้างจินตนาการถึงแม้วัตถุนั้นจะอยู่นอกสายตาหรือเคยพบมาแล้ว เด็กสามารถทำการทดลองในสมองและทำการได้เร็วกว่าการจัดกระทำกับวัตถุนั้นจริง ๆ

พัชรี ผลโยธิน (2540) : เอกสารหมายเลข 2) กล่าวว่า ภาษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่จะใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมาย เช่น ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารการคิด และการเรียนรู้ ใช้เพื่อแสดงความต้องการ ใช้เพื่อสั่งหรือควบคุม ใช้เพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึก หรือความคิดเห็น ใช้แสวงหาความรู้ บางครั้งจินตนาการสร้างสรรค์ผ่านทางภาษา และบางครั้งก็ใช้ภาษาในการบอกเล่าให้ข้อมูลกับบุคคลอื่น

จะเห็นได้ว่า ภาษามีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนามนุษย์เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่ การพัฒนาทางสติปัญญาและการพัฒนาทางสังคม

2.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางภาษา (Theories of Language Development)

นักวิชาการหลายแขนงพยายามแสวงหาเหตุผลเพื่อที่จะนำมาใช้อธิบายว่าเด็กสามารถพูดและพัฒนาการพูดได้อย่างไร และได้ตั้งทฤษฎีขึ้นหลายทฤษฎี (ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร นิยมธรรม. 2519 : 31 - 35)

1. ทฤษฎีความพึงพอใจแห่งตน (The Autism Theory หรือ Autistic Theory) ทฤษฎีนี้ถือว่าการเรียนรู้การพูดของเด็กเกิดจากการเลียนเสียง อันเนื่องมาจากความพึงพอใจที่จะได้ทำเช่นนั้น โม่ว์เรอร์ (Mowrer) เชื่อว่า ความสามารถในการฟังและความเพลิดเพลนจากการได้ยินเสียงของผู้อื่นและเสียงตัวเอง เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการทางภาษา

2. ทฤษฎีการเลียนแบบ (The Imitation Theory) เลวิส (Lewis) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลียนแบบในการพัฒนาภาษาอย่างละเอียด ทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางภาษานั้นเกิดจากการเลียนแบบ ซึ่งอาจเกิดจากการมองเห็นหรือการได้ยินเสียง

3. ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement Theory) ทฤษฎีนี้อาศัยจากหลักทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยการวางเงื่อนไข ไรน์โกลด์ (Rhingold) และคณะศึกษาพบว่า เด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อได้รับรางวัล หรือได้รับการเสริมแรง

4. ทฤษฎีการรับรู้ (Motor Theory of Perception) ลิเบอร์ตแมน (Liberman) ตั้งสมมติฐานไว้ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับการเปล่งเสียง จึงเห็นได้ว่าเด็กมักจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วย การทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กฟังและพูดซ้ำกับตนเอง หรือหัดเปล่งเสียงโดยอาศัยการอ่านริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำ

5. ทฤษฎีความบังเอิญจากการเล่นเสียง (Babble Buck) ซึ่ง ธอร์นไคค์ (Thorndike) เป็นผู้คิด โดยอธิบายว่าเมื่อเด็กกำลังเล่นเสียงอยู่นั้น เผลอมีบางเสียงไปคล้ายกับเสียงที่มีความหมายในภาษาพูดของพ่อแม่ พ่อแม่จึงให้การเสริมแรงทันที ด้วยวิธีนี้จึงทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทางภาษา

6. ทฤษฎีชีววิทยา (Biological Theory) เลนเนเบอร์ก (Lenneberg) เชื่อว่าพัฒนาการทางภาษานั้นมีพื้นฐานทางชีววิทยาเป็นสำคัญ กระบวนการที่คนพูดได้ขึ้นอยู่กับอวัยวะในการเปล่งเสียง เด็กจะเริ่มส่งเสียงอ้อแอ้และพูดได้ตามลำดับ

7. ทฤษฎีการให้รางวัลของแม่ (Mother Reward Theory) ดอลลาร์ด (Dollard) และ มิลเลอร์ (Miller) เป็นผู้คิดทฤษฎีนี้ โดยย่ำเกี่ยวกับบทบาทของแม่ในการพัฒนาภาษาของเด็กว่า ภาษาที่แม่ใช้ในการเลี้ยงดูเพื่อสนองความต้องการของลูกนั้นเป็นอิทธิพลที่ทำให้เกิดภาษาพูดแก่ลูก

จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ (Suvannathat and others. 1986 : 122) กล่าวว่า พัฒนาการทางภาษาเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากความชำนาญและความสามารถด้านอื่น แล้วนำมาปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ และบุคคลที่อยู่แวดล้อมโดยการลองผิดลองถูก การเฝ้าและการให้แรงเสริมจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น

จากการศึกษาทฤษฎีและกระบวนการเรียนรู้ภาษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยจะต้องผ่านกระบวนการพัฒนาการเป็นขั้นตอน เด็กจะเรียนรู้ภาษาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวในลักษณะที่เลียนแบบหรือลองผิดลองถูก การเฝ้าและการได้รับแรงเสริมจากคนใกล้ชิดจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาได้ดีขึ้น

2.4 ขั้นตอนพัฒนาการทางภาษาและการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย

โลแกน และโลแกน (เยาพา เดชะคุปต์. 2528 : 40 ; อ้างอิงมาจาก Logan & Logan. 1974 : 207) ได้แบ่งพัฒนาการทางภาษาออกเป็น 7 ขั้น ดังนี้

1. ระยะปะปะ (Random Stage หรือ Prelinguistic Stage) อายุแรกเกิด ถึง 6 เดือน ในระยะนี้เป็นระยะที่เด็กจะเปล่งเสียงดัง ๆ ที่ยังไม่มีความหมาย การเปล่งเสียงของเด็กก็เพื่อบอกความต้องการของเขา และเมื่อได้รับการตอบสนองเขาจะรู้สึกพอใจ

2. ระยะแยกแยะ (Jergon Stage) อายุ 6 เดือน ถึง 1 ปี เด็กจะสามารถแยกแยะเสียงต่าง ๆ ที่เขาได้ยิน และเด็กจะรู้สึกพอใจที่จะได้ส่งเสียงและถ้าเสียงใดที่เขาเปล่งออกมาได้รับการตอบสนองในทางบวก เขาก็จะเปล่งเสียงนั้นซ้ำอีก ในบางครั้งเด็กจะเลียนเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ที่มีคนพูดคุยกับเขา

3. ระยะเลียนแบบ (Imitation Stage) อายุ 1 - 2 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะเริ่มเลียนเสียงต่าง ๆ ที่เขาได้ยิน เช่น เสียงของพ่อแม่ ผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด เสียงที่เปล่งออกมาอย่างไม่มี ความหมายจะค่อย ๆ หายไป และเด็กจะเริ่มรับฟังเสียงที่ได้รับการตอบสนองซึ่งนับว่าพัฒนาการทางภาษาจะเริ่มต้นอย่างแท้จริงที่ระยะนี้

4. ระยะขยาย (The Stage of Expansion) อายุ 2 - 4 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะหัดพูด โดยจะเริ่มจากการหัดเรียกชื่อ คน สัตว์ และสิ่งของที่อยู่ใกล้ตัว เขาจะเริ่มเข้าใจถึงการใช้สัญลักษณ์ ในการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นการสื่อความหมายในโลกของผู้ใหญ่ การพูดของเด็กในระยะแรก ๆ จะเป็นการออกเสียงคำนามต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง นก แมว หมา ฯลฯ และคำคุณศัพท์ต่าง ๆ ที่เขาเห็น รู้สึกและได้ยิน ซึ่งในวัยต่าง ๆ เขาจะสามารถพูดได้ดังนี้

อายุ 2 ขวบ เด็กจะเริ่มพูดเป็นคำโดยจะสามารถใช้คำนามได้ 20 %

อายุ 3 ขวบ เด็กจะเริ่มพูดเป็นประโยคได้

อายุ 4 ขวบ เด็กจะเริ่มใช้คำศัพท์ต่าง ๆ และรู้จักการใช้คำเต็มหน้า และลงท้ายอย่าง ที่ผู้ใหญ่ใช้กัน

5. ระยะโครงสร้าง (Structure Stage) อายุ 4 - 5 ขวบ ระยะนี้เด็กจะเริ่มพัฒนาความสามารถในการรับรู้ และการสังเกต เด็กจะเริ่มเล่นสนุกกับคำและรู้จักคิดคำและประโยคของตนเอง โดยอาศัยการผูกจากคำวลี และประโยคที่เขาได้ยินคนอื่น ๆ พูด เด็กจะเริ่มคิดกฎเกณฑ์ในการ ประสมคำ และหาความหมายของคำและวลี โดยเด็กจะเริ่มรู้สึกสนุกกับการเปล่งเสียง โดยเขาจะ เล่นเป็นเกมกับเพื่อน ๆ หรือสมาชิกในครอบครัว

6. ระยะตอบสนอง (Responding Stage) อายุ 5 - 6 ขวบ ในระยะนี้ ความสามารถในการคิดและพัฒนาการทางภาษาของเด็กจะสูงขึ้น เขาจะเริ่มพัฒนาภาษาไปสู่ภาษาที่เป็นแบบแผนมากขึ้น และใช้ภาษาเหล่านั้นกับสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว การพัฒนาทางภาษาของเด็กในวัยนี้จะเริ่มต้น เมื่อเขาเข้าเรียนในชั้นอนุบาล โดยเด็กจะเริ่มใช้ไวยากรณ์อย่างง่ายได้ รู้จักใช้คำที่เกี่ยวข้องกับบ้าน และโรงเรียน ภาษาที่เด็กใช้ในการสื่อความหมายในระยะนี้จะเกิดจากสิ่งที่เขามองเห็นและรับรู้

7. ระยะสร้างสรรค์ (Creative Stage) อายุ 6 ปีขึ้นไป ในระยะนี้ได้แก่ ระยะที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน เด็กจะเล่นสนุกกับคำ และหาวิธีสื่อความหมายด้วยตัวเลข เด็กในระยะนี้จะพัฒนาวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ทักษะในการสื่อความหมายโดยใช้ถ้อยคำ จำนวนการเปรียบเทียบและภาษาพูดที่เป็นนามธรรมมากขึ้น และเขาจะรู้สึกสนุกกับการแสดงความคิดเห็นโดยการพูดและการเขียน

ราศี ทองสวัสดิ์ (2535 : 69 - 77) กล่าวว่า ภาษาของเด็กประกอบด้วย 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามลำดับ ทักษะทางภาษามีความเกี่ยวข้องกับเด็กดังนี้ การฟัง การฟังเป็นทักษะพื้นฐานที่มีผลต่อการพูด อ่าน และเขียน จากการศึกษาของแพทย์พบว่า เด็กฟังเป็นตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา การฟังจึงมีความสำคัญต่อเด็ก เด็กที่อยู่ท่ามกลางความอบอุ่นมีคนพูดคุยอยู่ด้วยเสมอ ๆ การฟังจะพัฒนาขึ้น การพูด เด็กเล็ก ๆ จะฟังคนอื่นพูดก่อน แล้วจึงเรียนรู้ที่จะออกเสียง การพูดของเด็กจะเป็นไปตามขั้นตอนของพัฒนาการ โดยเด็กจะพูดได้น้อยคำก่อน แล้วจึงค่อย ๆ พูดได้มากขึ้น ๆ ตามลำดับ จนกระทั่งสามารถเล่าเรื่องราวหรือสนทนาได้ตอบกับผู้อื่นได้ การอ่าน การอ่านจะมีประโยชน์ ต่อเด็กเมื่อเด็กอ่านแล้วเข้าใจ ก่อนที่เด็กจะอ่านหนังสือได้นั้น เด็กควรมีพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอ่าน ได้แก่ ความสนใจในการอ่าน สามารถจำรูปของคำและเสียงได้ หมายความว่าตลอดจนฝึกพูดเป็นประโยคได้ มองเห็นความเหมือน ความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนพยัญชนะ และเสียงได้ รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์ ทราบว่าคำไหนหมายถึงสิ่งใด และสิ่งที่ควรคำนึงคือ สิ่งที่เด็กอ่าน ควรมีความหมายต่อเด็ก และการสร้างความรู้สึที่ดีต่อการอ่าน ดังนั้นการสอนอ่านแก่เด็กควรเป็นไปตามขั้นตอน การอ่านหากทำได้ดี จะมีผลต่อการเขียนด้วยการเขียน ความสามารถในการเขียนจะเป็นไปตามพัฒนาการในวัยนั้น การให้เด็กเขียนควรจะต้องเป็นไปตามระดับความสามารถในวัยนั้น ๆ เช่น

อายุ	1	-	1½	ขวบ	เด็กจะสามารถทำสิ่งที่เขียนเป็นแท่ง จี๊ดเขียนได้แต่ไม่เป็นรูปร่าง
อายุ	1½	-	2	ขวบ	จี๊ดเขียนเป็นเส้นขยุก ๆ ได้
อายุ	2	-	3	ขวบ	จี๊ดเป็นวง ๆ ได้แต่ไม่สมบูรณ์
อายุ	3	-	4	ขวบ	จี๊ดกากบาทและสี่เหลี่ยมตามแบบได้
อายุ	4	-	5	ขวบ	วาดภาพคนมือวัยละ 3 - 4 ส่วนได้
อายุ	5	-	6	ขวบ	วาดรูปคนโดยมีส่วนสำคัญ 6 ส่วนได้ และวาดรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนที่มีมุมแหลมอยู่ในแนวตั้งได้

มาถึงขั้นนี้เด็กจะมีความพร้อมที่จะเขียนหนังสือได้ ซึ่งแสดงว่าเด็กมีคุณสมบัติในการใช้มือหรือกลั่นเนื้อเอืกรจี๊ดเขียนไปในทิศทางที่ต้องการได้ เราสามารถมองเห็นความเหมือน ความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ มือและตาทำงานให้สัมพันธ์กันได้ และมีความจำดี เมื่อเด็กมีความพร้อมก็จะเขียน

หนังสือได้ด้วยใจที่เป็นสุข ไม่ต้องถูกบังคับ ชูเจี๊ยะ เด็กจะเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนหนังสือไปด้วย

จะเห็นได้ว่า พัฒนาการและการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ภาษาของเด็กจะพัฒนาได้ดี จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และได้รับแรงเสริมทางบวกจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ภาษา และการมีปฏิสัมพันธ์ต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอ เช่น การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง การสนทนาเรื่องราวต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมติ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาทางภาษาของเด็กเจริญงอกงามไปได้ด้วยดี

2.5 ความพร้อมทางการเรียนภาษา

บันลือ พุทธวัน (2534 : 12) กล่าวว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมุ่งพัฒนาความพร้อมทางการเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของเด็ก ประถมศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมให้ได้เรียนรู้ และมีพื้นฐานประสบการณ์อย่างเพียงพอและถูกต้องโดยเฉพาะประสบการณ์ทางภาษา ที่เด็กต้องใช้เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ของเด็ก แต่ผู้ปกครองและประชาชนส่วนใหญ่มักจะมุ่งเลยไปถึงการเรียนรู้หนังสือซึ่งเป็นการเร่งรัดเด็กเกินไป

นงเยาว์ แข่งเหิณแข และคณะ. (2522 : 103 - 104) กล่าวว่า แม้ว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เรียกร้องให้ครูสอนอ่านเขียนทันทีเมื่อเด็กมาโรงเรียน แต่การศึกษาค้นคว้าทั้งด้านภาษาศาสตร์ จิตวิทยา และปัญหาเรื่องคุณภาพของการประถมศึกษาทำให้ได้ข้อคิดว่า ยังไม่ควรสอนภาษาที่เป็นแบบแผนแก่เด็กทันที ควรจะเตรียมความพร้อมในการเรียนก่อน ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. การเรียนภาษาเป็นสิ่งที่ยากสำหรับเด็ก เนื่องจากสมรรถภาพของวัยจะต่าง ๆ ระยะเวลาประสาท การคิดของเด็กยังพัฒนาไม่เต็มที่

2. เด็กแรกมาโรงเรียนต้องการเวลาปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ เด็กต้องปรับตัวจากสังคมที่เคยติดตนเองเป็นศูนย์กลาง มาสู่สังคมที่มีกฎระเบียบเป็นแนวทางปฏิบัติ เด็กต้องการเวลาปรับตัว จึงยังไม่สมควรจะสอนภาษาทันทีจนกว่าเด็กจะรู้สึกปลอดภัยและไว้วางใจครู

3. การเตรียมความพร้อมเป็นการปูพื้นความรู้เด็กก่อนที่จะเรียนภาษาให้อยู่ในระดับเดียวกัน เด็กแต่ละคนจะเติบโตมาจากบ้านที่ต่างกันหรือมีสิ่งแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน บางคนพูดจาจะฉะฉาน ราบรื่น ชัดเจน กล้าแสดง ขึ้นอยู่กับหนังสือบ้าง แต่บางคนพอจะมีเวลาเอาใจใส่นัก เด็กรู้จักสิ่งแวดล้อมเพียงแบบ ๆ รู้คำน้อย พูดจาไม่ใคร่จะคล่องแคล่ว ไม่ใคร่จะไว้วางใจใครง่าย ๆ เด็กที่มีความรู้พื้นฐานแตกต่างกัน เมื่อต้องมาเรียนภาษาซึ่งเป็นสิ่งที่ยาก

อยู่แล้ว ก็ย่อมจะมีปัญหาตามมาหลายประการ การเตรียมความพร้อมเป็นการปูพื้นฐานความรู้ซึ่งจำเป็นสำหรับการเรียน อ่าน เขียน ให้เด็กทุกคน มีระดับเท่ากันอีกครั้งหนึ่งหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าการเตรียมความพร้อมเป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมในโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กตั้งแต่แรกเข้าเรียน

4. การเตรียมความพร้อมในการเรียนอ่าน ถือเป็นขั้นที่หนึ่งของการสอนภาษา วิธีสอนคือการจัดการเรียนภาษาให้ง่ายและสนุกสนานจะทำให้เด็กมั่นใจในตนเอง

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมความพร้อมทางการเรียนทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อปูพื้นฐานให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับต่อไป มิได้มุ่งอ่านออกเขียนได้

2.6 การจัดประสบการณ์ทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์ทางภาษาเป็นการจัดกิจกรรมและจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา พัฒนาทักษะในการสื่อความหมายทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาท่าทาง

บันลือ พลฤษวัน (2534 : 12 - 13) กล่าวว่า ประสบการณ์ทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ของเด็ก ความสำคัญของการจัดประสบการณ์ทางภาษาเด็กปฐมวัย จะประกอบด้วย แนวทางการมุ่งประโยชน์ 3 ทางด้วยกัน ได้แก่

1. เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้และรับการสอนจากครูได้ดี
2. เป็นเครื่องมือสำคัญของครู ที่จะใช้ตรวจสอบผลการเรียน และช่วยเหลือแก้ไขเด็กให้เรียนได้ดีขึ้น
3. เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ของเด็กเองที่จะได้เล่น เรียนร่วมกันอย่างสนุกสนาน อย่างมีชีวิตชีวา รวมทั้งเรียนรู้ในการปรับตัวด้วย

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางภาษาควรเป็นดังนี้

- เพื่อสนองความต้องการและความสนใจให้เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่เด็กอยากรู้โดยได้เล่น ได้ใช้ภาษาอย่างสนุกสนานและเพลิดเพลิน
- เพื่อสนองความต้องการแห่งวัยให้ได้เคลื่อนไหวร่างกาย ได้ใช้สติปัญญา และถากถางในการสังเกต เปรียบเทียบและขยายประสบการณ์ที่มีความหมายที่เด็กเข้าใจ และได้ใช้ความเข้าใจนั้นไปสู่การเล่นเกมการสนุกกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดให้เป็นอย่างดี

คณะผู้ศึกษาดูงานโครงการพัฒนานักบริหารและผู้จัดการศึกษาระดับสูง (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และสมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2539 : 13) ได้สรุปหลักการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า การสอนเน้นการสอดแทรกการสอนภาษาตลอดเวลา จากการฟัง เด็ก จดบันทึกสิ่งที่เด็กพูด เพื่อจะได้รู้ความสนใจของเด็ก จะได้จัดกิจกรรมได้ถูกต้อง ให้เด็กแสดง ความคิดเห็น จัดสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยหนังสือ จะได้กระตุ้นการเรียนรู้ อ่าน เขียน เล่น เกม ที่สัมพันธ์กับตัวหนังสือ การหัดสะกดชื่อ เขียนชื่อ ทำกิจกรรมโดยไม่เน้นความถูกต้องของการ เขียน เพราะเด็กสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้เอง เมื่อเด็กสังเกตสิ่งแวดล้อมที่เขียนถูกต้องได้ตลอด เวลา

เยาเวา เดชะคุปต์ (2528 : 52) กล่าวว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำมาสอนทางด้าน ภาษาได้แก่

1. การเล่านิทาน
2. การอ่านหนังสือต่าง ๆ
3. การดูภาพแล้วบรรยาย
4. การท่องบทกลอนหรือคำคล้องจอง
5. การสนทนา การอภิปราย
6. การแสดงละคร
7. การแสดงบทบาทสมมติ

สภาพการจัดประสบการณ์ทางภาษา

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2532 : 3 - 4) ได้กล่าวสรุปผลจากงานวิจัยหลายฉบับ พบว่า ในสภาพ การเรียนการสอนครูยังคงเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด เป็นศูนย์กลางของห้องเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่กล่าวว่า “เด็กควรจะได้มีเสรีภาพในการคิด การแสดงออก ทางการศึกษาจะต้องถือเด็กเป็นศูนย์กลาง” การยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Center) เป็นการเพิ่ม บทบาทในการจัดการเรียนการสอน โดยให้ เด็กเป็นผู้ร่วมหรือดำเนินกิจกรรมให้มากที่สุด ครูเป็น เพียงผู้คอยให้การสนับสนุนให้คำแนะนำ การที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กร่วมกิจกรรมนั้นจะเป็นการนำ เด็กไปสู่การเรียนรู้โดยการกระทำ เด็กจะมีอิสระในการคิด การเล่น การแสดงทั้งทางวาจา ท่าทาง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการทุกด้านของเด็กในที่สุด

กาญจนา นาคสกุล (2539 : 37) กล่าวว่า การสอนภาษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่ยังไม่ได้ ผลดีนัก เป็นเพราะการสอนยังไม่ถูกวิธีและไม่โน้มน้าวใจให้เด็กเห็นความสำคัญของภาษา จนเกิด ความรักที่จะเรียนภาษานั้น ๆ อีกประการหนึ่ง คือ ครูไม่มีคุณภาพพอ ขาดการฝึกฝน จึงจำเป็นต้อง

พัฒนาการจัดการเรียนการสอนใหม่ด้วย การเรียนภาษาเป็นการเรียนที่ต่างจากวิชาอื่น เพราะต้องการการฝึกฝนมาก และต้องเรียนให้ถูกต้องตั้งแต่ในวัยเยาว์ และจากการสัมมนาปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจในการเตรียมทักษะเบื้องต้น เช่น การอ่าน การเขียน การฟังและการพูด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ทำให้เด็กเบื่อหน่าย ท้อถอย ในการใช้ภาษาสื่อความหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 1)

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ทางภาษาจะช่วยพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างเครื่องมือ การเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมแก่เด็ก การจัดประสบการณ์ทางภาษาควรยึดเด็กเป็นศูนย์กลางให้เด็กมีอิสระในการคิด การกระทำ ครูเป็นผู้สนับสนุน ให้คำแนะนำ และจัดสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นต่อการเรียนรู้ภาษา โดยคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจ เด็กจะเรียนรู้ภาษาอย่างสนุกสนานและเพลิดเพลิน แต่สภาพการเรียนการสอนภาษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ครูระดับก่อนประถมศึกษา ขาดความรู้ ความเข้าใจในการเตรียมทักษะทางภาษาเบื้องต้นแก่เด็ก ทำให้เด็กมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาตั้งแต่วัยเยาว์

2.7 การเล่นกับการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา

เยาพา เดชะคุปต์ (2528 : 50 - 51) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ภาษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งจะต้องอาศัยทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการรับและส่งข้อมูล ทักษะทั้ง 4 ประการนี้จะต้องพึ่งพาอาศัยกันและควรได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน การสอนภาษาที่ดีควรให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันและจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่นและทำกิจกรรมต่าง ๆ

ภรณี กุรุรัตน์ (2535 : 16) กล่าวว่า ภาษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในกระบวนการเล่นของเด็ก ในขณะที่เด็กเล่นก็มีบทบาทที่สำคัญต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กเช่นกัน ภาษามีส่วนสัมพันธ์ต่อการเล่นในหลายลักษณะ เช่น การเล่นเลียนแบบคำพูดผู้ใหญ่ การเล่นเพื่อให้ดูสมจริง สมจริง และยังนำภาษามาใช้เป็นสื่อในการจัดการเล่น เช่น อธิบายวิธีการเล่น การออกคำสั่งและการโต้ตอบ ภาษาจะช่วยให้เด็กสามารถที่จะอธิบายถึงลักษณะของสิ่งของที่เขาได้พบเห็น ช่วยให้ได้ยืนยันคำพูดของตนเอง ในขณะที่แสดงบทบาทผู้อื่นการเล่นยังช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับคำศัพท์มากขึ้นด้วย

โลวินเจอร์ (Lovinger, 1974 : อ้างอิงจาก ภรณี กุรุรัตน์. 2535 : 17) ผู้เชี่ยวชาญทางภาษาพูด ได้ทำการทดลองโดยเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัย 4 - 5 ขวบ ในระหว่างการเล่นอย่างอิสระ พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับการเล่นของเด็กมีผลทำให้การแสดงออกทางภาษาของเด็กเพิ่มขึ้น

มีการเล่นที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การที่จะช่วยพัฒนาด้านภาษาให้แก่เด็ก ผู้ใหญ่จะต้องรู้ถึงลักษณะของกิจกรรมตลอดจนรู้จักการใช้ภาษาของเด็ก คำพูดของผู้ใหญ่จะช่วยให้การเล่นดีขึ้น แต่ก็อาจมีผลในทางลบได้เช่นกัน ถ้าสิ่งที่ผู้ใหญ่ชักจูงให้เด็กเล่นนั้นยังไม่อยู่ในความสนใจของเด็ก การพูดของผู้ใหญ่จะต้องดูเวลาที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ การช่วยเหลือของผู้ใหญ่นั้นจำเป็นต่อการเล่นของเด็ก แต่ไม่ควรจะเป็นการช่วยโดยตรง เพราะอาจจะทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเป็นอิสระ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 32 - 34) ได้กำหนดกิจกรรมหลักสำหรับเด็กปฐมวัย เป็น 6 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมเสรี หรือเล่นตามมุม กิจกรรมสร้างสรรค์ เกมการศึกษา กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมนี้สามารถนำมาจัดลงในตารางกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนในอัตราส่วนที่เหมาะสม กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลานานเกิน 20 นาที ส่วนกิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี อาจใช้เวลา 40 - 60 นาที นอกจากนี้ กิจกรรมยังมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่กับกล้ามเนื้อเล็ก และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท

การจัดกิจกรรมการเล่นหรือกิจกรรมเสรีให้เด็ก จะต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก โดยจัดกิจกรรมหลาย ๆ แบบ เพื่อให้เด็กได้เลือกเล่นอย่างเสรี เช่น การเล่นในมุมบ้าน มุมหมอ มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ เป็นต้น (ภรณ์ คุรุรัตน์, 2535 : 115 - 119) การจัดกิจกรรมในมุมการเล่น เด็กจะได้รับการอนุญาตให้เล่นอย่างอิสระ มีปฏิสัมพันธ์กับสื่ออุปกรณ์ตามความสนใจ เด็กจะเลือกเล่นสื่อชิ้นใดก็ได้ จะเล่นเป็นกลุ่มหรือจะเล่นคนเดียวก็ได้ จะมีเพียงแต่กฎข้อบังคับที่ ป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายขึ้นเพียงเท่านั้น เด็กจะเกิดความสนุกสนาน พึงพอใจต่อการเล่น ซึ่งการเล่นในแต่ละครั้งเด็กจะได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ เช่น ทักษะการสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ การคิด การจำ การสื่อความหมาย และอื่น ๆ รวมทั้งได้รับการฝึกทักษะการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การเอื้อเฟื้อ การแบ่งปัน การรอคอย การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การพัฒนาอารมณ์จิตใจให้มั่นคง ยอมรับและเข้าใจผู้อื่น มีความสนุกสนาน รื่นเริง สิ่งเหล่านี้จะเป็นทักษะที่เด็กจะต้องใช้ในการพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ของสังคมต่อไป (พัฒนา ชัชพงศ์, มปป) ครูจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ดูแลอยู่ห่าง ๆ ครูอาจเข้าไปช่วยอ่านนิทานให้เด็กฟังในมุมหนังสือ ในกรณีที่เด็กเล่นบทบาทสมมติอาจมีคำสนทนาข้อความที่แสดงให้เห็นว่าเด็กขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใด ครูจะได้เพิ่มเติมในโอกาสอันควรต่อไป (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช, 2533 : 100)

สรุปได้ว่า ภาษาและการเล่นมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก การจัดกิจกรรมในมุมเล่นต้องคำนึงถึงวัย พัฒนาการและความสนใจของเด็ก เด็กมีโอกาสเลือกกิจกรรมเอง มีอิสระในการทดลองกับวัสดุ อุปกรณ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อน เด็กเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ อุปกรณ์ คำพูด ของผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ จะช่วยให้เด็กแสดงออกทางภาษามากขึ้น

แม้ว่าเด็กจะมีอิสระในการทดลองกับวัสดุอุปกรณ์ร่วมกับเพื่อนโดยไม่ต้องมีครูช่วยเหลือ แต่มุมเล่นบางมุมครูก็ยังควรมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะการเล่นในมุมหนังสือ ซึ่งเป็นมุมที่ให้ความรู้ ส่งเสริมให้เด็กสนใจอ่านและรักการอ่านเมื่อโตขึ้น นอกจากครูจะให้เด็กเลือกดูหนังสือตามความสนใจแล้ว ครูควรมีบทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่าน การใช้ การเก็บหนังสือ รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดกิจกรรม ให้โอกาสเด็กซักถาม ตอบคำถามที่ไม่มีข้อจำกัด เด็กบางคนอาจต้องการความช่วยเหลือจากครู โดยขอร้องให้ครูอ่านตัวหนังสือหรืออ่านนิทานให้ฟัง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2533 : 100 , 239)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การเล่นในมุมหนังสือ ครูควรมีบทบาทปฏิสัมพันธ์กับเด็กโดยจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ

2.8 มุมหนังสือ

จากการศึกษาเอกสาร พอสรุปประเด็นเกี่ยวกับมุมหนังสือได้ดังนี้

ความหมาย มุมหนังสือหรือศูนย์หนังสือ เป็นมุมในห้องเรียนที่ครูจัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสหยิบ จับ สัมผัส เปิดดูหนังสือ หรือฟังนิทานอย่างอิสระ โดยจัดให้เหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของเด็ก เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีความสนใจ มีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการอ่าน รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูล และส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้ดีขึ้น

คุณค่าทางการศึกษา

- ฝึกให้เด็กรักและถนอมหนังสือ
- ทำให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือ มองเห็นความแตกต่างของความเหมือนและต่างกัน เด็กที่มีความพร้อมดีพอจะสามารถอ่านคำศัพท์บางคำได้ และจะมีความอยากเขียนหนังสือ ซึ่งจะใช้นิทานเป็นแบบคัดลอกข้อความต่าง ๆ ได้อย่างง่ายดาย
- ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ทั้งที่อ่านไม่ได้ แต่จะสนุกกับการดูภาพสวย ๆ เด็กจะสนใจและอยากอ่าน เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อการอ่านแก่เด็ก
- หนังสือภาพที่ดีจะช่วยให้ความรู้ และอบรมนิสัยแก่เด็ก

- เด็กรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลคือ หนังสือ รู้ว่าหนังสือเป็นสิ่งที่มีความหมาย มีประโยชน์ต่อเด็ก

วัสดุอุปกรณ์ในมุมหนังสือ

1. ชั้นวางหนังสือ ควรเลือกแบบที่เคลื่อนย้ายได้ ขนาดความสูงประมาณ 1 เมตร เพื่อให้เด็กสามารถเอื้อมหยิบได้ด้วยตนเอง ถ้าไม่มีอาจใช้โต๊ะ หรือทำกล่องใส่หนังสือชนิดต่าง ๆ วางไว้ หรือวางหนังสือบนโต๊ะก็ได้ หรืออาจใช้ผ้าดิบเย็บเป็นช่อง ๆ สำหรับเสียบหนังสือแขวนไว้ที่ผนังห้อง

2. กระเช้าใส่หนังสือ เพื่อให้เด็กสามารถถือเคลื่อนย้ายไปมาได้สะดวก

3. โต๊ะ เก้าอี้ ซึ่งเด็กจะนั่งอ่านหนังสือได้ 4 - 6 คน บางทีอาจใช้เสื่อปู มีเบาะรองนั่ง มีหมอนสะอวดใบเล็ก 2 - 3 ใบ เด็กจะนั่งอ่าน นอนอ่าน ตามใจชอบ

4. เครื่องประดับแบบแขวน

5. ป้ายนิเทศ ซึ่งแสดงเกี่ยวกับหนังสือหรือภาพที่ต้องการแนะนำให้เด็กรู้จัก

6. เครื่องเล่นเทป เพื่อฟังเพลงหรือ นิทานและหูฟังสำหรับพ่วงสายอากาศ

7. ภาพถ่าย หรือวีดิทัศน์ สำหรับติดฝาผนัง

8. แผ่นป้ายผ้าสี เล็กสำหรับแสดงเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน

9. หนังสือที่มีคุณภาพ ควรจัดให้มีหลายประเภท เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก

การจัดมุมหนังสือ

- ที่ตั้ง ควรอยู่ในบริเวณที่เงียบ มีแสงสว่างเพียงพอ และเป็นส่วนตัวอยู่ห่างจากมุมกิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวมาก อาจจัดมุมหนังสือไว้ใกล้ ๆ กับมุมวิทยาศาสตร์ เพื่อที่อาจจะใช้หนังสืออ้างอิงได้ด้วย การตกแต่งบริเวณด้วยต้นไม้ พืช อ่างเลี้ยงปลา จะทำให้เด็กรู้สึกเหมือนกับการอยู่กับแม่ และกระตุ้นให้อยากอ่านกันต่อไป ถ้าหากจัดมุมหนังสือติดกับมุมบ้าน หรือมุมวิทยาศาสตร์ บริเวณมุมหนังสือก็จะกลายเป็นห้องสมุดขนาดเล็ก

- มีที่เก็บหนังสือที่เด็กสามารถเลือกด้วยตนเองได้ ควรจัดวางหนังสือให้เห็นปก ไม่เกรงหนังสือกองทับกันเป็นจำนวนมาก

- มีที่สำหรับนั่งหรือนอนอ่านในท่าสบาย ๆ

- มีการเชิญชวนให้เด็กอ่านหนังสือ โดยจัดสภาพแวดล้อมในการอ่าน เช่น ให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดที่สำหรับอ่าน นำหนังสือจากบ้านมาแลกเปลี่ยนกันอ่านกับเพื่อน ๆ จัดแสดงหนังสือ แนะนำหนังสือใหม่ อ่านและสนทนาเรื่องราวในหนังสือเพื่อจูงใจให้เด็กอยากอ่าน

- มีการหมุนเวียนหนังสือเป็นครั้งคราว
- หนังสือควรอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ น่าอ่าน ถ้ามีเล่มใดชำรุดควรจัดการซ่อมแซม

หรือหาใหม่มาทดแทน การที่ครูเก็บหนังสือชำรุดไว้ นอกจากเด็กจะไม่อยากหยิบมาดูแล้ว ยังเป็นเครื่องสื่ออย่างหนึ่งว่า หนังสือเป็นสิ่งไม่สำคัญ เด็กอยากจะมีก็เมื่อไรก็ได้ เพราะคนอื่นก็ทำมาแล้ว

บทบาทครู

1. เป็นแบบอย่างที่ดีในการจับ การเปิด - ปิด การเก็บหนังสือเข้าที่ การอ่าน การเขียน หนังสือ

2. ดูแล แนะนำ ชี้แนะ ตอบคำถาม สนทนา อ่าน เล่าเกี่ยวกับหนังสือ เด็กบางคนจะถามครูและชี้ตัวหนังสือที่มีประกอบอยู่หรือขอให้ครูอ่านให้ฟัง บางคนจะหยิบหนังสือนิทานมาให้ครูอ่าน โดยเฉพาะเรื่องที่เด็กชอบ จะขอร้องให้ครูอ่านให้ฟัง ซ้ำ ๆ กันหลายหน

3. เลือกหาหนังสือที่มีคุณภาพ เหมาะกับวัย ความต้องการ ความสนใจของเด็กมาไว้ในห้องเรียน ครูควรมีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของหนังสือแต่ละชนิด ติดตามข่าวสาร เกี่ยวกับหนังสือเด็กที่มีคุณภาพเช่น หนังสือที่ได้รับรางวัลจากสมาคมหรือหน่วยงานต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการเลือกหนังสือสำหรับเด็ก (Flemming, 1977 : 31 - 32)

1. เนื้อเรื่องและภาพควรน่าเชื่อถือและให้ข้อมูลที่ชัดเจน เด็กเล็กควรอ่านเรื่องที่มีตัวละคร 1 - 3 ตัวละคร

2. ภาพสีสดใส มีคำอธิบายที่ชัดเจนไม่ซับซ้อน จะช่วยดึงดูดความสนใจ

3. โครงเรื่อง ควรจะธรรมดา สมจริง และไม่ซับซ้อน

4. พยายามให้เด็กมีโอกาสดำเนินการหรือพบข้อขัดข้อง ทำทาง และสิ่งที่จะทำให้ประหลาดใจ บทหรือโครง บทสนทนา การสรุปที่สมเหตุสมผลเป็นที่น่าพอใจ

5. หนังสือที่เลือกมาควรเขียนเล่มแข็งแรง และสะดวกต่อเด็กในการจับถือ

บทบาทครูในการเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึก (นิตยา สุวรรณศรี, 2538 : 35 - 36)

1. การนั่ง : ช่วยให้เด็กค้นพบและทราบว่าควรจะแสดงความคิดเห็นออกมาด้วย

2. การคิด : ให้โอกาสในการแก้ปัญหา

3. การพูด : กระตุ้นให้เด็กพูดสิ่งที่เขากำลังทำอยู่ สิ่งที่กำลังจะทำในเวลาที่มีอยู่ การตั้งชื่อสิ่งของ การแสดงบทบาทสมมติ ครูควรยอมรับสิ่งที่เด็กพูดออกมามีความสำคัญ ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก

4. การเขียน : ช่วยให้เด็กค้นพบคำศัพท์และความคิดที่ควรเขียนออกมา เช่น ชื่อสิ่งของ ถ้าเขียนได้ การใช้เครื่องหมาย แผนภูมิเพลง ภาพคู่กับคำ

5. การอ่าน : ครูอ่านให้เด็กฟัง แสดงบัตรคำ บัตรภาพ เพื่อช่วยให้เด็กตระหนักในความจำเป็น และตื่นเต้นในการอ่านสัญลักษณ์ หนังสือและสิ่งอื่น ๆ ในโลกของเด็ก เด็กได้ยอมรับความคิดของเด็ก เมื่อครูเขียนออกมาจะเป็นการกระตุ้นให้เด็กอยากเขียนด้วยตนเอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2527 : 212 ; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2533 : 100 , 239 ; ภาณี กุรุรัตนะ. 2535 : 118 ; สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2535 : 14 - 17 ; พรรษา นิลวิเชียร. 2535 : 100 ; นิติยา สุวรรณศรี. 2538 : 35 - 40)

จะเห็นได้ว่า มุมหนังสือเป็นมุมการเล่นที่สำคัญมุมหนึ่ง ที่ช่วยให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน สนุก และได้รับความรู้ ฝึกกระบวนการคิด ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความสนใจและอยากอ่านหนังสือ นับว่าเป็นการเตรียมความพร้อมทางการเรียนภาษาที่เหมาะสมกับวัย และยังปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การจัดการประสบการณ์ในมุมหนังสือ ครูมีบทบาทสำคัญมากในการช่วยให้เด็กพัฒนาความคิดและสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ออกมาทางภาษาหรือ การพูด การเล่นสมมติหรือการเล่นจินตนาการ ชั่วเป็นสำคัญและมีความจำเป็น เด็กที่ได้รับการฝึกฝนให้คิด จะคิดเป็น รู้จักเชื่อมโยง ประสบการณ์ที่จะมีส่วนหรือสัมพันธ์กัน ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เด็กจะจดจำ และสะสมประสบการณ์ที่ดี จะทำให้เด็กกล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในการแสดงออกทางความคิด (ภาณี กุรุรัตนะ. 2535 : 125 - 126)

2.9 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางภาษา

พัฒนาการทางภาษาของเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน ดาวน์นิง และแซคเคอรี (Downing and Thackrey. 1971 : 14 - 15) ได้แบ่งองค์ประกอบความพร้อมทางภาษาไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกาย (Physical Factors) ได้แก่ การบรรลุวุฒิภาวะด้านร่างกายทั่วไป เช่น การมองเห็น การได้ยิน
2. องค์ประกอบทางสติปัญญา (Intellectual Factors) ได้แก่ ความพร้อมด้านสติปัญญา โดยทั่ว ๆ ไป
3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ ความสามารถทางภาษาที่ได้รับจากที่บ้าน และประสบการณ์ทางสังคม
4. องค์ประกอบด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ (Emotional Factors, Motivation and Personality Factors) ได้แก่ ความมั่นคงทางอารมณ์และความต้องการที่จะเรียนรู้ภาษา

กรณีการ พวงเกษม (2534 : 20 - 21) กล่าวถึง องค์ประกอบที่ทำให้เด็กมีความเจริญทางภาษาไว้ดังนี้

1. วุฒิภาวะ ความสามารถในการพูด การเขียนจะเจริญขึ้นตามลำดับ
2. สิ่งแวดล้อม ถ้าหากพ่อแม่เอาใจใส่พยายามพรัวสอนให้เด็กพูดคุยและหัดอ่าน เท็จเขียนอยู่เสมอ เด็กจะมีความพร้อมทางภาษามาก
3. การเข้าใจความหมาย ผู้ใหญ่ควรย้อนถามเด็กว่าที่พูดนั้นเข้าใจเพียงใด
4. การให้มีพัฒนาการทั้งหมด เราจะต้องให้เด็กมีรูปร่างที่ดี หน้าตาสดใส สะอาด ภายใจ สมองดี สุขภาพสมบูรณ์ และสังคมดีจึงจะทำให้เด็กมีความเจริญทางภาษาได้ดี ไม่ควรแต่เพียงว่าให้อ่านได้เขียนได้เท่านั้น เราต้องคำนึงถึงหลักของความต้องการความสนใจจากเพื่อน ๆ ของเด็กด้วย ถ้าหน้าตาสกปรกเพื่อน ๆ ก็ย่อมไม่พูดคุยด้วย โอกาสที่จะมีความเจริญทางภาษาเขาก็ยิ่งเสียเปรียบคนที่รูปร่างหน้าตาสะอาดสดใส

5. ขั้นตอนและการจัดชั้นเรียน การจัดโรงเรียนแบบไม่มีชั้น แต่อาศัยความสามารถทางภาษาเป็นแนวก็น่าจะได้คงจัดให้เป็นทีเพรหลายต่อไป หลักสูตรและขั้นตอนการสอนบางบทก็น่าจะสลับเปลี่ยนไปได้ตามระดับความสามารถและความพร้อมของนักเรียน จึงมีข้อที่น่าสังเกตว่าบางเล่มสอนบทเรียนยากก่อน แล้วกลับมาสอนบทธรรมดาภายหลังโดยอ้างแต่หลักสูตร ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว ครูผู้สอนน่าจะมีสามารถในการวินิจฉัยบทเรียนนั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง

6. การมีส่วนร่วม (Participation) กิจกรรมใด ๆ ก็ตาม เด็ก ๆ ควรมีส่วนร่วมทุกครั้งทุกคน ครูไม่ควรเลือกที่รักมักที่ชัง จะต้องพิจารณาความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคลและกำหนดงานให้ทำร่วมกับเพื่อน ๆ ตามใจสมัคร หรือครูกำหนดกลุ่มให้บางครั้งการทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานเป็นกลุ่มย่อย การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีส่วนช่วยให้เด็กมีความเจริญทางภาษาได้อย่างมาก

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางภาษามีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็ก และสภาพแวดล้อมทางบ้าน โรงเรียน และสังคม แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางภาษา เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางภาษาของเด็ก จึงขอกล่าวถึง ดังนี้

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พื้นฐานทางภาษาที่เด็กได้รับจากทางบ้าน และประสบการณ์ด้านสังคม ซึ่งฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว ฐานะเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง อาชีพ รายได้ การศึกษา ของบิดามารดา และผลรวมของทุกอย่างที่กล่าวมา ทำให้ลักษณะการดำเนินชีวิตของครอบครัวผิดแผกแตกต่างกันไป ระหว่างครอบครัว ที่บิดามารดาฐานะดีกับฐานะยากจน (เนงเยาว์ ม่วงเพ็ญแข และคณะ. 2522 : 59)

บูคอว์ก (Boocock, 1972) กล่าวว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีความสำคัญและเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีเกี่ยวกับผลการเรียนของเด็ก ฐานะทางเศรษฐกิจดีผลการเรียนของเด็กจะดีด้วย การวิจัยของทุกชาติสอดคล้องต้องกันในเรื่องนี้ นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับตัวแปรเรื่องการศึกษาอื่น ๆ ด้วย เช่น ผลการเรียน การเข้าชั้น ออกกลางคัน การเลือกวิชา การหนีโรงเรียน การลงโทษให้พักการเรียน การร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ฯลฯ โดยเฉพาะพัฒนาการด้านภาษาและบุคลิกภาพ เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและปานกลางจะมีพัฒนาการด้านภาษาอยู่ในระดับดี รู้คำมาก ภาษาที่บ้านใช้พูดตรงกับภาษาที่โรงเรียนใช้ จึงทำให้เด็กมีความพร้อมในการเรียน ด้านการพูดและฟังอยู่ในระดับดี เพราะมีความพร้อมในการสื่อความหมาย สำหรับด้านบุคลิกภาพฐานะทางเศรษฐกิจส่งผลให้เด็กมีบุคลิกภาพดีมีความมั่นใจ ปรับตัวได้ดี กล้าพูดกล้าแสดงและเข้าใจระเบียบวินัยกฎของโรงเรียนในทางตรงกันข้ามเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำหรือยากจนจะมีพัฒนาการด้อยไปทุกด้าน เช่น ด้านภาษาเด็กจะรู้จักถ้อยคำน้อย เพราะครอบครัวมีสมาชิกมาก เด็กไม่ใคร่ได้รับการกระตุ้นทางภาษา โอกาสที่เด็กจะได้พูดจากับผู้ใหญ่ค่อนข้างจำกัด แม่และบุตรคนโตมักจะต้องไปประกอบอาชีพ บุตรเล็ก ๆ มักจะอยู่กับผู้ดูแลเด็กที่สูงอายุ หรือมีเจ้านั้นเด็กจะอยู่กับตามลำพัง โอกาสที่เด็กจะได้สนทนากับพ่อแม่ค่อนข้างน้อย และแม่ก็มักจะใช้ภาษาที่ด้อยพัฒนากับลูกของตน เมื่อเด็กรู้ถ้อยคำน้อยความพร้อมในการสื่อความหมายก็จำกัดไปด้วย ฟังเรื่องที่ครูพูด ถ้า สิ่ง ไม่ใคร่จะรู้เรื่อง จะเห็นได้ว่าสิ่งแวดล้อมทางบ้านได้วางรากฐานด้านภาษาไว้ให้เด็กได้สะสมความหมายของคำที่หัดฟังหัดพูดมาจากบ้าน เมื่อฟังครูพูด ครูอ่าน ครูสั่ง ก็เข้าใจความหมายได้เป็นอย่างดี ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2522) สรุปว่า ระดับเศรษฐกิจและสังคมยังผลให้เห็นความแตกต่างทางภาษาตั้งแต่อายุ 1 ขวบ เป็นต้นไป และจะเพิ่มขึ้นตามอายุ เด็กที่มาจากครอบครัวยากจนมีความสามารถทางภาษาดำกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะเศรษฐกิจดีในแทบทุกด้าน เช่น การรู้คำศัพท์ การใช้โครงสร้างทางประโยค การจำแนกเสียง ความชัดเจนในการออกเสียง

จินตนา เนียมเปี้ย (2521) พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา อาชีพ ขนาดครอบครัวมีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก เมื่ออายุมากขึ้นพัฒนาการทางภาษาทั้งด้านจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยคจะสูงขึ้นตามอายุ เด็กหญิงมีพัฒนาการทางภาษาทั้งจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยคดีกว่าเด็กชาย เด็กในเมืองมีพัฒนาการทางภาษาทั้งถ้อยคำและจำนวน ถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยคดีกว่าเด็กในชนบท และ จินตนา สุทธิจินดา (2522) พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพ การศึกษาของบิดามารดาที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็ก

นอกจากความแตกต่างระหว่างเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจดีและด้อย ในด้านภาษาและบุคลิกภาพแล้ว ยังพบอีกว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวส่งผลถึงเจตคติของบิดามารดาที่จะเสริมสร้างพัฒนาการด้านสติปัญญา หรือ “อาหารสมอง” แก่เด็กอีกด้วย เช่น พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจยากจนมีประสบการณ์น้อย เพราะบิดามารดาไม่ใคร่พาเด็กไปเปิดหูเปิดตา หนังสือที่บ้านไม่ใคร่จะมีให้เด็กสัมผัสจับต้อง ไม่ใคร่จะพูดคุยเล่านิทาน หรือสนทนาเป็นกิจจะลักษณะกับลูก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 6)

สรุปได้ว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากที่บ้านและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางภาษาของเด็ก โดยเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน จะมีความสามารถในการเรียนรู้ภาษาต่างกัน

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในต่างประเทศ

ทิงเกอร์ (Tinker. 1952 : 158) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการพัฒนาความเข้าใจความหมายของคำไว้ดังนี้

1. ความสามารถทั่ว ๆ ไป ระดับวุฒิภาวะของเด็กเป็นตัวกำหนดขอบเขตในการเรียนรู้ แม้เด็กจะมีอายุเท่ากันก็จะมีความสามารถในการใช้คำศัพท์ได้แตกต่างกัน
2. ประสบการณ์และความพร้อมในการอ่านของเด็ก มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเรียนรู้คำศัพท์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เด็กที่มีประสบการณ์และความพร้อมต่างกันย่อมรู้ความหมายของคำศัพท์มากขึ้นแตกต่างกันออกไป
3. ความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้เด็กต้องการเรียนรู้ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ครูควรช่วยให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นในทุกโอกาส
4. การสอนคำต่าง ๆ ให้เด็กเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะจะช่วยให้เด็กเข้าใจคำต่าง ๆ ถ้วนงามมากขึ้น

อาร์มสตรอง (Armstrong. 1960 : 373) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้คำศัพท์ที่เด็กรู้จักฟังและการอ่าน โดยศึกษากับเด็กอายุ 6 - 13 ปี ผลพบว่าเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปีลงมา จะรู้จักใช้คำศัพท์ที่ได้จากการฟังมากกว่าการอ่าน แต่เมื่ออายุเพิ่มขึ้นจำนวนคำศัพท์ที่แตกต่างกันไปจะลดลงอย่างรวดเร็ว

บรูเนอร์ และเชอร์วูด (Chancha Suvanathat and other. 1986 : 126 ; citing Bruner and Sherwood. 1981) ได้ทำการประสานแนวคิดและเชื่อมโยงแนวคิดของนักการศึกษาสำคัญ เช่น สกินเนอร์ (Skinner) ชอมสกี (Chomsky) และเพียเจต์ (Piaget) เข้าด้วยกัน โดยให้แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาไว้ว่า การเรียนรู้ภาษาต้องอาศัยปฏิริยาภายในด้านสังเคราะห์

เด็กเล็ก ๆ กับผู้เลี้ยงดู การใช้เสียงพูด การแนะนำสิ่งต่าง ๆ เหตุการณ์การกระทำหรือการให้ดูภาพ หรือหนังสือ แล้วอ่านให้ฟัง ประโยชน์จากการชี้ให้เห็นสิ่งต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ ต่อไป

งานวิจัยในประเทศ

ฉวีวรรณ จินดาพล (2525 : 14 - 16) ได้ศึกษา พบว่าครูสามารถช่วยให้เด็กรู้จักความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ได้โดยวิธีการสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้เด็กได้มีโอกาสศึกษาคำศัพท์ต่าง ๆ มากขึ้น ครูที่มีประสบการณ์มากมักคำนึงถึงเสมอว่า การเรียนรู้ความหมายของคำเป็นกระบวนการต่อเนื่องไปทีละน้อย เป็นการกระทำที่ค่อยเป็นค่อยไป การสอนให้รู้ความหมายของคำนั้นเริ่มจากการที่ไม่รู้อะไรมาก่อนเลย จนกระทั่งรู้ความหมายที่คลุมเครือ แล้วไปถึงการรู้ความหมายของคำจนถึงขั้นปรับปรุงให้ดีขึ้น แล้วนำมาใช้อย่างถูกต้อง และเข้าใจในการฟัง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับวิธีสอนของครูอีกด้วย

อภิญา กังสนารักษ์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวน ถ้อยคำ และการใช้ประโยคในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยอายุ 3 - 6 ปี ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์กรมประชาสงเคราะห์และในครอบครัวปกติ โดยเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคที่มีระดับอายุและเพศต่างกันและหาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำกับพัฒนาการทางภาษาด้านการใช้ประโยค พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคสูงกว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ เด็กที่มีอายุมากกว่ามีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคสูงกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า เด็กหญิงและเด็กชายมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคไม่แตกต่างกัน และพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพัฒนาการทางภาษาด้านการใช้ประโยค

ขจิตพรหม ทองคำ (2536 : 134) ศึกษาเกี่ยวกับการเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผลต่อการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย อายุ 5 - 6 ปี จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่น และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติตามปกติมีความสามารถในการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและความสามารถทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจนา สุวรรณธาร (2537 : 105) ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างที่ครูมีปฏิสัมพันธ์และไม่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างแบบที่ครูมีปฏิสัมพันธ์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความสามารถทางภาษาสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างแบบครูไม่มีปฏิสัมพันธ์ และการจัดประสบการณ์การเล่นแบบปกติ

การวิจัยต่าง ๆ พบว่า การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาที่ดีนั้น ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระและควรมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก เช่น อ่านหนังสือให้เด็กฟัง หรือแนะนำสิ่งต่าง ๆ แก่เด็ก การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากประสบการณ์เดิมของเด็ก

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

3.1 ความหมายและความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม (Whole Language) หรือที่มีผู้ใช้ชื่อเรียกว่า ภาษาธรรมชาติ เป็นแนวความคิดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแนวใหม่ ซึ่งไม่มีรูปแบบที่ตายตัว แต่จะแตกต่างกันไปในแต่ละแห่งที่จัด แต่ไม่ว่าจะจัดในรูปแบบใด ก็ยังยึดถือหลักการหรือแนวความคิด ความเชื่อที่ว่า ภาษาเป็นพัฒนาการอย่างหนึ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ (ยาวพา เดชะคุปต์. ม.ป.ป. : 1)

บังอร พานทอง (2534 : 70 - 72 อ้างอิงมาจาก Goodman. 1986) กล่าวถึงความหมายของการสอนภาษาแบบธรรมชาติว่าเป็นการเรียนการสอนที่ เน้น การสอนภาษาอย่างมีความหมาย โดยผู้เรียนจะอาศัยประสบการณ์ของตนเองประกอบ การเรียนไม่แบ่งแยกภาษาเป็นส่วนย่อย เป็นการเรียนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกล้าและมั่นใจในตนเองในการที่จะใช้ภาษา ไม่เกรงว่าจะผิด เพราะผู้สอนไม่เน้นการลงโทษเมื่อเด็กใช้ภาษาผิด แต่พยายามชี้ให้เห็นข้อบกพร่องโดยทางอ้อมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแก้ไขตนเอง การเรียนยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

มนิรัตน์ สุโกวิทรัตน์ (2537 : 67) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบบูรณาการ (Whole Language Approach) เป็นแนวการสอนทักษะทางภาษาฟัง พูด อ่าน เขียน ให้เกี่ยวโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีระบบ และทักษะที่เน้นคือทักษะการคิด

พัชรี ผลโยธิน (2537 : 196) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นการสอนที่พยายามจะใช้ภาษาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การสื่อสารและการคิด โดยไม่พยายามแยกภาษาออกเป็นส่วนย่อย ๆ แต่เป็นการพยายามมองภาษาโดยรวม สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์จริงมาช่วยทำให้ภาษานั้นง่ายต่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การอ่าน การฟังและการเขียน ถ้าเป็นสิ่งที่มีความหมายมีประโยชน์หรือเด็กสนใจ และต้องการจะเป็นสิ่งที่ง่ายต่อการเรียนภาษา

อีลัน บลูม (Iran Blum, 1995 อ้างอิงจาก เขาวพา เดชะคุปต์, มปป : 1) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบองค์รวม หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กที่เน้นการเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวันของเด็ก โดยนำสิ่งที่เขาประสบพบเห็นในชีวิตประจำวัน ซึ่งหมายรวมถึง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตของเด็กแต่ละคนมาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอนเป็นการเรียนอย่างมีชีวิตชีวา จากสิ่งที่เป็นธรรมชาติ จากสภาพแวดล้อมที่เป็นชีวิตจริง และจากสิ่งที่เป็นอยู่จริงในชีวิตประจำวัน โดยเด็กเป็นผู้คิดค้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเองร่วมกับเพื่อน ๆ ไม่มุ่งเน้นการสอน เขียน อ่าน ไวยากรณ์หรือการใช้หนังสือแบบเรียน เพราะเป็นเรื่องที่ยากต่อความเข้าใจของเด็กและไม่ใช่ว่าสิ่งที่เขาพบเห็นในชีวิตจริง

เจเน็ต เฮิร์ชแมน (Jennett Hirshman, 1995 อ้างอิงจาก เขาวพา เดชะคุปต์, มปป. : 1) กล่าวว่า ภาษาแบบองค์รวม คือการนำเอาองค์ประกอบของภาษาทุก ๆ ด้าน มาใช้ในการสื่อความหมาย ซึ่งจะหมายรวมไปถึงทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน การแต่งเรื่องและการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้

การสอนภาษาแบบธรรมชาติจึงหมายถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวันของเด็ก โดยใช้ภาษาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การสื่อสารและการคิด ให้เด็กพัฒนา ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ฉันทนา ภาคบังกช (2537 : 2) กล่าวถึงความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ดังนี้

1. ทำให้เด็กมีความสุข สนุกสนานในการเรียนภาษาและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้
2. ช่วย让孩子ได้รับการพัฒนาภาษา ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ครอบคลุมทุกด้านและเต็มศักยภาพ
3. ทำให้ครูและผู้ปกครองเกิดความเข้าใจ ในการพัฒนาทางภาษาทั้งด้านการอ่านและการเขียนเพิ่มขึ้น

4. สนองความต้องการของผู้ปกครองส่วนมาก ซึ่งต้องการให้เด็กได้รับการพัฒนาภาษาในช่วงปฐมวัย

อารี สัมหลวี (2537 : 213) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติทำให้เด็กได้แสดงออกโดยไม่กลัวผิด มีแบบอย่างที่ดีในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนจากผู้ใหญ่ การเรียนรู้ภาษาของเด็กจะง่ายและสนุก ได้มีประสบการณ์ตรง มีโอกาสได้อภิปรายพูดคุยในการบรรยายภาสที่อบอุ่นยอมรับ เด็กจะเรียนรู้ภาษาได้ดีถ้าเข้าใจ ทั้งหมดช่วยให้เด็กเรียนอย่างมีความสุขและไม่เรียนด้วยตนเอง

จะเห็นได้ว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติ ช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางภาษาทุกด้าน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษา เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาของเด็กจะง่ายและสนุก ได้มีประสบการณ์ตรง มีแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ภาษาและเรียนรู้ภาษาในบรรยากาศที่อบอุ่น ยอมรับ ดังนั้นการสอนภาษาแบบธรรมชาติจึงช่วยพัฒนาและส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็ก

3.2 ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่ใช้กับเด็กปฐมวัย มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีที่ว่าด้วยธรรมชาติของภาษาดังนี้ (บุษบง ดันติวงศ์. 2535 : 44 - 49)

1. ทฤษฎีว่าด้วยระบบภาษา

ภาษาประกอบด้วย 3 ระบบ คือ ระบบความหมาย ระบบไวยากรณ์ และระบบเสียง หัวใจของภาษาคือความหมาย ไวยากรณ์และเสียงเป็นเพียงส่วนประกอบ สถานการณ์กำหนดคำซึ่งกำหนดความหมายในการสื่อสารอีกทีหนึ่ง เด็กจะไม่พยายามอ่านและเขียนด้วยการสะกดคำไปที่ ละตัว แต่เขาจะคิดหาคำที่สื่อความหมายได้เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้น ด้วยเหตุนี้จึงไม่จำเป็นต้องรู้จักเสียงของตัวอักษรก่อนจึงจะสามารถสื่อความหมายโดยการอ่านเขียนได้ เนื่องจากการอ่านเพื่อสื่อความหมายเป็นกระบวนการที่กำหนดโดยสถานการณ์ การสอนอ่านเขียนสำหรับเด็กปฐมวัยจึงไม่ควรแยกออกเป็นทักษะเดี่ยว ๆ หลาย ๆ ทักษะ แต่ควรให้เด็กได้สำรวจ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และใช้กระบวนการอ่านเขียนเพื่อศึกษาสิ่งที่เขาสำรวจ ครูจะสอนทักษะเฉพาะ ที่จำเป็นต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันของเด็ก และถ้าเด็กไม่ต้องการเรียน ครูจะไม่บังคับเพราะการบังคับทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการอ่านเขียน และจะสกัดกั้นความงอกงามของเด็กเมื่อเขาโตขึ้นและพร้อมที่จะเขียนอ่านเขียนในชั้นประถมศึกษา ครูมีหน้าที่ในการแนะนำให้เข้าใจการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เขาประสบในชีวิตประจำวัน เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาในหลาย ๆ สถานการณ์ เด็กจะได้ทดสอบความสามารถในการตัดสินใจของตนโดยเสี่ยงกับความล้มเหลวน้อยมากเพราะเขาสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนได้เสมอ ทั้งจะได้รับประสบการณ์และทัศนคติที่ดีต่อภาษาไปพร้อม ๆ กัน

ครูต้องระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ตัดสนใจแทนเด็กเพียงเพื่อป้องกันข้อผิดพลาด ในการอ่านเขียน นอกจากนี้ ครูยังมีหน้าที่ในการจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างประสบการณ์ทางภาษา เชิญชวนให้เด็กเรียนรู้ภาษา จากประสบการณ์นั้น และสนับสนุนให้เขาสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น

2. ทฤษฎีว่าด้วยภาษา ความคิดและสัญลักษณ์สื่อสาร

ภาษาเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่ไม่สามารถถ่ายทอดความคิดทุกเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ สัญลักษณ์ที่ใช้ต้องเหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร เด็กต้องคิดสัญลักษณ์เพื่อความคิดและถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ สัญลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมายได้มีหลายรูปแบบ ได้แก่ ภาษา ศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ละคร และคณิตศาสตร์ การจัดประสบการณ์อ่านเขียนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จึงรวมเอาศิลปะ ดนตรีและละครเป็นส่วนสำคัญในการเรียนการสอน เพราะสิ่งเหล่านี้จะกระตุ้นให้เด็กค้นหาสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับสื่อความคิดในแต่ละเรื่อง เด็กจะไม่ถูกจำกัดให้ถ่ายทอดความคิดเป็นเพียงภาษาเท่านั้น ศิลปะและละครเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่เด็กใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าสัญลักษณ์ภาษา จากทฤษฎีว่าด้วยภาษา ความคิดและสัญลักษณ์ พบว่า ถ้าเด็กไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาเขียนเด็กจะเปลี่ยนเป็นวาดภาพแทนศิลปะสามารถช่วยให้เด็กรวบรวมความคิดก่อนจะเขียนและช่วยให้เด็กทำงานต่อไปทั้ง ๆ ที่ความคิดในการเขียนหยุดชะงัก การแสดงละครช่วยให้เด็กเข้าใจความรู้สึกในเรื่องและทำให้คุณภาพการเขียนดีขึ้น ดนตรีช่วยสร้างอารมณ์สำหรับเรื่องที่จะอ่านเขียน อุปกรณ์ดนตรีและศิลปะหลายอย่างสามารถใช้ประกอบกิจกรรมอ่านเขียนได้ เด็กอาจทำอุปกรณ์ดนตรีและศิลปะสำหรับกิจกรรมอ่านเขียนในมุมเขียนจะมีเครื่องเขียนหลายชนิดให้เด็กได้ทดลองใช้วิธีต่าง ๆ ที่จะช่วยให้สามารถสื่อความหมายได้ดีที่สุด

3. ทฤษฎีว่าด้วยการอ่านเขียนในระบบภาษา

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อเกี่ยวกับพัฒนาการในการอ่านเขียนว่า ทุกคนต้องสะสมประสบการณ์ทางภาษาไว้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ต่อไป ประสบการณ์จากภาษาพูดเป็นข้อมูลสำหรับภาษาเขียนและประสบการณ์จากภาษาเขียนเป็นข้อมูลสำหรับภาษาพูด ความก้าวหน้าในการใช้ภาษาไม่ว่าในด้านใดต้องอาศัยองค์ประกอบทางภาษาหลายด้าน การที่เด็กเขียนเล่าประสบการณ์ทั้ง ๆ ที่ยังไม่รู้จักคำและต้องให้เด็กได้เห็นว่ามีสัญลักษณ์ตัวอักษรแทนได้ เด็กจะเริ่มเข้าใจในการสื่อความหมายกับผู้อื่น เขาต้องใช้อักษรที่มีทั้งรูปและเสียงแทนความหมายรูปเสียง และความหมายที่เขาใช้ต้องสอดคล้องกันในสายตาผู้อื่น มิฉะนั้นสิ่งที่เขาเขียนจะไม่สื่อความหมาย ในจุดนี้เองที่ทำให้เด็กต้องพยายามจำแนกและจดจำรูปตัวอักษรที่เขาเห็นรอบ ๆ ตัวไปพร้อม ๆ กับจำแนกและจดจำเสียงตัวอักษร เมื่อเด็กอย่างเข้าสู่วัยเรียนเขาก็มีประสบการณ์ทางภาษาพร้อมที่จะจำแนกเสียงและรูปของตัวอักษรได้อย่างมีระบบมากขึ้น เนื่องจากการอ่านเขียนเป็นกิจกรรมที่ต้องสื่อความหมายกับผู้อื่น การคุยกับครูและเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านและเขียนไม่ว่าก่อน

จะเริ่มเรื่อง กลางเรื่องหรือหลังเรื่องจะช่วยให้เด็กเห็นการตีความลักษณะต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้เขาเข้าใจความหมายของเรื่องมากขึ้น การตีความเป็นประสบการณ์จากการอ่านช่วยในการสื่อความหมายเมื่อเด็กเขียน และการสื่อความหมายซึ่งเป็นประสบการณ์จากการเขียนช่วยในการตีความเมื่อเด็กอ่าน การอ่านเขียนเป็นประสบการณ์ที่ใช้เวลานานและต้องอาศัยการสะสมประสบการณ์ อันเป็นระบบที่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน สรุปได้ว่า ทฤษฎีการอ่านเขียนในระบบภาษานั้น เชื่อว่าเด็กเรียนรู้ภาษาพูดและภาษาเขียนจากการลองผิดลองถูกในการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวและประสบการณ์การอ่านเขียน

จากกรอบความคิดของ 3 ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น ยังมีแนวความคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่อธิบายเรื่องธรรมชาติของภาษาและการเรียนรู้ของเด็กในแง่มุมที่มีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

นักจิตวิทยาภาษา (Psycholinguistics)

นักจิตวิทยาภาษาจะวางพื้นฐานทางทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยถือว่า การอ่าน คือปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างภาษากับพฤติกรรมการเรียนรู้ เช่น ถ้าเด็กมีประสบการณ์เกี่ยวกับเครื่องบิน และเฮลิคอปเตอร์ แล้วคำศัพท์ที่เด็กจะใช้รับรู้และแสดงออกมีคำทั้งสองอยู่ การอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับเครื่องบินหรือเฮลิคอปเตอร์ได้ก็จะเป็นเรื่องง่ายสำหรับเด็ก เพราะพื้นฐานทางประสบการณ์และภาษาที่เด็กมีอยู่ จะช่วยให้เด็กรู้ความหมายของสิ่งที่เขียนหรือพิมพ์ออกมา เป็นการดึงเอาภาษา ความรู้ และประสบการณ์ออกมาสู่สิ่งที่เด็กอ่าน

นักจิตวิทยาภาษา กล่าวว่า ผู้อ่านเป็นผู้นำข่าวสารไปให้สิ่งที่เขาอ่านมากกว่าที่จะเอามาจากสิ่งที่เขาอ่าน ประสบการณ์ที่มีอยู่จะกลายเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ การอ่านจะมีความหมายเมื่อสิ่งที่อ่านนั้นอยู่ในขอบเขตแห่งภาษาและประสบการณ์ของเขา

จิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ (Development and Cognitive Psychology)

ทฤษฎีของนักจิตวิทยาภาษาเกี่ยวกับการพัฒนาภาษาและการอ่านไม่ได้บอกอย่างชัดเจนว่าการอ่านเกิดขึ้นได้อย่างไร นักจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ ตระหนักว่า ตั้งแต่เกิดและเติบโตขึ้นมานั้น มีการพัฒนาทางร่างกาย สังคม อารมณ์และความรู้ ก่อนที่เขาคือจะเรียนรู้ที่จะคลาน จะยืน เดิน พูด หรืออะไรก็ได้แล้วแต่ เขาจะต้องมีพัฒนาการถึงลำดับขั้นที่เหมาะสมสำหรับจะทำสิ่งนั้นได้เสียก่อน การเติบโตทางร่างกายนั้น เราจะเห็นได้ง่ายจากการที่ร่างกายเติบโตขึ้น สามารถใช้อวัยวะต่าง ๆ ได้มากขึ้น การเติบโตทางความรู้เป็นตัวสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน แม้ว่าช่วงอายุต่าง ๆ เด็กจะมีพัฒนาการในเรื่องต่าง ๆ จะเหมือนกัน แต่พัฒนาการของเด็กแต่ละคนก็จะมีลักษณะเฉพาะพิเศษของตน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งครูแต่ละคนควรตระหนักเสมอว่าพัฒนาการของเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน และจะมีผลกระทบต่อดีกว่าจะเรียนรู้

อะไร และเรียนรู้อย่างไรในขณะที่ถูกสั่งสอน เด็กจะไม่สามารถกระทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสมบูรณ์ได้พร้อมกันทุกคน และก็จะไม่ทำวิธีเดียวกัน เด็กแต่ละคนมีการเจริญเติบโต มีความสนใจ มีความสามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้พบในลักษณะเป็นของตัวเอง (Unique)

สังคมวิทยาภาษา (Sociolinguistics)

เด็ก ๆ จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ หรือเด็กอื่นถ้าอยู่ในสังคมแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งมีความหมายสำหรับเด็ก การพูดคุย การเล่นอิสระ และการเล่นบทบาทสมมติเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ช่วยให้เด็กฝึกฝนรูปแบบของการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น สังคมแวดล้อมจะส่งเสริมให้การติดต่อสื่อสารมีความหมายและมีเหตุผลสำหรับเด็ก เด็กจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อเขาได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ สถานการณ์ทางสังคม หรือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เช่น ชั้นเรียนหรือกลุ่มย่อย เช่น เด็กในชั้นอนุบาลเล่นมุมร้านค้า เราจะได้ยินเด็กพูดคุยถึงรายการของที่ซื้อ-ขาย เด็กคนหนึ่งอาจเล่นเป็นคนขายของชำ อีกคนขายหมู และบางคนเป็นลูกค้า ขณะที่เขาเลียนแบบการพูดคุย-ขายในร้านขายของ เขาจะเพิ่มพูนความเข้าใจเรื่องบทบาท ทัศนคติ จุดมุ่งหมายของการไปจ่ายตลาดได้ กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เด็กได้ใช้ภาษาในจุดมุ่งหมายที่ต่างกันไป เช่น ตั้งคำถาม วิจารณ์ อธิบาย หรือชี้แจง

การเรียนรู้ร่วมกัน (Cooperative Learning)

ทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมกัน เห็นความสำคัญของสมาชิกกลุ่มที่จะช่วยเหลือกันและกัน บางครั้งเด็กจะเรียนรู้จากกันและกันได้ดีที่สุด การสนทนากัน การทำงานร่วมกัน เป็นเรื่องสำคัญของการสภาพการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เด็ก ๆ ที่อ่านหนังสือเล่มเดียวกัน แล้วมีโอกาสนที่จะอภิปรายและทำงานจากประสบการณ์การอ่านกิจกรรมดังกล่าว ทำให้เด็กมีความมั่นใจในสิ่งที่ตนร่วมเสนอ การเข้าร่วมในกลุ่มอภิปรายก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งบางครั้งเป็นสิ่งที่มิปรากฏออกมาจากความรู้สึกที่สำคัญ คือ ความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความหมายและยั่งยืน การเรียนรู้ร่วมกันเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำให้มีความคิดหลากหลาย สามารถตอบปัญหาในภาษาที่เด็กเข้าใจได้ดี เพราะเป็นภาษาของพวกเขาเอง แต่ละคนจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้และเข้าใจข้อมูลใหม่ ๆ ครูจะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมทางสังคมให้พร้อมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน โดยสนับสนุนให้แต่ละคนร่วมมือกันทำงานในกลุ่ม (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี, 2539 : 3 - 8)

การสอนภาษาแบบธรรมชาติมีพื้นฐานมาจากนักทฤษฎีหลาย ๆ คนที่พยายามจะชี้ว่าการศึกษจะพัฒนาไปได้ดีที่สุดด้วยการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาทั้งการอ่าน การเขียน การพูด และการฟังเข้าด้วยกัน ด้วยทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก พัฒนาการทางสังคมและการเรียนรู้ร่วมกัน และเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของเด็กทุก ๆ คน ให้เป็นไปตามธรรมชาติ

หลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ไวโกตสกี (Vygotsky, 1978 อ้างอิงใน Y.Goodman, 1987 : 117) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นการได้รับอิทธิพลของบุคคลอื่นและสังคมมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ถึงแม้เด็กจะต้องรับผิดชอบในการคิดสร้างโครงสร้างความรู้ความคิดของตน แต่บุคคลอื่น เช่น เพื่อนและครูมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก อนึ่ง กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การพูด การสนทนา การวาด การเขียน การอ่าน ตลอดจนการเล่นช่วยในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก เพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นการใช้สัญลักษณ์ (Symbol using media) ซึ่งการที่เด็กเรียนรู้ภาษาจากผู้อื่นนั้น เด็กจะเรียนรู้ทีละน้อยโดยการได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น จนเด็กสามารถคิด เกิดเป็นความรู้ภายในตนได้ แนวความคิดนี้ต่อมา บรูเนอร์ และคณะ (Bruner and others) ขยายเป็นแนวการสอนที่ช่วยเสริมและสนับสนุนผู้เรียนจากระดับพัฒนาการที่มีอยู่ไปสู่ระดับพัฒนาการที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการที่ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (interaction) ดังนั้น การสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) จึงเน้นการให้มีปฏิสัมพันธ์ การสนทนาได้ตอบในกลุ่มช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

กู๊ดแมน (K.Goodman, 1986 : 26) เป็นผู้นำทางความคิดคนสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) กล่าวว่า ภาษาของมนุษย์เป็นตัวแทนของความคิดของผู้ใช้ภาษา บุคคลสามารถรวบรวมสัญลักษณ์อันได้แก่ เสียงในภาษาพูด และอักษรในภาษาเขียนมาเป็นคำเพื่อใช้แทนสิ่งต่าง ๆ แทนความรู้สึกและความคิด ใช้ภาษาโดยมีจุดประสงค์เพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการคิดและการเรียนรู้ กู๊ดแมน (Goodman) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนภาษาแบบธรรมชาติดังนี้

1. ภาษาที่ใช้ต้องมีความหมายสมบูรณ์ มีใจความครบถ้วนและเน้นความสำคัญของการพูด การอ่านและการเขียน การเรียนทักษะย่อยของภาษา เช่น การฝึกสะกดคำ การคัดลายมือจะทำให้เมื่อเด็กต้องการเสริมและการเรียนทักษะย่อยนั้นสามารถช่วยให้เด็กสื่อความหมายได้สมบูรณ์ขึ้น เรียนจากสิ่งที่จริงและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้เรียน
2. เนื้อหาในการเรียนภาษาสำหรับเด็ก คือ ประสบการณ์จริงที่เด็กจะได้ศึกษาระบวนการใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมายในสถานการณ์ที่หลากหลาย
3. การเรียนภาษาสามารถเรียนได้จากการใช้ภาษาในทุกรายวิชาโดยใช้ภาษาในสิ่งแวดล้อมทางภาษาที่มีความหมาย
4. การสอนภาษาต้องให้ความสำคัญแก่กิจกรรมที่เด็กริเริ่มขึ้นเอง ครูเป็นผู้ สนับสนุนกิจกรรมนั้น นอกจากนี้ครูเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนในชีวิตประจำวัน

5. การสอนภาษาต้องอยู่บนพื้นฐานของการทำกิจกรรมภาษาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก โดยครูมองข้อผิดพลาดของเด็กว่า เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และสนับสนุนให้เด็กกล้าพูด กล้าทำ เพื่อจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น

6. ผู้เรียนมีอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองในการพิจารณาว่าจะใช้ภาษาเมื่อไร เทเลอร์และมอร์โร (Taylor 1983 , Lesley Morrow, 1989 อ้างอิงใน Raines Canady. 1990 : 224) กล่าวว่า ประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กเรียนอ่านเขียนได้ดี คือ

6.1 ประสบการณ์ในการมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกับผู้ที่ให้แรงจูงใจ ให้กำลังใจ และความช่วยเหลือในการอ่านเขียน

6.2 ประสบการณ์ในการได้สังเกตพฤติกรรมการอ่านเขียนของผู้ใหญ่

6.3 ประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วคนเดียวหรือกับคนอื่น

6.4 ประสบการณ์ที่ได้แสดงความสามารถและได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่

นอกจากนี้เด็กสามารถจะเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติได้ดีที่สุดด้วยการสำรวจตามธรรมชาติ ภาษาวรรณกรรมที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมจะทำให้เด็กสร้างประสบการณ์และความรู้ขึ้นด้วยตัวเอง (Schlosser and Philips. 1991 : 6)

พัชรี ผลโยธิน (2537 : 188 - 189) กล่าวถึงหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา
2. ให้เด็กมีโอกาสเล่นและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้ใหญ่ สื่ออุปกรณ์
3. เด็กได้รับประสบการณ์ตรง
4. มีแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา
5. เด็กได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่และให้กำลังใจ
6. เด็กมีโอกาสในการเลือกเล่นและทำกิจกรรมที่ตนสนใจและชอบด้วยตนเอง
7. ให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความหมายกับเด็ก รวมทั้งกิจกรรมและอุปกรณ์

สำหรับอ่านและเขียน มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2537 : 67 - 75) มีความเห็นว่าการสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้นควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเริ่มจากการพูดคุยอภิปรายระหว่างกันเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่สนใจร่วมกัน ไม่จำกัดหัวข้อเรื่อง เด็กสามารถสืบเสาะหาความรู้ได้อย่างอิสระจากประสบการณ์เดิม และจัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการอ่านและเขียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของอาร์ สันหนวี (2535 : 22 - 23) ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่อยู่ในศูนย์เด็กและโรงเรียนอนุบาล สามารถจะเรียนภาษาอ่านและเขียนโดยวิธีธรรมชาติ กล่าวคือเด็กคุ้นเคยกับหนังสือและตัวหนังสือจากประสบการณ์และเขียนเพื่อสื่อสารจากการวาดและสะกดเอง (invented spelling) ซึ่งการสอนภาษาในศูนย์ปฐมวัยเป็น

การสร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กคุ้นกับหนังสือ จมจับเรื่องราวในหนังสือ โดยครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน และสนทนาพูดคุยกับเด็กให้เด็กเล่าเรื่องจากการพูดและการเขียน หรือการวาด การแสดง

2. การสอนภาษาต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ครูต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ศึกษาความสนใจ ความสามารถ และสอนเด็กตามระดับความสามารถที่แตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่าเด็กเป็นผู้ให้ข้อมูล (informant) แก่ครูในการเตรียมและวางแผนการสอน

3. ส่งเสริมให้เด็กสนใจและรักที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง การที่จะให้เด็กเกิดแรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) จะต้องให้เด็กมีโอกาสเลือกเรื่องหรือหนังสือที่สนใจ

4. การสอนภาษามีพื้นฐานมาจากประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็ก เช่น การศึกษานอกสถานที่ การทดลองวิทยาศาสตร์ การประกอบอาหาร การทำสวน การเลี้ยงสัตว์

5. ให้เด็กเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาในลักษณะต่าง ๆ เช่น จดหมาย หนังสือพิมพ์ ป้ายประกาศ จลลภษา

6. ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ซึ่งการปฏิสัมพันธ์เป็นไปในทางสนับสนุนให้กำลังใจช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกัน

7. ทำให้เด็กมีความมั่นใจกล้าพูดกล้าเขียน โดยไม่กลัวผิด

8. การสอนต้องให้สัมพันธ์กับประสบการณ์และชีวิตของผู้เรียน การสอนมีลักษณะเป็นบูรณาการ

9. ครูต้องสังเกตเด็กแต่ละคนเพื่อสร้างหลักสูตรและเนื้อเรื่องที่จะสอน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่ครูควรคำนึงถึงในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า และเรียนรู้จากการอ่านหนังสือ การเรียนรู้ภาษาเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติของมนุษย์ ครูมีบทบาทเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้มากกว่าการตรวจตรา ควบคุมนักเรียน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูควรให้เด็กได้รับประสบการณ์ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ไปพร้อม ๆ กัน โดยให้เด็กได้ร่วมมือกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ กระตุ้นให้เด็กคิดและเข้าร่วมกิจกรรม

3.3 การสอนภาษาแบบธรรมชาติจากสภาพแวดล้อม

การสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้นไม่เกี่ยวกับการสอนภาษาเป็นขั้นตอน แต่เป็นทักษะหรือมุมมองว่าการอ่าน เขียนหนังสือเกิดขึ้นและพัฒนาไปได้อย่างไร และอยู่บนแนวคิดที่ว่า ภาษาจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดต่อเมื่อมีความหมายกับเด็กอย่างแท้จริง สำหรับเด็กภาษาตามแบบธรรมชาติเริ่มต้นจากจุดสำคัญที่ว่าเด็กเรียนรู้ภาษามาตั้งแต่ยังเป็นทารก เด็กได้ฟังเสียงพ่อแม่พูด หรือเล่นด้วยในชีวิตประจำวัน ทำให้เด็กจดจำและเรียนรู้ภาษา ความหมาย ความรู้สึกต่าง ๆ ไปพร้อมกัน ในวิถีชีวิตปัจจุบันเด็กอนุบาลของเราสามารถพัฒนาภาษาโดยวิธีธรรมชาติได้ทั้งขณะอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน

เมื่ออยู่บ้านพ่อแม่คือครูคนแรกและคนสำคัญที่สุด ประสบการณ์ที่ทางบ้านจัดให้ ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน หนังสือภาพนิทาน การพูดคุยกับลูกในสถานการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องราวนิทานที่เล่า การเล่นเกมกับลูก การพาไปยังสถานที่ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์และชวนลูกพูดคุยไปขณะเที่ยวชม หรือเป็นแบบอย่างให้ลูกเห็นด้วยการนำหนังสือต่าง ๆ มาอ่านอย่างสนุก การปฏิบัติตนดังกล่าวของพ่อแม่เท่ากับเป็นการให้บทเรียนสำคัญแก่ลูกช่วยให้ลูกพัฒนาภาษาอย่างเป็นไปโดยธรรมชาติ ไม่บีบบังคับให้ลูกต้องเคร่งเครียดกับการเรียนภาษา เมื่ออยู่ที่โรงเรียน กิจกรรมประจำวันในห้องเรียนอนุบาลที่สอนภาษาแบบธรรมชาติก็จะให้โอกาสเด็กได้เลือกเล่นหรือทำงานที่เด็กแต่ละคนชอบและสนใจ (พัชรี ผลโยธิน. 2540 : เอกสารหมายเลข 2)

อารี สันหลวี กล่าวถึง กิจกรรมประจำวันในชั้นเรียนปฐมวัยที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เป็นดังนี้

8.30 - 9.00 น.	โรงเรียนเช้า รับเด็กเป็นรายบุคคล กิจกรรมเสรีตามมุม กิจกรรมศิลปะที่สัมพันธ์กับหน่วย
9.00 - 9.30 น.	กิจกรรมวงกลม ครูกับนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีสนทนา ร้องเพลง เล่นหุ่น อ่านหนังสือร่วมกัน
09.30 - 10.30 น.	เล่นเสรีตามมุม และมีมุมพิเศษมุมหนึ่งที่แสดงเรื่องราวตามหน่วย
10.30 - 10.40 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.40 - 11.15 น.	เล่นกลางแจ้ง ทำให้การเล่นกลางแจ้ง สัมพันธ์กับหน่วย เรื่องที่กำลังเรียน
11.15 - 11.25 น.	พัก เข้าห้องน้ำ ล้างมือ เด็กที่เสร็จก่อนทยอยมาดูหนังสือ ที่มุมห้องสมุด
11.25 - 11.50 น.	กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ทำให้ กิจกรรมนี้สัมพันธ์กับหน่วย ที่กำลังเรียน
11.50 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารและเตรียมนอนพักตอนบ่าย
13.00 - 14.30 น.	นอนพัก
14.30 - 14.50 น.	ตื่นนอน
15.10 - 15.30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
15.30 - 15.50 น.	เกมการศึกษา
15.50 - 16.00 น.	สรุป เตรียมตัวกลับบ้าน ครูจะฝากเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรม หรือ หน่วยเรื่องที่เรียนไปให้ผู้ปกครอง

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและให้คุ้นเคยกับตัวหนังสือ

1.1 ครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน หนังสือนี้นำมาจากมุมห้องสมุด เมื่ออ่านเสร็จแล้ว นำไปไว้ที่มุมห้องสมุดตามเดิม เด็ก ๆ จะตามไปอ่าน เด็กยังอ่านไม่ออก แต่เด็กอ่านเรื่องจากภาพ และจากความจำที่ครูอ่านให้ฟัง

1.2 หนังสือที่เลือกเข้ามุมห้องสมุด ถ้าเป็นหนังสือภาพที่ไม่มีคำก็จะดี เพราะเด็กจะอ่านเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือถ้าเป็นหนังสือที่มีคำหรือตัวหนังสือพิมพ์ควรใหญ่ชัดเจน เนื้อเรื่องควรเป็นเรื่องง่าย ๆ มีคำซ้ำที่เด็กทาบได้ทำนองเดียวกับเรื่อง “ยายกะตา” ที่มีคำว่า “ไม่ใช่กงการอะไรของฉัน” เพราะการที่เด็กจำคำพูดได้ เด็กจะโยงกับตัวหนังสือได้ต่อไป

หนังสือที่ครูอ่านให้ฟังหลายครั้งที่ครูอาจจะนำเล่มเก่ามาอ่านอีก ถ้าเด็กขอร้องการอ่านหนังสือให้เด็กฟังนี้อาจจะอ่านในช่วงเวลาเล่นเสรีตามมุม ครูอ่านให้เด็กกลุ่มเล็ก ๆ 4 - 5 คน ฟัง ถ้าครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทั้งชั้นในช่วงเวลากิจกรรมวงกลมเป็น shared reading ถ้าครูสามารถใช้หนังสือเล่มใหญ่ (Big Book) ซึ่งพิมพ์ขยายจากหนังสือเด็กธรรมดา จะช่วยให้เด็กทั้งกลุ่มเห็นภาพและตัวหนังสือได้ชัดเจน ถ้าไม่มี Big Book ครูควรเลือกหนังสือที่มีภาพชัดเจน และพยายามชูและหันให้เด็กทุกคนมองเห็นได้

1.3 ครูสนทนาอภิปรายเกี่ยวกับตัวหนังสือกับเด็ก ให้เด็กได้คิด พูดออกความเห็นด้วย เช่น ให้ทายเรื่องที่จะเกิดขึ้นต่อไป ให้เด็กร่วมออกเสียงด้วย

1.4 ครูให้เด็กได้แสดงกิจกรรมเกี่ยวกับภาษา เช่น ให้เด็กออกมาเล่าเรื่องที่อ่าน (retell) หรือให้เด็กแสดงท่าทาง เล่าเรื่องราวจากหนังสือ

1.5 ตามมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน ครูพยายามหาสิ่งของที่มีตัวหนังสือมาวางให้เด็กเล่น เช่น กล่องยาสีฟัน กล่องขนม และสิ่งของที่มีอักษรป้ายชื่อชัดเจน

2. กิจกรรมการเล่นเสรี

การเล่นเสรีตามมุม หรือศูนย์ต่าง ๆ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมคณิตศาสตร์ มุมวิทยาศาสตร์ เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เพราะทุกวันเด็กมีโอกาสดัดสันใจด้วยตนเองว่าจะเลือกเล่นกิจกรรมมุมใด และในแต่ละมุมจะมีวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมภาษา

3. การสอนเป็นหน่วยบูรณาการ

การสอนภาษาแบบธรรมชาติ จะใช้วิธีสอนเป็นหน่วยบูรณาการ ที่สัมพันธ์กับวิชาต่าง ๆ และสัมพันธ์กับชีวิตและประสบการณ์ของผู้เรียน (อารี สัมหลวี. 2535 : 24 - 27)

จะเห็นได้ว่า เด็กเรียนรู้ภาษาโดยวิธีธรรมชาติ ตลอดเวลาจากสภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ทั้งที่บ้านและโรงเรียน เช่น ได้ฟังเสียงพ่อแม่พูด หรือเล่นด้วย เด็กจะจดจำและเรียนรู้ภาษา ความหมาย ความรู้สึกต่าง ๆ ไปพร้อมกัน และการที่เด็กมีโอกาสนั่ง มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือครู เด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงจาก สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ หรือของเล่นแบบต่าง ๆ มีแบบอย่างที่ดี ได้รับการยอมรับ ส่งเสริมให้กำลังใจ เด็กจะพัฒนาภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ ในบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียดหรือบีบบังคับ เด็กจะมีความสุขและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษา และสามารถใช้ภาษาได้อย่างมั่นใจ

3.4 การเล่นกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

พัชรี ผลโยธิน กล่าวว่า ครูอนุบาลที่สอนภาษาแบบธรรมชาติต้องเล็งเห็นความสำคัญ ของการเล่นที่จะพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจ รวมทั้งตระหนัก ถึงความสำคัญของการเล่นเพื่อพัฒนาภาษาของเด็ก เมื่อเราสังเกตเด็กอนุบาลที่เล่นอยู่ในมุมบ้าน หรือมุมบทบาทสมมติจะพบว่า เด็กรู้จักคิดแปลงเครื่องเล่นต่าง ๆ ในมุมตามบทบาทสมมติที่เด็ก จินตนาการขึ้นเอง เช่น เด็กอนุบาล 3 คน เล่นสมมติขายอาหาร มีการแบ่งบทบาทเป็นคนทำอาหาร คนเสิร์ฟอาหารและลูกค้า จะพบว่าคำต่าง ๆ ถูกนำมาใช้ในการเล่นและจะเปลี่ยนไปตามบทบาท สมมติที่เด็กเล่น เช่น คนทำอาหารใช้คำ “กระทะ” “เตา” “จาน” ฯลฯ คนเสิร์ฟอาหารและลูกค้า มีการเรียกชื่ออาหารจานต่าง ๆ ไม่เพียงแต่คำต่าง ๆ ที่เด็กนำมาใช้เท่านั้น แต่สำเนียงท่าทางที่เด็กใช้ บ่งบอกถึงความเข้าใจในบทบาทที่เล่น แสดงออกถึงความมั่นใจทั้งในคำพูดและการแสดงออก เด็กที่แสดงบทบาทสมมติในการเสิร์ฟอาหารนำเครื่องแต่งกายของผู้ใหญ่ที่ครูจัดเตรียมไว้มาสวม มีการทำท่าทางถามลูกค้าว่าต้องการ รับประทานอะไร เมื่อได้คำตอบก็ทำท่าเขียนลงบนฝ่ามือของ คนพร้อมทั้งพูดว่า “ข้าวผัด 1 จาน น้ำแข็งเปล่า 1 แก้ว” เราจะเห็นว่าเด็กใช้ภาษาและท่าทางการ แสดงออกอย่างชัดเจน การเล่นจึงเป็นการเรียนภาษาแบบธรรมชาติที่มีความหมายกับเด็ก แสดงถึง ความเข้าใจในโลกที่เด็กอยู่และแสดงถึงประสบการณ์ที่เด็กมีหรือพบมาแล้ว การเล่นต่าง ๆ จะถูก เชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาอ่านเขียนที่สื่อความหมายกับเด็ก บรรยากาศภายในห้องเรียนจะเต็มไปด้วย ความมีชีวิตชีวา อารี สันหลวี (2535 : 24) กล่าวว่าห้องเรียนของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ควรจะมีลักษณะดังนี้ มีมุม หรือศูนย์ต่าง ๆ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ตามปกติ แต่ที่มุมหนังสือนั้นจะมีชั้นวางหนังสือเป็นห้องสมุด มีหนังสือวรรณกรรมเด็กอย่างน้อยควรเท่า จำนวนเด็กและจะเพิ่มมุมเขียนหนังสือ มุมอ่านหนังสือ มุมห้องสมุดในห้องเรียนจะถือเป็นจุดเด่น ในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เด็กจะขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านได้ โดยครูจะสนับสนุนให้พ่อแม่ อ่านหนังสือให้ลูกฟังที่บ้าน สำหรับหนังสือวรรณกรรมสำหรับเด็กที่มุมห้องสมุดนั้นครูจะต้อง แสวงหาเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยอาจแลกเปลี่ยนกับห้องอื่น ถ้าโรงเรียนมีห้อง สมุดกลางในโรงเรียน ครูควรหาโอกาสแนะนำให้เด็กเลือกดูหนังสือในห้องสมุด จัดกิจกรรมในห้อง

สมุดคู่กับบรรณารักษ์ แต่มุมห้องสมุดในห้องเรียนก็ต้องมีเพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่เด็กจะต้องใกล้ชิดแวดล้อมด้วยหนังสือตามหลักการจุ่มซาบภาษา (immersion) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามธรรมชาติ มุมเขียนหนังสือควรมีโต๊ะเก้าอี้ให้เด็กนั่งเขียนบอร์ดชานอ้อยที่ติดผนังอาจจะใช้ติดผลงานเขียนหรืองานวาดของเด็ก และเป็นที่ติดประกาศต่าง ๆ เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือ มุมเวทีหุ่น เพื่อให้เด็กได้แสดงออกทางภาษาในการแสดงเล่าเรื่อง ส่วนมุมอื่น ๆ เช่น มุมคณิตศาสตร์ มุมวิทยาศาสตร์ก็มีป้ายหรือบัตรชื่อจำนวน เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับสัญลักษณ์

การให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่นในมุมเล่นต่าง ๆ โดยครูจัดอุปกรณ์เครื่องเล่น จัดที่เล่น และเพิ่มอุปกรณ์การอ่านการเขียนไว้ในมุมเล่นต่าง ๆ จะช่วยพัฒนาให้เด็กเป็นนักอ่าน นักเขียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การนำหนังสือภาพเกี่ยวกับการทำอาหารไว้ในมุมนั้น จะช่วยให้เด็ก สังเกตภาพแสดงบทบาทสมมติ แสร้งอ่านคำต่าง ๆ ตามรูป หรือรายการอาหาร ครูอาจตัดกระดาษ รวบรวมภาพของคำที่เกี่ยวกับอาหาร เครื่องใช้จากหนังสือพิมพ์ นิตยสารเข้าด้วยกัน จัดวางไว้ในมุมนั้น หรือมีกระดาษ ดินสอเขียน ดินสอสีจัดวางไว้ สำหรับในมุมนั้นก็อาจมีภาพสิ่งก่อสร้าง ถนน หนทาง กระดาษเปล่า สีเขียนไว้ให้เด็กสำหรับเขียนภาพหรือสัญลักษณ์ประกอบการสร้าง การเพิ่มเติมอุปกรณ์สำหรับการอ่านการเขียนในการเล่นอิสระตามมุมเล่นจะมีผลกับเด็ก การเขียนตามคำบอกของเด็กทุกคำในระยะแรก ๆ จะช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้เด็กอยากเขียนเองบ้างหรือหลังจากที่เห็นเด็กเริ่มแสร้งเขียนด้วยตนเองขณะเล่นในมุมเล่นต่าง ๆ แล้วนั้น ครูอาจตัดสินใจให้เด็กเขียนด้วยตนเองถ้าเด็กต้องการ เด็กอาจจะเขียนไม่เป็นตัวหรือเขียนผิด แต่หลายสัปดาห์ผ่านไปเด็กบางคนเริ่มที่จะเขียนเป็นคำ ครูอาจตั้งใจส่งเสริมให้เด็กเขียนด้วยตนเองหลังจากเขียนภาพเสร็จ ซึ่งจะช่วยให้เด็กค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับมุมเขียนภายในห้องที่ครูจัดไว้ (พัชรี ผลโยธิน. 2540 : เอกสารหมายเลข 3)

กิจกรรมที่กล่าวข้างต้นนี้จะเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาในหลาย ๆ สถานการณ์เด็กจะได้ทดสอบความสามารถในการตัดสินใจของตนโดยที่เกี่ยวกับความล้มเหลวเล็กน้อยมากเพราะเขาสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้เสมอ เด็กจะได้ทั้งประสบการณ์และทัศนคติที่ดีต่อภาษาไปพร้อม ๆ กัน

สรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมในห้องเรียนจะเต็มไปด้วยการใช้ภาษา มีการจัดวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการอ่านเขียน เพิ่มเติมในการเล่นอิสระตามมุมจะเป็นการกระตุ้นและเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ภาษาในหลาย ๆ สถานการณ์ การเล่นต่าง ๆ จะถูกเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาอ่านเขียนที่มีความหมายกับเด็ก เด็กจะแสดงออกถึงความเข้าใจจากประสบการณ์ที่เด็กมี รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กเล่นหรือทำงาน ที่เด็กแต่ละคนชอบหรือสนใจ มีกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู เด็กจะพอใจและเรียนรู้อย่างมีความสุข

3.5 บทบาทครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ครูเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญ การสอนภาษาแบบธรรมชาติครูควรมีคุณสมบัติดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง

1. จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก
2. พัฒนาการทางภาษา
3. การเรียนรู้ในการทำงานแบบกระบวนการกลุ่ม
4. หลักการสอน เขียน ฟัง พูด ในเวลาเดียวกัน
5. การวางแผนและประเมินผลการเรียนรู้

(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี. 2535 : 12)

บุญบง ดันตวงศ์ (2538 : 142 - 150) ได้กล่าวถึงบทบาทครูว่า ครูควรคำนึงถึงการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนให้กับเด็ก ครูจะแนะนำให้เด็กเข้าใจการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กประสบในชีวิตประจำวันและจะเปิดโอกาสให้เด็กตัดสินใจ โดยเสี่ยงกับความล้มเหลวน้อยที่สุด เพราะเด็กสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนได้เสมอ เด็กจะได้ประสบการณ์และทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทยไปพร้อม ๆ กัน ครูจะถือว่าการตัดสินใจเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการทางภาษา เมื่อเด็กได้เริ่มงานแล้วเด็กจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจในการนำเสนอผลงานของตน ครูจะจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก เชิญชวนให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นและสนับสนุนให้เด็กสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น

พัชรี ผลโยธิน (2540 : เอกสารหมายเลข 1) กล่าวถึงบทบาทของครู Whole Language ในอนุบาลว่า ควรเป็นแบบอย่างของการอ่านเขียน โดยแสดงให้เห็นว่า ครูเองก็สนุกสนานกับการอ่าน มีการนำหนังสือต่าง ๆ มาอ่านให้เด็กฟัง แสดงให้เห็นแบบอย่างของการเขียนที่สื่อความหมายในชีวิตจริง ไม่ตำหนิเด็กเมื่อเด็กอ่านเขียนผิด แต่ครูจะมองข้อผิดพลาดของเด็กว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เด็กเองก็จะเรียนรู้ว่าคนเราสามารถอ่านเขียนผิดได้ แต่ถ้าได้พยายามต่อไปวันหนึ่งเด็กก็จะสามารถเขียนอ่านได้ถูกต้อง ซึ่งเด็กต้องใช้ความกล้าหาญที่จะค้นพบด้วยตัวเอง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะสนับสนุนให้เด็กกล้าพูด กล้าทำอะไรเพื่อจะได้เรียนรู้ให้โอกาสเด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น มีโอกาสสนทนากลัปราชในกลุ่มย่อย ห้องเรียนจะไม่เงียบเหมือนเดิม เด็กจะพูดคุย วางแผนในเรื่องที่ทำ และเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ครูต้องทำความเข้าใจในพัฒนาการทางการเขียน อ่านของเด็ก เพื่อจะได้เข้าใจเด็กที่ตนสอน

ฉันทนา ภาคบกข (2536 : 1) ได้กล่าวถึงบทบาทครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติว่า

1. รักเด็กและเข้าใจพัฒนาการเด็ก
2. รู้หลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรม สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก
3. ให้โอกาสเด็กฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาแบบธรรมชาติ เพื่อให้เด็กแต่ละคนพัฒนาไปตามศักยภาพ
4. เป็นต้นแบบของการอ่านและการเขียน
5. นำประสบการณ์เดิมของเด็กมาใช้
6. นำโลกเข้ามาในชั้นเรียน เช่น พาเด็กไปร้านขายของ แล้วนำสิ่งที่ประทับใจมาพูดคุยเพื่อนำเข้าสู่การเรียนการสอน

7. จัดเวลา อุปกรณ์และเตรียมสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์

คณะศึกษาดูงาน ณ ประเทศอิสราเอล (2538 : 20) กล่าวถึงบทบาทครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ไว้ดังนี้

1. เป็นแบบอย่างของการอ่านการเขียน โดยแสดงให้เห็นว่า ครูเองก็สนุกกับการอ่านการเขียน เช่น มีการนำหนังสือต่าง ๆ จากบ้านมาอ่านให้เด็กฟัง และให้เด็กเห็นแบบอย่างการเขียนสื่อความหมายในชีวิตจริง
2. ครูไม่ตำหนิเมื่อเด็กอ่านผิด แต่ครูจะมองข้อผิดพลาดของเด็กกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ สนับสนุนให้เด็กกล้าพูดกล้าทำ เพื่อให้ได้เรียนรู้
3. ครูจะต้องกระตุ้น ส่งเสริมให้เด็กนำประสบการณ์เดิมมาใช้
4. ครูต้องทำความเข้าใจในพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ตนสอน

สรุปได้ว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะประสบผลสำเร็จ เด็กเกิดการเรียนรู้ ได้ใช้ภาษาอย่างมีความหมายต่อชีวิตของเด็ก และเรียนรู้อย่างมีความสุข หรือไม่นั้น ครูเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องรักและเข้าใจพัฒนาการเด็กอย่างถ่องแท้ สามารถจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าในการแสดงออก และเอื้อต่อการพัฒนาเด็ก บทบาทครูตามการสอนภาษาแบบธรรมชาติ น่าจะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นได้

3.6งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

งานวิจัยต่างประเทศ

ชาร์ล ริด (Charled Read อ้างอิงใน Y. Goodman. 1989 : 118) ได้ศึกษาการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยสอนให้เด็กวาดภาพและเขียนเพื่อสื่อสารโดยอิสระ ไม่บังคับที่จะต้องเขียนสะกดให้ถูกต้องตั้งแต่ต้น เพื่อให้เด็กมีแรงจูงใจในการเขียนสื่อสาร พบว่า ในระยะเริ่มต้นการเขียนเพื่อสื่อสารเด็กจะคิดแบบการเขียนของตนขึ้น (invented spelling)

เฟนนาศี (Fennacy. 1988 : 12 - A) ได้ศึกษาวิธีการสอนและวิธีการรู้หนังสือในห้องเรียนอนุบาล 2 แบบ คือ ห้องเรียนแรกใช้หลักสูตรโดยแบบฝึกหัดที่เน้นพยัญชนะ เสียงและคำ ห้องที่สองมีการใช้หลักสูตรตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยปฏิบัติต่อเด็กเสมือนว่าเด็กเป็นนักอ่านและนักเขียน ผลการวิจัย พบว่าเด็กในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติมีความรู้ด้านการอ่านเขียนเพิ่มขึ้น เต็มใจที่จะเขียนและปรับปรุงการเขียนด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้ผู้ใหญ่ออกช่วยเหลือ และเรียบเรียงระหว่างการเขียนบ่อยขึ้น

โฮลดาเวย์ (Holdaway, 1979 อ้างอิงใน Raines & Canady, 1990 : 224) พบว่า เด็กที่มาจากบ้านที่แวดล้อมด้วยหนังสือ มีประสบการณ์ที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟัง เด็กเหล่านี้จะสามารถอ่านหนังสือออกก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง โดยเด็กอ่านออกด้วยตนเอง ไม่มีการสอนอย่างจริงจังจากพ่อแม่

เทเลอร์และคณะ (Taylor 1983, Lesley Marrow, 1989 อ้างอิงใน Raines & Canady, 1990 : 224) พบว่า เด็กที่มีประสบการณ์ที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำ จะสามารถอ่านหนังสือออกได้เอง ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดที่ว่าเด็กเรียนที่จะอ่านออกได้เองโดยธรรมชาติ (naturally) เช่นเดียวกับที่เด็กทารกเรียนที่จะพูดภาษา และในการสอนพูด พ่อแม่มักจะไม่นั่งหรือดำเนินเมื่อพูดผิด พูดไม่ชัด แต่จะค่อย ๆ สอนให้พูดให้ชัดโดยทำแบบอย่าง แสดงความยินดีเมื่อพูดได้ และส่งเสริมให้เด็กกล้าพูดโดยการรับฟัง ตั้งใจฟัง จึงทำให้นักวิจัยภาษากลุ่มนี้เกิดแนวคิดว่าการเรียนการสอนภาษาทางด้านอ่านเขียนของเด็ก ก็ควรจะเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติเช่นเดียวกับที่เด็กเริ่มเรียนพูด

ชอมสกี (Chomsky. 1988 อ้างอิงจาก พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์. 2539 : 28) รายงานว่า เด็กหลายคนที่มีจากครอบครัวที่แวดล้อมไปด้วยหนังสือ มีพ่อแม่ที่รักการอ่านเป็นต้นแบบ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว จะทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) และเด็กมีหนังสือที่น่าสนใจหลากหลายพร้อมที่จะให้เด็กเลือก เมื่อเด็กอยากเรียนรู้ อยากอ่าน

ดอน กราฟ (Don Graves. 1983 อ้างอิงใน Y. Goodman. 1989 : 119) สรุปจากผลงานวิจัยด้านการเรียนรู้ที่จะเขียนของเด็กว่าเด็กอยากเขียน ถ้าได้เขียนเพื่อสื่อสารที่ในบรรยากาศที่สนับสนุนให้กำลังใจ

เขตดา กูดแมน (Y. Goodman. 1989 : 123 - 124) พบว่าการสอนภาษาที่ได้ผลนั้น เด็กจะต้องรู้สึกว่าได้รับการยอมรับนับถือเป็นเอกตบุคคล และบรรยากาศของการเรียนมีความเป็นกันเอง มีการยอมรับความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ ปลอดภัย ไม่กลัวผิด เรื่องที่เรียนเป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับเด็ก เพราะฉะนั้นครูจะต้องมีความสามารถในการสังเกตเด็กและสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนจากความสนใจของนักเรียน

งานวิจัยภายในประเทศ

ภาวินี แสตนทวีสุข (2538 : 91 - 93) ได้ศึกษาชุดการพัฒนาประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยกลุ่มทดลองได้รับการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเขียนตามโอกาส เช่น กิจกรรมการสำรวจเด็กมาโรงเรียน กิจกรรมแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ กิจกรรมช่วยกันเตือน กิจกรรมประกาศข่าว กิจกรรมอวยพรวันเกิด กิจกรรมเขียนบัตรขอบคุณ โดยครูจะเลือกมาให้เด็กทำวันละกิจกรรม และกิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เด็กเขียนสื่อความหมายโดยอิสระในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นเสรี ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนการสอนทางภาษาด้านการเขียนตามแนวเตรียมความพร้อมของแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนด้านการสร้างสัญลักษณ์ภาษาเขียน ด้านทิศทางการเขียน ด้านการถ่ายทอดความหมายของสัญลักษณ์ภาษาเขียน ด้านความซับซ้อนของความหมายสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อำพร ศรีทรัพย์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยมีความสนใจในการอ่านและการเขียนสูงขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถพัฒนาภาษาได้ดีในช่วงปฐมวัยด้วยบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ เนื่องจากการสอนจะเน้นให้เด็กเรียนรู้ทักษะภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปพร้อม ๆ กัน ไม่แยกเป็นทักษะย่อย จากสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา เด็กมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ภาษาจากสิ่งที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็กมีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของเด็กเอง ครูมีบทบาทในการสนองความต้องการ ความสนใจของเด็ก เป็นแบบอย่างในการอ่านเขียน ยอมรับฟังเด็ก ให้การเสริมแรงแก่เด็ก ซึ่งวิธีการเหล่านี้ทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผู้วิจัยเชื่อว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือจะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นได้

สมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน
3. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือและหลังการทดลอง มีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีรายละเอียดจำแนกตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่อยู่ในเขตเทศบาล 1 โรงเรียน และนอกเขตเทศบาล 1 โรงเรียน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยดำเนินการดังนี้

1. สำรวจจำนวนโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์จากสถิติการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ แล้วแบ่งโรงเรียนเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล และกลุ่มที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล
2. ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์เลือกโรงเรียน โดยเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล 1 โรงเรียน และนอกเขตเทศบาล 1 โรงเรียน
3. จับฉลากเลือกโรงเรียนในเขตเทศบาล 1 โรงเรียน นอกเขตเทศบาล 1 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 พบว่า บิดา มารดา มีการศึกษาระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 17 มัธยมศึกษาตอนปลาย-อนุปริญญา ร้อยละ 29 ปริญญาตรี ร้อยละ 53 อาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 52 รับจ้าง ร้อยละ 16 ค้าขายและเกษตรกรรม ร้อยละ 28 รายได้น้อยกว่า - 4,000 บาท ร้อยละ 3 4,001 - 16,000 บาท ร้อยละ 67 มากกว่า 16,000 บาท ร้อยละ 30 ดำเนินการคัดเลือก กลุ่มตัวอย่าง โดยการจับฉลาก จำนวน 1 ห้องเรียน จากจำนวน 6 ห้องเรียน แล้วจับฉลากอีกครั้ง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน และจับฉลากกำหนดเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 1

2. โรงเรียนไตรภูมิวิทยา เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 พบว่า บิดา มารดา มีการศึกษาระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 90 มัธยมศึกษาตอนปลาย-อนุปริญญา ร้อยละ 7 ปริญญาตรี ร้อยละ 3 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 82 ค้าขายและเกษตรกรรม ร้อยละ 13 รายได้น้อยกว่า - 4,000 บาท ร้อยละ 73 4,001 - 16,000 บาท ร้อยละ 27 ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการจับฉลาก จำนวน 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับฉลากอีกครั้ง แบ่งเด็กเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน และจับฉลากแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมที่ 2

กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ

กลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นตามมุมแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ โดยสร้างเป็นคู่มือจัดประสบการณ์
2. แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง
3. สถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกตโดยสร้างเป็นคู่มือจัดสถานการณ์
4. แบบสอบถามข้อมูลผู้ปกครอง

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมูมหนังสือ
ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 - 2
ปีการศึกษา 2536 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ทางภาษา การเล่นใน
มูมหนังสือและการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ตลอดจนศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอน
ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

1.3 สร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมูมหนังสือซึ่ง
กำหนดขั้นตอนเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นนำ ขั้นกิจกรรม และขั้นสรุป

1.4 นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมูมหนังสือเสนอ
ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ สื่อ อุปกรณ์ การดำเนินกิจกรรมและการ
ประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไข จำนวน 3 ท่าน

ดร.พัชรี	ผลโยธิน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์อนินทิดา	โปษะเกษณะ	ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลหนูน้อย
อาจารย์สมจิต	กิระนันท์วัฒน์	อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน

1.5 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในข้อ 1.4 ผลการ
พิจารณาของผู้เชี่ยวชาญเป็นดังนี้ ควรเขียนอธิบายการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกหนังสือนิทาน
ที่ใช้จัดกิจกรรมให้ชัดเจนขึ้น ปรับปรุงการใช้คำถาม และการใช้ภาษาให้ถูกต้อง

1.6 นำแผนการจัดประสบการณ์ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหา
ข้อบกพร่องของแผนการจัดประสบการณ์ แล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งให้สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการ
ทดลอง

2. แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง เช่น
งานวิจัยของ ชูชีพ อ่อนโลกสูง (2516) สัมพันธ์ บุญเกิด (2522) สุมาลี วงศ์ปลุกแก้ว (2526)
แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2530) สุนิรัตน์ ฤทธิ์รัชชัยเลิศ (2530) อารี เกษมรติ (2533) นิตินันท์
วิจิตชลชัย (2535)

สุทธภา โชติประดิษฐ์ (2537) กาญจนา สุวรรณธาร (2537) สนธยา อ่อนน้อม (2538) พงมาน เทียนมนัส (2539) และคู่มือและสื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา (กรมวิชาการ : 2537)

2.2 สอบถามครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 10 ท่าน เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเอง

2.3 สังเกตด้วยตนเอง

2.4 นำผลข้อ 2.1 และ 2.2 มาจัดกลุ่มพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความเชื่อมั่นในตนเอง ได้ 3 ลักษณะ ได้แก่

2.4.1 ความภาคภูมิใจในตนเอง ได้แก่ ความพึงพอใจในตนเอง รู้จักตัวเองและยอมรับการกระทำของตนเองและพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตั้งใจทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จโดยไม่ทอดทิ้งแม้มีอุปสรรค

2.4.2 การกล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออกทางท่าทาง การกระทำ มีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ไม่เลียนแบบผู้อื่น

2.4.3 การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ได้แก่ การร่วมกิจกรรมกับเพื่อนและครูด้วยความเป็นมิตร ช่วยเหลือ และยอมรับการช่วยเหลือจากเพื่อน รวมทั้งยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ

2.5 นำผลการจัดกลุ่มพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองมาสร้างเป็นแบบสังเกต ซึ่งแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

2.5.1 ความภาคภูมิใจในตนเอง

2.5.1.1 การตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

2.5.1.2 การยอมรับการกระทำของตนเองตลอดเวลา

2.5.1.3 การประมาณความสามารถของตนเองได้

2.5.1.4 การหาวิธีให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ

2.5.1.5 การได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำ

2.5.1.6 การตั้งใจทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ทอดทิ้ง แม้มีอุปสรรค

2.5.1.7 ความดีใจและมีความสุขเมื่อประสบความสำเร็จ

2.5.1.8 ความสนุกสนานในการทำกิจกรรม

2.5.2 การกล้าแสดงออก และเป็นตัวของตัวเอง

2.5.2.1 การแสดงออกทางคำพูดและท่าทางด้วยความมั่นใจ

ไม่ประหม่า ไม่อาย ไม่เกรงใจ

2.5.2.2 การมองหน้า สบตากับบุคคลที่เด็กพูดด้วย

2.5.2.3 การทำสิ่งใหม่ ๆ ไม่เลียนแบบใคร

2.5.2.4 การไม่ทำตามหรือคล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่น

2.5.2.5 การลงมือทำกิจกรรมที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่

2.5.2.6 การสนทนา ได้ตอบกับบุคคลแปลกหน้า

2.5.2.7 การแสดงตัวเป็นอาสาสมัคร

2.5.2.8 การพูดสื่อความหมายกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจ

2.5.3 การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

2.5.3.1 การสนทนาหรือบอกความต้องการของเด็กให้ครูทราบ

2.5.3.2 การทำตามคำแนะนำของครู

2.5.3.3 การทำกิจกรรมต่อไปได้ขณะที่ครูมายืนดู

2.5.3.4 การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ไม่แยกตัว

2.5.3.5 การให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อน

2.5.3.6 การทำตามคำแนะนำของเพื่อน

2.5.3.7 การแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ แก่เพื่อน

2.5.3.8 การช่วยกันเก็บวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เรียบร้อย

2.6 นำแบบสังเกต 24 ข้อดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ เพื่อหาความเที่ยงตรงในเนื้อหาและความเหมาะสมของแบบสังเกต จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

ดร.วรรณาท	รักสกุลไทย	ผู้อำนวยการฝ่ายอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา
อาจารย์อารี	เกษมวัติ	อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน
อาจารย์แจ่มจันทร์	เกียรติกุล	อาจารย์โรงเรียนพญาไท

2.7 นำแบบสังเกตที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ข้อ 2.6 มาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ซึ่งถือเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญเป็นดังนี้ เห็นชอบตรงกันเห็นสมควรให้ปรับปรุงการใช้ภาษาให้สื่อความหมายได้ถูกต้องชัดเจน ในข้อ 2.5.2.4 , 2.5.3.1 , 2.5.3.6 รวมพฤติกรรมข้อ 2.5.1.4 กับ 2.5.1.6 และ 2.5.1.7 กับ 2.5.1.8 เป็นพฤติกรรมเดียวกัน ตัดพฤติกรรมข้อ 2.5.1.5 , 2.5.2.3 , 2.5.2.6 , 2.5.3.7 และ 2.5.3.8 ได้แก้ไขปรับปรุงแบบสังเกตดังนี้

2.7.1 ความภาคภูมิใจในตนเอง

2.7.1.1 การตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

2.7.1.2 การยอมรับการกระทำของตนเองตลอดเวลา

2.7.1.3 การประมาณความสามารถของตนเองได้

2.7.1.4 การตั้งใจทำสิ่งต่าง ๆ ไม่หือลอยแม้มืออุปสรรค โดยหาวิธีให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ

2.7.1.5 ความสนุกสนานในการทำกิจกรรม ดีใจและมีความสุขเมื่อประสบความสำเร็จ

2.7.2 การกล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง

2.7.2.1 การแสดงออกทางคำพูดและท่าทางด้วยความมั่นใจ ไม่ประหม่า ไม่อาย ไม่เคอะเขิน

2.7.2.2 การมองหน้า สบตากับบุคคลที่เด็กพูดด้วย

2.7.2.3 การไม่ทำตามหรือล้อตามความคิดเห็นของผู้อื่นที่ไม่ถูกต้อง

2.7.2.4 การลงมือทำกิจกรรมที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่

2.7.2.5 การแสดงตัวเป็นอาสาสมัคร

2.7.2.6 การพูดสื่อความหมายกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจ

2.7.3 การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

2.7.3.1 การสนทนาหรือบอกความต้องการของตนเองให้ครูทราบ

2.7.3.2 การทำตามข้อตกลงของครู

2.7.3.3 การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ไม่แยกตัว

2.7.3.4 การให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อน

2.7.3.5 การยอมรับคำแนะนำที่ดีและถูกต้องของเพื่อน

2.8 นำแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กอนุบาลปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 2 คน รวมเป็นผู้สังเกต 3 คน ร่วมกันสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น จำนวน 3 สถานการณ์

2.9 นำแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง ที่ผ่านการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์อีกครั้ง

2.10 การหาคุณภาพของแบบสังเกต

ในการหาคุณภาพของแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง โดยใช้วิธีการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยการนำแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา เพื่อให้แบบสังเกตมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ เหมาะสมกับการนำไปสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัย โดยการลงความเห็น และให้คะแนนแบบสังเกต

(บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526 : 89) ถ้าค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อสอบเป็นตัวแทนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมข้อนั้น ดังในภาคผนวก ง.

2.11 การหาความเชื่อมั่นของการสังเกต

โดยการนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กอนุบาลปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 2 คน รวมเป็นผู้สังเกต 3 คน ร่วมกันสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองตามข้อ 2.5 ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น 3 สถานการณ์ และนำผลของการสังเกตคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกต จากผู้สังเกต 3 คน โดยใช้สูตรความเชื่อมั่นแบบคะแนนจริงสัมพันธ์ (Congeneric Reliability) ของคริสตอฟ (Kristof) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2533 : 30 : อ้างอิงมาจาก Kristof 1974) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

3. การสร้างสถานการณ์ในการสังเกต ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษากิจกรรมที่จะใช้จัดสถานการณ์ จากแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 - 2 ปีการศึกษา 2536 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

3.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก การสังเกตพฤติกรรมเด็ก การศึกษาพฤติกรรมเด็ก

3.3 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดสถานการณ์ทดลอง และการจัดกิจกรรมเพื่อเอื้อต่อการสังเกตพฤติกรรม

3.4 สร้างสถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกต ซึ่งสร้างเป็นคู่มือในการจัดสถานการณ์ โดยกำหนดสถานการณ์ขึ้น 3 สถานการณ์ คือ

3.4.1 สถานการณ์กิจกรรม ของขวัญจากนางฟ้า เพื่อสังเกตพฤติกรรมความภาคภูมิใจในตนเอง

3.4.2 สถานการณ์กิจกรรม กล้องปริศนาแสนสนุก เพื่อสังเกตพฤติกรรม การกล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง

3.4.3 สถานการณ์กิจกรรม ระบายสีภาพด้วยกัน เพื่อสังเกตพฤติกรรม การปรับตัวเข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อม

แต่ละสถานการณ์ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ระยะเวลา สื่ออุปกรณ์ การดำเนินการและการประเมินผล ดังในภาคผนวก ข.

3.5 นำคู่มือการจัดสถานการณ์ในการสังเกต เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจพิจารณาความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ระยะเวลา สื่ออุปกรณ์ การดำเนินการ และการประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไข จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

ดร.วรนาท รักษกุลไทย ผู้อำนวยการฝ่ายอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา
 อาจารย์อารี เกษมรติ อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน
 อาจารย์แจ่มจันทร์ เกียรติกุล อาจารย์โรงเรียนพญาไท

3.6 ปรับปรุงคู่มือในการจัดสถานการณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ในข้อ 3.5 ซึ่งผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญเป็นดังนี้ เปลี่ยนแปลงสื่ออุปกรณ์ และการดำเนินกิจกรรมบางส่วน รวมทั้งปรับชื่อสถานการณ์ให้สอดคล้อง ปรับปรุงการใช้ภาษาให้สื่อความหมายได้ถูกต้องชัดเจน

3.7 นำคู่มือการจัดสถานการณ์ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่อง แล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งให้สมบูรณ์

4. แบบสอบถามข้อมูลผู้ปกครอง เกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้ การศึกษาของบิดา มารดา โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือจากคุณครูประจำชั้น ในการเก็บข้อมูล ดังในภาคผนวก ก.

แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการทดลองแบบ Randomized Control - Group Pretest-Posttest Design (ลิวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 216)

ตาราง 1 แผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	กลุ่ม	สอบหลัง
E ₁ R	T ₁	X	T ₂
E ₂ R	T ₁	X	T ₂
C ₁ R	T ₁	-	T ₂
C ₂ R	T ₁	-	T ₂

เมื่อ	R	แทน	กลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
	E_1	แทน	กลุ่มทดลองที่ 1
	E_2	แทน	กลุ่มทดลองที่ 2
	C_1	แทน	กลุ่มควบคุมที่ 1
	C_2	แทน	กลุ่มควบคุมที่ 2
	T_1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
	T_2	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
	X	แทน	การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบ ธรรมชาติในมุมหนังสือ
	-	แทน	การดำเนินการจัดประสบการณ์เล่นตามมุมแบบปกติ

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลอง มีขั้นตอนดังนี้

ตาราง 2 ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง

กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	กลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2
1. ทดสอบก่อนการทดลอง	1. ทดสอบก่อนการทดลอง
2. ดำเนินการทดลอง	2. ดำเนินการทดลอง
3. ทดสอบหลังการทดลอง	3. ทดสอบหลังการทดลอง
4. นำข้อมูลทั้ง 2 ครั้ง มาวิเคราะห์	4. นำข้อมูลทั้ง 2 ครั้ง มาวิเคราะห์

กลุ่มทดลอง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ

กลุ่มควบคุม ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นตามมุมแบบปกติ

การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที รวม 24 ครั้ง ดังนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้ช่วยผู้วิจัยและผู้วิจัย จำนวน 3 คน สังเกตพฤติกรรม ความเชื่อมั่นในตนเอง ในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นเวลา 3 วัน วันละ 1 สถานการณ์ ๆ ละ 1 ชั่วโมง 5 นาที ต่อหนึ่งกลุ่มตัวอย่าง 1 โรงเรียน

2. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในช่วงกิจกรรมเล่นตามมุมโดยกลุ่มทดลองจะทำกิจกรรมในมุมหนังสือ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้การจัดกิจกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ตามแผนการจัดกิจกรรม ดังนี้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำหรือการวางแผน ขั้นกิจกรรม และขั้นสรุป ระยะเวลาการจัดกิจกรรมทั้ง 3 ขั้นตอน จะใช้เวลา 3 วัน วันละ 30 นาที

วันที่ 1 ได้วางแผนการทำกิจกรรมร่วมกับครู , เลือกนิทาน ฟังนิทาน และสนทนาอภิปรายเรื่องราวในนิทาน

วันที่ 2 เด็กถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ผ่านการวาดภาพความประทับใจในนิทาน

วันที่ 3 เด็กถ่ายทอดความคิดความรู้สึกผ่านการแสดงบทบาทสมมติ

ตาราง 3 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ

วันที่ 1 ฟังนิทาน	วันที่ 2 วาดภาพ	วันที่ 3 บทบาทสมมติ
ขั้นนำหรือการวางแผน 1. เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงท่าทางตามคำสั่ง การร้องเพลง การทอ้งคำคล้องจอง ฯลฯ 2. เด็กและครูร่วมกันวางแผนกิจกรรมที่จะทำร่วมกัน โดยอ่านบัตรภาพกับคำแสดงกิจกรรม ดังนี้ ภาพเด็ก ๆ ฟังนิทาน พวกเราฟังนิทาน	ขั้นนำ 1. เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงท่าทางตามคำสั่ง การร้องเพลง การทอ้งคำคล้องจอง ฯลฯ 2. เด็กและครูอ่านบัตรภาพกับคำแสดงกิจกรรมที่จะปฏิบัติครั้งนี้ “พวกเราวาดภาพ” 3. เด็กเล่าเรื่องความประทับใจจากนิทาน	ขั้นนำ 1. เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงท่าทางตามคำสั่ง การร้องเพลง การทอ้งคำคล้องจอง ฯลฯ 2. เด็กและครูอ่านบัตรภาพกับคำแสดงกิจกรรมที่จะปฏิบัติครั้งนี้ “พวกเราแสดงบทบาทสมมติ” 3. เด็กและครูทบทวนตัวละครในหนังสือนิทาน ร่วมกันกำหนดตัวแสดง (เด็กมีโอกาสร่วมแสดงทุกคน)

วันที่ 1 ฟังนิทาน	วันที่ 2 วาดภาพ	วันที่ 3 บทบาทสมมติ
ภาพเด็ก ๆ กำลัง วาดภาพ พวกเราวาดภาพ ภาพเด็ก ๆ แสดง บทบาทสมมติ พวกเราแสดง บทบาทสมมติ (เด็กและครูช่วยกันสร้างขึ้น) 3. เด็กเลือกหนังสือที่จะอ่าน ร่วมกัน โดยให้อาสาสมัครไป หยิบหนังสือที่สนใจจะอ่าน ครูเขียนชื่อหนังสือที่เด็กเลือก ลงในกระดานชาร์ต (หนังสือที่จัดเตรียมไว้สำหรับ จัดกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 8 เรื่อง โดยผู้วิจัยจะ กำหนดข้อตกลงในการเลือก หนังสือและให้อาสาสมัคร เลือกสัปดาห์ละ 1 เรื่อง)		4. เด็กทดลองแสดง

วันที่ 1 ฟังนิทาน	วันที่ 2 วาดภาพ	วันที่ 3 บทบาทสมมติ
ขั้นกิจกรรม 1. ครูแนะนำผู้แต่งหนังสือ และให้เด็กเดาชื่อหนังสือที่จะอ่านร่วมกัน โดยครูเปิดหนังสือให้เด็กดูภาพตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง 2. ครูอ่านหนังสือพร้อมชี้ตัวหนังสือตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง แล้วสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในนิทาน ขั้นสรุป 1. เด็กถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกโดยการสนทนา เล่าความรู้สึก ความประทับใจในนิทาน ครั้งละ 4 - 5 คน 2. เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และแผนที่จะปฏิบัติครั้งต่อไป	ขั้นกิจกรรม 1. เด็กวาดภาพความประทับใจจากนิทาน เมื่อวาดเสร็จแล้วนำมาเล่าให้ครูฟัง ครูบันทึกเรื่องที่เด็กเล่า ขั้นสรุป 1. เด็กถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก โดยการเล่าความรู้สึกประทับใจจากภาพที่วาดให้เพื่อนฟัง ครั้งละ 4 - 5 คน 2. เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และแผนที่จะปฏิบัติครั้งต่อไป	ขั้นกิจกรรม 1. เด็กแสดงบทบาทสมมติ 2. เด็กและครูสนทนาอภิปรายเกี่ยวกับการแสดง ขั้นสรุป 1. เด็กถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก โดยการเล่าความรู้สึกในการแสดงบทบาทสมมติ ครั้งละ 4 - 5 คน 2. เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และแผนที่จะปฏิบัติครั้งต่อไป

วันที่ 1 ฟังนิทาน	วันที่ 2 วาดภาพ	วันที่ 3 บทบาทสมมติ
<u>สื่อการเรียนรู้</u> 1. หนังสือเด็กสำหรับทำ กิจกรรม จำนวน 8 เล่ม <u>มีหลักในการเลือกหนังสือเด็ก</u> <u>ดังนี้</u> - เนื้อหาเรื่องไม่ซ้ำซ้อน - สัมพันธ์กับประสบการณ์ และช่วยขยายประสบการณ์ ให้กับเด็ก - ใช้ภาษาง่าย 2. กระดาษหนังสือ 3. กระดาษชาร์ต 4. ปากกาเคมี	<u>สื่อการเรียนรู้</u> เพิ่มเติม 1. สีเทียน 2. กระดาษโรเนียว	<u>สื่อการเรียนรู้</u> เพิ่มเติม 1. ที่คาดศีรษะรูปต่าง ๆ ตาม ตัวละครในนิทาน

บทบาทครู

ตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็ก กระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมช่วยเหลือ แนะนำ เมื่อเด็กต้องการ ให้กำลังใจ เมื่อเด็กเข้าร่วมกิจกรรม ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก ใช้คำถามโต้ตอบ เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

การประเมินผล

สังเกตทักษะทางภาษาและความเชื่อมั่นในตนเอง จาก

1. การร่วมสนทนาและแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนและครู
2. การร่วมกิจกรรมกับเพื่อนและครู

สำหรับกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม จัดไว้เพื่อควบคุมคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองที่อาจเพิ่มขึ้นจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับครูและเพื่อนในชั้นเรียน ในขณะที่ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง เด็กกลุ่มควบคุมจะเล่นตามมุมตามปกติ โดยมีครูประจำชั้นดูแล แนะนำ และช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ

กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 จะได้รับการจัดกิจกรรมสลับกันตามวัน และเวลาดังนี้

ตาราง 4 การดำเนินการทดลอง

สัปดาห์	วัน	เวลา 9.30 - 10.00 น.	เวลา 10.30 - 11.00 น.
1, 3, 5, 7	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2
2, 4, 6, 8	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2	กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มทดลองที่ 1

ระยะเวลาการจัดกิจกรรมใน 1 สัปดาห์ จัด 3 วันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ เรื่องราวในหนังสือแต่ละเล่ม เด็กจะเกิดความประทับใจในภาษา นิทาน และเรื่องราวต่าง ๆ ส่วนวันอื่น ๆ เด็กจะมีอิสระในการเลือกเล่นมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน

3. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้ช่วยผู้วิจัยและผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง เช่นเดียวกับการเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง

4. นำคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมทั้งก่อนและหลังการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต และบันทึกพฤติกรรม ซึ่งมีหลักการดำเนินการดังนี้

1. การสังเกตครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้สังเกตซึ่งเป็นผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 2 คน รวม 3 คน และผู้ช่วยผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ดำเนินการจัดสถานการณ์ในการสังเกต จำนวน 1 คน มีหลักในการเลือกผู้ช่วยผู้วิจัย คือ เป็นครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. สถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกต ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ ขึ้น 3 สถานการณ์ เพื่อสังเกตพฤติกรรม

2.1 ความภาคภูมิใจในตนเอง	1	สถานการณ์
2.2 การกล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง	1	สถานการณ์
2.3 การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม	1	สถานการณ์

แต่ละสถานการณ์ใช้สังเกตทั้งก่อนและหลังการทดลอง แต่เปลี่ยนรูปแบบการจัด และอุปกรณ์บ้างในลักษณะถ่วงน้ำหนัก ดังตาราง

ตาราง 5 สถานการณ์ในการสังเกตก่อนและหลังการทดลอง

พฤติกรรม	สถานการณ์ก่อน - หลังการทดลอง
ความภาคภูมิใจในตนเอง	กิจกรรมของขวัญแสนสนุก
การกล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง	กิจกรรมกล่องปริศนา
การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม	กิจกรรมต่อบล็อกสร้างบ้าน

3. การสังเกตแบ่งเด็กกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียน เป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน สังเกตพฤติกรรมทีละกลุ่ม กลุ่มละ 10 นาที ระหว่างกลุ่มจะพัก 1 นาที การสังเกตผู้สังเกต 3 คน จะสังเกตเด็กคนเดียวกันในเวลาเดียวกัน คือ สังเกตเด็กทั้ง 5 คน ในกลุ่มพร้อมกันและสังเกตทุกพฤติกรรม

เมื่อหมดเวลาการสังเกตกลุ่มที่ 1 จะพัก 1 นาที แล้วเริ่มสังเกตกลุ่มต่อไปทันที จนถึงกลุ่มที่ 6 ของแต่ละสถานการณ์

เมื่อสังเกตเด็กกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ 1 เสร็จแล้ว จะพัก 35 นาที แล้วจึงเริ่มสังเกตเด็กกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ 1 เริ่มเวลา 08.30 น. - 09.35 น. และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 เริ่มเวลา 10.10 น. - 11.25 น.

4. การเข้าร่วมกิจกรรมในสถานการณ์ หมุนเวียนทีละกลุ่ม ๆ ละ 10 นาที ซึ่งการร่วมกิจกรรมหมุนเวียนดังนี้

ตาราง 6 การหมุนเวียนเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2

สถานการณ์ ที่สังเกต	กลุ่มที่	1	2	3	4	5	6
		08.30	08.41	08.52	09.03	09.14	09.25
	เวลา ผู้สังเกต	08.40	08.51	09.02	09.13	09.24	09.35
1	1,2,3	1	6	11	16	21	26
		2	7	12	17	22	27
		3	8	13	18	23	28
		4	9	14	19	24	29
		5	10	15	20	25	30
2	1,2,3	26	16	21	11	1	6
		27	17	22	12	2	7
		28	18	23	13	3	8
		29	19	24	14	4	9
		30	20	25	15	5	10
3	1,2,3	21	11	1	6	26	16
		22	12	2	7	27	17
		23	13	3	8	28	18
		24	14	4	9	29	19
		25	15	5	10	30	20

หมายเหตุ กลุ่มตัวอย่างที่ 2 จะเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงเวลาดังนี้ 10.10 - 10.20 , 10.21 - 10.31 ,
10.32 - 10.42 , 10.43 - 10.53 , 10.04 - 11.14 , 11.15 - 11.25

5. เวลาที่ใช้ในการสังเกต

การสังเกตครั้งนี้ใช้เวลาวันละ 1 สถานการณ์ ดังนั้นต้องใช้เวลาในการสังเกตก่อนการทดลอง 3 วัน หลังการทดลอง 3 วัน คือ

วันที่ 1 สังเกตพฤติกรรมความภาคภูมิใจในตนเอง ในสถานการณ์

กิจกรรมของขวัญแสนสนุก

วันที่ 2 สังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเองใน

สถานการณ์กิจกรรมกล่องปริศนา

วันที่ 3 สังเกตพฤติกรรมการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในสถานการณ์

กิจกรรมต่อบล็อกสร้างบ้าน

แต่ละสถานการณ์ใช้เวลาในการสังเกต 1 ชั่วโมง 5 นาที ในแต่ละโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยสังเกต 2 ช่วงเวลา คือ 08.30 น. - 09.35 น. และ 10.10 น. - 11.25 น. ทั้งในช่วงก่อนการทดลองและหลังการทดลอง สลับกันดังนี้

ตาราง 7 เวลาที่ใช้ในการสังเกตก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

วันที่	สถานการณ์	8.30 - 09.35	10.10 - 11.25
ก่อนการทดลอง			
1	1	โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์	โรงเรียนไตรภูมิวิทยา
2	2	โรงเรียนไตรภูมิวิทยา	โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์
3	3	โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์	โรงเรียนไตรภูมิวิทยา
หลังการทดลอง			
1	1	โรงเรียนไตรภูมิวิทยา	โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์
2	2	โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์	โรงเรียนไตรภูมิวิทยา
3	3	โรงเรียนไตรภูมิวิทยา	โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์

โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ 1

โรงเรียนไตรภูมิวิทยา หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ 2

6. การนับจำนวนครั้ง ให้นับดังนี้ สังเกต 1 สถานการณ์นับเป็นการสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง 1 ด้าน สังเกตสถานการณ์ครบ 3 ด้าน นับเป็น 1 ครั้ง ดังนั้นเด็กจะถูกสังเกตก่อนการทดลอง 1 ครั้ง หลังการทดลอง 1 ครั้ง

7. การฝึกผู้ช่วยผู้วิจัย

7.1 การฝึกผู้ช่วยผู้วิจัยเพื่อเป็นผู้ดำเนินการจัดสถานการณ์ในการสังเกต (จำนวน 1 คน)

7.1.1 ให้ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัย

7.1.2 ให้ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะความเชื่อมั่นในตนเอง สถานการณ์ในการสังเกต

และแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองให้เข้าใจตรงกันเพื่อสามารถดำเนินการจัดสถานการณ์การสังเกตได้

7.1.3 ฝึกการจัดสถานการณ์จริงในช่วงที่ผู้วิจัยทดลองใช้ (Try Out) เครื่องมือทั้งแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองและสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น 3 สถานการณ์

7.2 การฝึกผู้ช่วยผู้วิจัยเพื่อสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสังเกต

7.2.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยฝึกสังเกต และบันทึกพฤติกรรมการสังเกต โดยศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัย

7.2.2 ให้ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะความเชื่อมั่นในตนเองและแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกการสังเกตพฤติกรรมได้

7.3 ฝึกการสังเกตจริงในช่วงที่ผู้วิจัยทดลองใช้ (Try Out) เครื่องมือทั้งแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองและสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น 3 สถานการณ์ ดังนี้ หลังจากให้ผู้ช่วยผู้วิจัยศึกษาจุดมุ่งหมายของการวิจัยและพฤติกรรมที่จะสังเกตแล้ว ผู้วิจัยอธิบายวิธีการสังเกต และการบันทึกการสังเกตให้ฟังอย่างละเอียดอีกครั้งว่าให้เริ่มสังเกตเด็กเมื่อเริ่มเข้าทำกิจกรรมในสถานการณ์ที่กำหนดจนหมดเวลา 10 นาที โดยสังเกต 1 หัวข้อพฤติกรรมใน 1 สถานการณ์ ในการสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยสามารถเข้าไปสังเกตพฤติกรรมในบริเวณใกล้เคียงที่สามารถมองเห็นพฤติกรรมเด็กอย่างชัดเจน

การฝึกการสังเกต

เริ่มจากผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 2 คน รวมเป็นผู้สังเกต 3 คน สังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กพร้อมกัน ในสถานการณ์ กิจกรรมของขวัญแสนสนุก กิจกรรมกล่องปริศนา กิจกรรมต่อบล็อกสร้างบ้าน เป็นเวลา 3 วัน ๆ ละ 1 สถานการณ์ ๆ ละ 1 ชั่วโมง 5 นาที หลังจากนั้นผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสังเกตมาคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตของผู้สังเกต 3 คน โดยใช้สูตรความเชื่อมั่นแบบคะแนนจริงสัมพันธ์ (Congeneric Reliability) ของ Kristof (1974: บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์, 2533 : 30)

8. การบันทึกคะแนน

การให้คะแนนของแบบบันทึกพฤติกรรม ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกตนับเป็น 1 คะแนนไว้หมายเลข 1 ลงในช่องให้คะแนน ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการไม่เกิดขึ้น ให้เขียนเลข 0 ในช่องให้คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย และความแปรปรวน (ล้วน สายศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 59, 63)
2. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ภายในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2536 : 87)
3. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test แบบ Independent Samples (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2536 : 84)
4. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t-test แบบ Independent Samples ในรูปของ Difference Scores (Scott and Wertheimer. 1966 : 264)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1 หากคุณภาพของแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง โดยวิธีหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item - objective Consistency : IOC) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526 : 89) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับลักษณะพฤติกรรม
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาความเชื่อมั่นของแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง โดยวิธีนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (Try Out) และคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกตจากผู้สังเกต 3 คน โดยใช้สูตรความเชื่อมั่นแบบคะแนนจริงสัมพันธ์ (Congeneric Reliability) ของคริสตอฟ (Kristof) (1974) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2533 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Kristof, 1974)

$$K_{rr}^r = \frac{[S_{x_1x_2} S_{x_1x_3} + S_{x_1x_2} S_{x_2x_3} + S_{x_1x_3} S_{x_2x_3}]^2}{S_x^2 (S_{x_1x_2}) (S_{x_1x_3}) (S_{x_2x_3})}$$

เมื่อ K_{rr}^r	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
$S_{x_1x_2}$	แทน	ความแปรปรวนร่วมของผู้สังเกตคนที่ 1 กับคนที่ 2
$S_{x_1x_3}$	แทน	ความแปรปรวนร่วมของผู้สังเกตคนที่ 1 กับคนที่ 3
$S_{x_2x_3}$	แทน	ความแปรปรวนร่วมของผู้สังเกตคนที่ 2 กับคนที่ 3
S_x^2	แทน	ความแปรปรวนร่วมของผู้สังเกตทั้ง 3 คน

2. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนข้อมูล

2.2 หาความแปรปรวน (Variance) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536 : 63)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กก่อนทดลองและหลังการทดลอง ภายในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้สูตร t - test แบบ Dependent Samples (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536 : 87)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าความแตกต่างของคะแนน
D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
N	แทน	จำนวนคู่

2.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t -test แบบ Independent Samples (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536 : 84)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

โดยมี $df = n_1 + n_2 - 2$

เมื่อ

t	แทน	ค่าความแตกต่าง
X_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
X_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
n_1	แทน	จำนวนนักเรียนของกลุ่มทดลอง
n_2	แทน	จำนวนนักเรียนของกลุ่มควบคุม
S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มทดลอง
S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มควบคุม

2.5 เปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้สูตร t-test แบบ Independent Samples ในรูปแบบของ Difference Scores (Scott and Wertheimer. 1966 : 264)

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1-MD_2}}$$

$$S_{MD_1-MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$S_D^2 = \frac{\sum(D_1 - MD_1)^2 + \sum(D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

Degrees of freedom คำนวณจาก

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาใน t - distribution
	D_1	แทน	ผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1
	D_2	แทน	ผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่ 2
	S^2_D	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบ หลังเรียนและก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
	MD_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ของกลุ่มทดลองที่ 1
	MD_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ของกลุ่มทดลองที่ 2
	$S_{MD_1-MD_2}$	แทน	คะแนนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างของค่าเฉลี่ย ระหว่าง MD_1 และ MD_2
	n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย เพื่อเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนน
$\sum D$	แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
MD	แทน คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
S^2_D	แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบหลังเรียนและก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน ค่าที่ใช้ในการพิจารณาใน t - distribution
df	แทน ระดับชั้นความเสรี (degree of freedom)
**	แทน ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
กลุ่มทดลองที่ 1	แทน กลุ่มเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ
กลุ่มควบคุมที่ 1	แทน กลุ่มเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติ
กลุ่มทดลองที่ 2	แทน กลุ่มเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ
กลุ่มควบคุมที่ 2	แทน กลุ่มเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองก่อนการทดลองและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือและเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่งได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตาราง 8 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 1 ก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลองที่ 1	15	9.47	1.84	0.17
กลุ่มควบคุมที่ 1	15	9.33	9.10	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 8 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือและกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 9 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลองที่ 2	15	7.4	4.4	0.69
กลุ่มควบคุมที่ 2	15	6.93	2.78	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 9 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือและกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 1, กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลองที่ 1	15	9.47	1.84	0.17
กลุ่มควบคุมที่ 1	15	9.33	9.10	
กลุ่มทดลองที่ 2	15	7.4	4.4	0.69
กลุ่มควบคุมที่ 2	15	6.93	2.78	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 10 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ และกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ และกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองภายในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$		ΣD
		ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	
กลุ่มทดลองที่ 1	15	9.47	12.93	52
กลุ่มควบคุมที่ 1	15	9.33	10.47	17
กลุ่มทดลองที่ 2	15	7.4	12.47	76
กลุ่มควบคุมที่ 2	15	6.93	9.67	41

จากตาราง 11 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ และกิจกรรมการเล่นตามมุมแบบปกติ หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นทุกกลุ่ม โดยเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ มีความแตกต่างของคะแนนที่เพิ่มขึ้นสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติ

ตาราง 12 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองภายในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ตัวแปรตาม	N	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		$\sum D$	t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
ความเชื่อมั่นในตนเอง	15	9.47	1.84	12.93	1.92	52	7.80**

** t.01, 14 = 2.977

จากตาราง 12 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตาราง 13 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองภายในกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ตัวแปรตาม	N	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		$\sum D$	t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
ความเชื่อมั่นในตนเอง	15	7.4	4.4	12.47	5.98	76	6.79**

** t.01, 14 = 2.977

จากตาราง 13 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตาราง 14 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองภายในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ΣD	t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
กลุ่มทดลองที่ 1	15	9.47	1.84	12.93	1.92	52	7.80**
กลุ่มทดลองที่ 2	15	7.4	4.4	12.47	5.98	76	6.79**

** t .01, 14 = 2.977

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 14 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม

ตาราง 15 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 1
หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลองที่ 1	15	12.93	1.92	3.32**
กลุ่มควบคุมที่ 1	15	10.47	6.40	

** t.01 , 28 = 2.763

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 15 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือและกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ มีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติ

ตาราง 16 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมที่ 2
หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลองที่ 2	15	12.47	5.98	3.11**
กลุ่มควบคุมที่ 2	15	9.67	6.38	

** t.01 , 28 = 2.763

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 16 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือและกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาลกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ มีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติ

ตาราง 17 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 1, กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมที่ 2 หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลองที่ 1	15	12.93	1.92	3.32**
กลุ่มควบคุมที่ 1	15	10.47	6.40	
กลุ่มทดลองที่ 2	15	12.47	5.98	3.11**
กลุ่มควบคุมที่ 2	15	9.67	6.38	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 17 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ และกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือมีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติ

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ และกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือมีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นตามมุมแบบปกติ

ตาราง 18 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2
หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		MD	S^2_D	t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2			
กลุ่มทดลองที่ 1	15	9.47	1.84	12.93	1.92	3.46	5.67	-1.8505
กลุ่มทดลองที่ 2	15	7.4	4.4	12.47	5.98	5.07		

จากตาราง 18 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือหลังการทดลอง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ ซึ่งสรุปเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือก่อนและหลังการทดลอง

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน
3. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน และโรงเรียนไตรภูมิวิทยา จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ โดยสร้างเป็นคู่มือจัดประสบการณ์
2. แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง
3. สถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกต
4. แบบสอบถามข้อมูลผู้ปกครอง

การดำเนินการทดลอง

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 3 สถานการณ์ โดยใช้แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองทั้ง 2 กลุ่ม ทดลองในช่วงกิจกรรมเล่นตามมุม โดยกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือและกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นตามมุมแบบปกติ โดยมีครูประจำชั้นดูแล ซึ่งใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที รวม 24 ครั้ง

3. หลังดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองในสถานการณ์และใช้แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองเช่นเดียวกับการสังเกตพฤติกรรมก่อนการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ยและความแปรปรวน
2. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองภายในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t - test Dependent Samples
3. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test Independent Samples
4. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t - test แบบ Independent Samples ในรูปของ Difference Scores

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือหลังการทดลอง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ พบว่าก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยทั้ง 2 กลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 และข้อ 2 โดยหลังการทดลองเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้งนี้เนื่องมาจาก

1.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือเป็นการจัดประสบการณ์ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่เด็กชอบและสนใจ โดยใช้หนังสือเด็กเป็นสื่อในการเชื่อมโยงประสบการณ์ที่มีความหมายในชีวิตประจำวันของเด็ก ซึ่งครูจะอ่านหนังสือที่เด็กเลือกให้ฟัง แล้วสนทนา อภิปราย เกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน เด็กได้แสดงออกทางความคิด ผ่านการสนทนา การวาดภาพ และการแสดงบทบาทสมมติ ร่วมกับเพื่อนและครู ในบรรยากาศที่อบอุ่น ช่วยเหลือแนะนำ ให้กำลังใจ การจัดกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีระบบภาษาที่ว่า ระบบความหมายเป็นหัวใจสำคัญของการสอนภาษา ควรให้เด็กเรียนในสิ่งที่มีความหมายต่อเด็ก ครูมีหน้าที่จัดสภาพแวดล้อมที่สร้างประสบการณ์ทางภาษาเชิญชวนให้เด็กเรียนรู้ภาษาจากประสบการณ์ นั้น และสนับสนุนให้เขาสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น ทฤษฎีว่าด้วยภาษา ความคิดและสัญลักษณ์สื่อสาร ที่ว่าภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมายได้มีหลายรูปแบบ ถ้าเด็กไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาเขียนได้ก็จะเปลี่ยนเป็นวาดภาพแทน ศิลปะสามารถช่วยให้เด็กรวบรวมความคิดก่อนจะเขียน และช่วยให้เด็กทำงานต่อไปทั้ง ๆ ที่ความคิดในการเขียนหยุดชะงัก การแสดงละครช่วยให้เด็กเข้าใจความรู้สึกในเรื่อง และทำให้คุณภาพการเขียนดีขึ้น และทฤษฎีว่าด้วยการอ่านเขียนในระบบภาษาที่ว่า การอ่านเขียนเป็นกิจกรรมที่ต้องสื่อความหมายกับผู้อื่น การคุยกับครูและเพื่อน เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านและเขียนไม่ว่าก่อนจะเริ่มเรื่อง กลางเรื่อง หรือหลังเรื่องจะช่วยให้เด็กเห็นการตีความลักษณะต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของผู้อื่น จึงจะช่วยให้เขาเข้าใจความหมายของเรื่องมากขึ้น (บุษบง ดันติวงศ์ 2533 : 44 - 49) ทำให้การเรียนภาษาง่ายต่อการเรียนรู้ ทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ตัวเองประสบความสำเร็จในการสื่อความหมาย เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของตนเอง จึงส่งผลให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พันธ์ จันทรเพ็ญ (2528 : 45) พบว่าครูปฐมวัยที่มีพฤติกรรม

แบบเด็กเป็นศูนย์กลาง ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเองมีโอกาสในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมและได้รับการชมเชยให้กำลังใจจากครูเสมอ ทำให้เด็กปฐมวัยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้น

1.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ ครูมีบทบาทในการตอบสนองความต้องการความสนใจของเด็ก ช่วยเหลือแนะนำ กระตุ้นให้เด็กสืบเสาะหาความรู้ได้อย่างอิสระจากประสบการณ์เดิม ได้ตอบให้กำลังใจ ยอมรับความคิดเห็น และเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา โดยครูจะใช้คำถามได้ตอบแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดกับเด็กเกี่ยวกับเรื่องราวในนิทาน คำถามที่ใช้เปิดกว้างให้เด็กสามารถคิดหาคำตอบจากประสบการณ์ได้ไม่กลัวผิด สนับสนุน กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิด โดยผ่านการสนทนา วาดภาพ และแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความหมายกับเด็ก เด็กจะสนุกสนาน และมีความสุขในการทำกิจกรรม กล้าแสดงออก บทบาทครูดังกล่าวเป็นผลให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น ดังที่ บังอร พานทอง. (2534 : 70 - 72 อ้างอิงจาก Goodman. 1986) กล่าวว่าไว้ว่าการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นการสอนที่เน้นการสอนภาษาอย่างมีความหมาย โดยผู้เรียนจะอาศัยประสบการณ์ของตนเองประกอบการเรียน ไม่แบ่งแยกภาษาเป็นส่วนย่อย เป็นการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกล้าและมั่นใจในตนเอง ในการที่จะใช้ภาษา ไม่กลัวว่าจะผิด ทั้งนี้เพราะผู้สอนไม่เน้นการลงโทษ เมื่อเด็กใช้ภาษาผิด แต่พยายามชี้ให้เด็กเห็นข้อบกพร่อง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแก้ไขตนเอง อารี สันทนต์ (2537 : 113) มีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติ ทำให้เด็กได้แสดงออกโดยไม่กลัวผิด มีแบบอย่างที่ดีในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนจากผู้ใหญ่ การเรียนรู้ภาษาของเด็กจะง่ายและสนุก ได้ประสบการณ์ตรง มีโอกาสได้อภิปรายพูดคุยในบรรยากาศที่อบอุ่น ยอมรับ เด็กจะเรียนรู้ภาษาได้ดีถ้าเข้าใจ เด็กจะเรียนอย่างมีความสุขและเฝเรียนด้วยตนเอง อารี รังสินันท์ (2532 : 121) กล่าวว่า การถามคำถาม ให้เด็กมีอิสระในการคิด และการตอบ จะช่วยส่งเสริมความกล้าให้เด็กได้คิดได้ตอบคำถาม ซึ่งเป็นผลให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหาต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธภา โชติประดิษฐ์ (2537 : 52 - 53) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และเล่นตามมุมเพื่อให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระตามความสนใจของเด็ก มีการวางแผนการดำเนินการเป็นขั้นตอน จัดบรรยากาศให้เป็นกันเองและผ่อนคลาย จะช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

1.3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ เด็กได้เรียนรู้ภาษาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนในบรรยากาศที่อบอุ่นและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เด็กจะสะสมประสบการณ์ทางภาษาจากครูและเพื่อน การที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับครูและ

เพื่อนในบรรยากาศที่อบอุ่นและยอมรับทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาที่ดีขึ้น สามารถสื่อสารกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ดังที่ ไวโกดสกี (Goodman. 1987 : 117 ; citing Vygotsky. 1978) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กเกิดจากการได้รับอิทธิพลของบุคคลอื่นและสังคม มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ถึงแม้เด็กจะต้องรับผิดชอบในการคิดโครงสร้างความรู้ความคิดของตน แต่บุคคลอื่น เช่น เพื่อน ครู มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก การที่เด็กเรียนรู้ภาษาจากบุคคลอื่นนั้น เด็กจะเรียนรู้ทีละน้อย โดยการได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น จนสามารถคิดเกิดเป็นความรู้ในตนได้ การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ จึงเน้นการปฏิสัมพันธ์ เขตตา กูดแมน (Goodman. 1989 : 123 - 124) มีความเห็นว่า การสอนภาษาที่ได้ผลนั้นเด็กจะต้องรู้สึกว่าได้รับการยอมรับนับถือเป็นเอกตบุคคล และบรรยากาศการเรียนรู้มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนมีความปลอดภัย ไม่กลัวผิด และ สเตวี ฮอฟแมน (Stevie Hoffman อ้างอิงมาจาก วิทยาลัยครูเชียงใหม่. 2537 : เอกสารหมายเลข 13) กล่าวไว้ว่า ถ้าภาษาที่เด็กใช้เสริมสร้างการเรียนรู้ เด็กก็จะเรียนและพัฒนาบุคลิกภาพไปในเส้นทางที่ถูกต้อง เด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง

2. จากการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3 โดยหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นทั้ง 2 กลุ่ม ทั้งนี้เนื่องมาจากเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือเช่นเดียวกัน โดยกิจกรรมจะเน้นให้เด็กเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อเด็ก ทำให้การเรียนรู้ภาษาต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น ยอมรับจะทำให้เด็กประสบความสำเร็จ เด็กจะมีความสุข สนุกสนานในการเรียน ดังที่ มาสโลว์ (Maslow. 1954 : 411) ได้กล่าวไว้ว่า คนทุกคนในสังคมมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จ มีความภาคภูมิใจในตนเอง และต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตน ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนอง จะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเองได้ ถึงแม้ว่า เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลอาจมีความพร้อมในการเรียนภาษาแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และสังคมของเด็กปฐมวัยแตกต่างกัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งได้แก่ การศึกษา อาชีพ และรายได้ของพ่อแม่ อาจกล่าวสรุปได้ว่า เด็กที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาล มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความพร้อมในการเรียนภาษาดีกว่าเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาล ดังที่ บุคอร์ก (Boocock. 1972) กล่าวว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี

และปานกลาง จะมีพัฒนาการทางภาษาและมีบุคลิกภาพอยู่ในระดับดี แต่ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือที่เด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่เด็กชอบและสนใจ ครูมีบทบาทตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็ก ช่วยเหลือ แนะนำ กระตุ้นให้เด็กสืบเสาะหาความรู้ได้อย่างอิสระจากประสบการณ์เดิม ให้กำลังใจ ยอมรับความคิดเห็น บทบาทครูดังกล่าวทำให้เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นไม่แตกต่างกัน และไมเออร์ (Maier, 1969 : 175 - 176) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ มีอิทธิพลสำคัญยิ่งต่อชีวิตของเด็ก แต่เมื่อเด็กเติบโตขึ้นและเริ่มเข้าโรงเรียน สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเปลี่ยนแปลงไป เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับครูตลอดจนเพื่อนเด็กด้วยกัน วิธีการที่ครูอบรมสั่งสอนจึงมีผลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก บทบาทครูตามแนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือที่ยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็น การยกย่องชมเชยและให้กำลังใจ จะช่วยให้เด็กอบอุ่น สบายใจ ดังคำกล่าวของ ฉันทนา ภาคบังข (2528 : 47 - 49) ที่กล่าวว่า การให้ความรัก ความอบอุ่น ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกปลอดภัย มีความสุข มีความเชื่อมั่นในตนเอง และอีริกสัน (Erikson) มีความเห็นว่า เด็กปฐมวัย จะมีความสามารถ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ภาษา ถ้าเด็กได้รับอิสระในการที่จะคิดทำกิจกรรมต่าง ๆ และถ้าพ่อแม่ ครู มีเวลาให้กับเด็กในการตอบคำถาม ไม่ดุหรือ ตัดบท ซึ่งจะไปสนับสนุนขั้นความเป็นตัวของตัวเอง (พรณี ช.เจนจิต. 2528 : 68 - 70) และจากการศึกษาของ แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531 : 104) พบว่าพฤติกรรมของครูมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยมาก ในการที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เพิ่มมากขึ้น แม้พื้นฐานที่ได้รับจากครอบครัวจะมีความใกล้เคียงกัน แต่เมื่อมาอยู่กับครูที่มีพฤติกรรมต่างกันก็มีผลทำให้พฤติกรรมของเด็กแตกต่างกันด้วย

จากการศึกษารั้วนี้แสดงว่า เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ มีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองทั้ง 2 กลุ่ม ดังนั้น ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็กปฐมวัย จึงควรให้ความสนใจในเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ โดยจัดเตรียมหนังสือนิทานที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของเด็ก สำหรับเลือกทำกิจกรรม เด็กจะได้ซึมซับเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างเข้าใจ สามารถถ่ายทอดความคิดในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ กล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง เพื่อเด็กจะได้พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้เต็มศักยภาพ

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

1. บรรยากาศในการทำกิจกรรมจากการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสอนเองทั้ง 2 กลุ่มพบว่า บรรยากาศในการทำกิจกรรมของกลุ่มเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล สนุกสนาน เด็ก ๆ ทำกิจกรรมร่วมกันกับครูด้วยความสนใจ เด็กทุกคนจะฟังนิทานที่ครูอ่านให้ฟังด้วยความตั้งใจ ร่วมสนทนา พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนและครู ทำให้เด็กเข้าใจเรื่องราวในหนังสือนิทาน แล้วสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาได้หลายรูปแบบตามความถนัด เช่น การอภิปราย การวาดภาพ การแสดงบทบาทสมมติ
2. การถ่ายทอดความคิดผ่านการอภิปราย วาดภาพ แสดงบทบาทสมมติในแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรมในนิทานแต่ละเรื่อง จะทำให้เด็กค่อย ๆ ซึมซับเรื่องราวในนิทาน ทำให้เกิดกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่อง เด็กจะเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และเกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตเด็กกับเรื่องราวในนิทาน เช่น เด็กฟังนิทานเรื่อง ลูกก๊อบแก๊บน้อย เด็กจะสามารถสนทนาโดยดึงประสบการณ์ของเด็กมาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับลูกก๊อบแก๊บในชีวิตประจำวันของเด็ก เด็กใช้ทำอะไรได้บ้าง เป็นต้น
3. ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กเกิดขึ้นจากกระบวนการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับธรรมชาติและความสนใจของเด็ก จากการวิจัยสังเกตพบว่า เด็กจะชอบฟังเรื่องราวในนิทานมาก ชอบการวาดภาพ รวมทั้งชอบการแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องราวในนิทาน เมื่อเด็กเกิดความชอบ มีความสนใจ ประกอบกับการเข้าใจเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กเกิดความกล้าที่จะพูด วาดหรือแสดง เพราะการสื่อความคิดหรือการแสดงออกมาจากความเข้าใจอย่างแท้จริง เด็กเกิดการเรียนรู้ และสามารถจำเรื่องราวได้อย่างแม่นยำ
4. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลจะมีความแตกต่างกันมากโดยเฉพาะประสบการณ์ที่ได้รับจากที่บ้าน ทำให้ความพร้อมทางการเรียนของเด็กแตกต่างกัน แต่เด็กทั้ง 2 กลุ่ม สามารถประสบความสำเร็จในการร่วมกิจกรรมได้ โดยครูจะต้องมีบทบาทสนับสนุน ช่วยเหลือ ยอมรับความสามารถของเด็ก ไม่เปรียบเทียบหรือคาดหวังมากเกินไป สภาพของสิ่งที่ทำได้ โดยพยายามให้เด็กเรียนรู้จากการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของเด็กกับประสบการณ์ใหม่จากหนังสือนิทาน จะทำให้เด็กเกิดความเข้าใจ คิดได้ และสามารถเรียนรู้ได้โดยง่าย

5. ผู้ที่จะนำแบบสังเกตมาใช้ ควรทำความเข้าใจในหลักการสังเกต ขอบข่ายของพฤติกรรมที่สังเกต เสนอการให้คะแนน และฝึกสังเกตให้มีความคล่องแคล่ว และที่สำคัญแบบสังเกตพฤติกรรมกับสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นต้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อให้สังเกตเห็นพฤติกรรมที่เป็นจริงและเป็นธรรมชาติมากที่สุด ดังนั้น ผู้ที่จะนำเครื่องมือมาใช้ต้องมีความละเอียดอ่อนทั้งในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการนำเครื่องมือมาใช้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การเลือกหนังสือเด็กเพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์ควรเลือกหนังสือที่มีเค้าโครงเรื่องสัมพันธ์และสอดคล้องกับประสบการณ์ และสภาพท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก
2. ครูปฐมวัยควรตระหนักถึงบทบาทของครูในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง แก่เด็กปฐมวัย ตลอดเวลาที่ครูกับเด็กมีปฏิสัมพันธ์กัน ครูควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ยอมรับ เมื่อเด็กเกิดความรู้สึกนี้แล้ว เด็กสามารถร่วมกิจกรรมกับครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. จากการวิจัยสังเกตพบว่าเด็กชอบหนังสือมาก โดยจะสนใจและตั้งใจฟังนิทานที่ครูอ่านให้ฟัง สามารถใช้ภาษาสื่อความคิด ด้วยการสนทนาเรื่องราวในหนังสือนิทาน วาดภาพ และแสดงบทบาทสมมติ ดังนั้นเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง หลังจากครูอ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟังแล้ว ควรจัดให้เด็กได้สื่อความคิดด้วยการวาดภาพ หรือการแสดงบทบาทสมมติร่วมด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือที่ส่งเสริมความสามารถด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถทางภาษา ความสนใจในการอ่านและการเขียน
2. ควรมีการศึกษการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มีความแตกต่างในด้านสติปัญญา และประสบการณ์การส่งเสริมทักษะทางภาษาจากที่บ้าน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรณีการ์ พวงเกษม. การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- กษมา วรวรรณ ณ อรุณยา. “นวัตกรรมด้านกระบวนการเรียนรู้,” สารพัฒนาหลักสูตร. 15 (124) : 2 - 22 ; มกราคม - มีนาคม 2539.
- กาญจนา นาคสกุล. “บทบาทของภาษากับการพัฒนาประเทศไทยในระยะยาว,” สุโขทัยธรรมาธิราช. 9(1) : 33 - 37 ; มกราคม - เมษายน 2539.
- กาญจนา สุวรรณธาร. ความเชื่อมั่นในตนเองและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างที่ภูมิคุ้มกันและไม่มีการสัมผัสกับเด็ก. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- การประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี, สำนักงาน. การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติจากสภาพแวดล้อม (Whole Language) สำหรับเด็กปฐมวัย. เอกสารลำดับที่ 4/2539. สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี. 2539.
- ขจิตพรรณ ทองคำ. การเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผลต่อการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและความสามารถทางภาษา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือครูการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความพร้อมทางการอ่านระดับก่อนประถมศึกษาเอกสารกองวิชาการลำดับที่ 9/2533. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว, 2533.
- เด็กก่อนวัยเรียนกับการเรียนรู้ทฤษฎีและหลักการสำคัญบางประการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2532.
- แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1. เล่ม 1 - เล่ม 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว, 2536.
- รายงานการวิจัยและประเมินผลโครงการนำร่องการจัดชั้นเด็กเล็กในพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ (2525 - 2527). กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว, 2528.

คณะผู้ศึกษาดูงานโครงการพัฒนานักบริหารและผู้จัดการศึกษาระดับสูง (การศึกษาปฐมวัย)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และสมาคมอนุบาลแห่งประเทศไทยใน
พระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. รายงานสรุปการ
สัมมนาและดูงาน ณ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา. ระหว่าง
วันที่ 8 - 18 เมษายน หน้า 13, 2539.

จงใจ ขจรศิลป์. การศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่มีต่อ
ความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

จินตนา เนียมเปี้ย. พัฒนาการด้านภาษาจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยคของเด็ก
ก่อนวัยเรียน. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

จินตนา สุทธิจินดา. พัฒนาการทางภาษาด้านชนิดและสัดส่วนของคำเด็กก่อนวัยเรียน.
ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2522. อัดสำเนา.

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ
การอบรมเลี้ยงดูต่างกันและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทาง
แตกต่างกัน. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ทวิวรรณ จินดาพล. เปรียบเทียบความเข้าใจความหมายของคำและความคงทนในการจำโดย
การให้รูปภาพ การเล่านิทานและปริศนาคำทายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.
ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อัดสำเนา.

จันทนา ภาคบกช. แนวการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาดมแนวการสอนภาษาโดยรวม. เสนอที่
โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย วันที่ 18 มีนาคม 2537. อัดสำเนา.

มาเข้าใจการพัฒนาภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กปฐมวัย. เสนอที่โรงเรียนเกษมพิทยา
วันที่ 30 ธันวาคม 2536. อัดสำเนา.

สอนให้เด็กคิด : โมเดลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม.
กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

“พัฒนาการทางภาษา,” ใน เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาการ
ทางภาษาแบบ Whole Language สำหรับเด็กปฐมวัย. ระหว่างวันที่ 8 - 9 พฤษภาคม
2538 หน้า 1 - 4, ม.ป.ป.

- ฉันทนา ภาคบงกช. เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ “เทคนิคการพัฒนาความเชื่อมั่นและความคิดสำหรับเด็กปฐมวัย.” 27 มีนาคม 2533, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. ความสัมพันธ์ระหว่างนุคลิกภาพแสดงตัวความวิตกกังวลความเชื่อมั่นในตนเองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.
- ณรงค์ ช่อนาม. “การสร้างเชื่อมั่นในตนเอง,” เพิ่มผลผลิต. 33(5) : 32 - 35 ; กันยายน - ตุลาคม 2537.
- ณรงค์ฤทธิ์ ศักดารณรงค์. “การเขียนสร้างสรรค์,” วิทยาจารย์. 92(9) : 53 - 56 ; กันยายน 2537.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ปัจจัยทางจิตสังคมกับความสันตภาพภาษาไทย รายงานวิจัยอันดับที่ 23. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2522.
- ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : เอส อาร์ พรินติ้ง, 2538.
- ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์. “การเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาเด็ก : ปัจจุบันและอนาคต” การประชาสงเคราะห์. 39(1) : 15 - 20 ; 15 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2539.
- นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข ประภาพันธุ์ นิลอรุณ และสมศักดิ์ ศรีมานิช. ความพร้อมในการเรียนอ่าน โอเดียนสโตร์. 2522.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. “มาสร้างความเชื่อมั่นในตัวลูกกันเถอะ,” แนะแนว. 28(149) : 65 - 67 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2536.
- นิตยา สุวรรณศรี. การศึกษาก่อนวัยเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พับลิคบิสเนสพริ้นท์, 2538.
- นิตินันท์ วิชิตชลชัย. ผลของการใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- บังอร พานทอง. “ทำอะไรเด็กจึงรักการอ่านและการเรียนภาษา,” วารสาร มศว ปทุมวัน. 2 : 70 - 72, มีนาคม 2534.
- บันลือ พุกกะวัน “ประสบการณ์ทางภาษาของเด็กก่อนวัยเรียน,” ประชาศึกษา. คุรุสภาดพรวัว, 11 - 16 ; 5(กุมภาพันธ์) 2534.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.

“Congeneric Part Reliability” วารสารวัดผลการศึกษา. 34 : 28 - 31 : พฤษภาคม - สิงหาคม 2533.

บุญยงค์ เกศเทศ. ศาสตร์และศิลป์แห่งภาษา. กอสนิษฐ์ : ประสานการพิมพ์, 2535.

บุญบง ดันติวงศ์. “นวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย,” ใน เทคนิคและวิธีการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

_____. “นวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็ก,” ใน มติใหม่การสอนระดับปฐมวัยในเอกสารการสัมมนาในโอกาสครบรอบ 100 ปี การฝึกหัดครูไทย. หน้า 42 - 51. คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม 2535,

ประดิษฐ์ อุปรมย์. การใช้คำถาม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.

ประเทิน มหาจันทร์. หลักการสอนภาษาในชั้นประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : องค์การคำครูสภา, 2519.

ประมวญ ดิกลินสัน. แนะลูกให้เรียนดี. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2534.

พจมาน เทียนมนัส. ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
การเล่นที่ประกอบการเล่นละครสร้างสรรค์และประกอบการเล่นภาพ.

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
อัสสำเนา.

พรรณี ช.เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์, 2538.

พัชรีย์ ผลโยธิน. “การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ในระดับปฐมวัยศึกษา,” ใน เอกสารการสัมมนาการศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 4 - 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหมิตร, 2537.

_____. การสอนภาษาแบบธรรมชาติ. เอกสารประกอบการอบรมโครงการพัฒนานักบริหารและผู้จัดการศึกษาระดับสูง (การศึกษาปฐมวัย) วันที่ 26 มกราคม 2540, อัสสำเนา.

พัชรีย์วัลย์ เกตุแก่นจันทร์. “สร้างลูกรักเป็นนักอ่าน,” โฟรเบล 1 (ฉบับปฐมฤกษ์). : 26 - 28 ; มกราคม 2539

พัฒนา ชัชพงศ์. ทักษะการเรียนรู้จาก Learning Center. ม.ป.ท. , ม.ป.ป. อัสสำเนา.

พิมพ์พันธ์ จันทรเพ็ญ. พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย : เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดกับโรงเรียนอนุบาลเอกชน. วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัสสำเนา.

- กรณ์ คุรุรัตน์. การเล่นของเด็ก. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- จ. “เด็กปฐมวัยในท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง,” การศึกษาปฐมวัย. 1(1) : 43 - 45 ; มกราคม 2540.
- จ. “ปฏิสัมพันธ์การสร้างเชื่อมั่น,” ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา การพัฒนาอนุบาลศึกษา. ระหว่างวันที่ 3 - 5 เมษายน 2532 หน้า 3 - 6 ม.ป.ป.
- ภาวินี แสนทวีสุข. การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันตามแนวสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538. อัดสำเนา.
- มณีนรัตน์ สุกโชติรัตน์. ไขปัญหาการดูนฟิวเวอร์ : แนวทางการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- เยาวพา เฉชะคุปต์. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่เน้นภาษาธรรมชาติหรือภาษาแบบองค์รวม. ม.ป.ท. , ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.
- ราศี ทองสวัสดิ์. “ภาษาของเด็ก,” ใน หนูน้อยน่ารัก. บรรณาธิการโดย ทิศนา แจมมณี และ วารี ธีระจิตร. หน้า 68 - 85. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพร จำกัด, 2536.
- ละม้ายมาศ ศรีทนต์ และจรรจา สุวรรณทัต. อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็กที่ดำบลนาป่า อำเภอมืองจังหวัดชลบุรี รายงานการวิจัยฉบับที่ 9 ของสถาบันระหว่างชาติ สำหรับการศึกษาค้นคว้าเรื่องเด็ก. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2510.
- ลัดดา สุวรรณรัตน์. แรงจูงใจในการเข้าศึกษาวิชาชีพเฉพาะและความมั่นใจที่จะออกไปประกอบวิชาชีพในโรงเรียนประเภทช่างอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2512. อัดสำเนา.
- เลขา ปิยะอังฉริยะ. การเล่นและเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- วราภรณ์ รักวิจัย. เอกสารประกอบคำสอน กร. 311 การศึกษาก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือและสื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับเด็ก ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2537.

- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ, แนวการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.
- รายงานการวิจัย การจัดการศึกษาระดับประถม มัธยมและอาชีวศึกษาของไทยในทศวรรษ
หน้าที่สอดคล้องกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เอกสารการวิจัยทางการศึกษา
อันดับที่ 126/2534, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, 2534.
- วิทยาลัยครูเชียงใหม่, เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การจัดประสบการณ์ด้านทักษะทาง
ภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ณ วิทยาลัยครูเชียงใหม่
6 - 24 ธ.ค. 2537, เชียงใหม่ : ภาควิชาอนุบาลศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์, 2537.
- ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม, พัฒนาการทางภาษา, หนังสืออ่านประกอบวิชา
จิตวิทยา พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรคดิง, 2519.
- ศรีวรรณ มากชู, การศึกษาริียบเทียบสุขนิสัยของเด็กก่อนวัยเรียนตามสภาพครอบครัวที่
แตกต่างกันในจังหวัดพิษณุโลก, ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- ศุภสิ ศรีสุคนธ์, การศึกษาคความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการ
เคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้ดนตรีไทย, ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- สนธยา อ่อนน้อม, ผลของการเสริมแรงในกิจกรรมการเล่าเรื่องที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง
ของเด็กปฐมวัย, ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- สมัย เทียนคุณ, พลังจิตใต้สำนึก “วิธีสร้างความสุขและความสำเร็จด้วยตนเอง”, กรุงเทพฯ :
จัดจการพิมพ์, 2527.
- สมิต อาจชวนิจกุล, การพัฒนาดนเอง, พิมพ์ครั้งที่ 5 : กรุงเทพฯ บริษัทสารมวลชน, 2533.
- สัมพันธ์ บุญเกิด, ความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กก่อน
วัยเรียนในจังหวัดภาคเหนือ, ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, อัดสำเนา.
- ลีปนันท เกตุทัต, “วิสัยทัศน์การวิจัยในอนาคต” ใน รายงานผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง ทิศทางการวิจัยทางการศึกษาของชาติ, หน้า 10 - 21 กรุงเทพฯ : มปท 2538.
อัดสำเนา.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, “ชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียน” ใน มิติใหม่การสอนระดับปฐมวัย
เอกสารประกอบการสัมมนาในโอกาสครบรอบ 100 ปี กรมการฝึกหัดครูไทย,
หน้า 6 - 26, คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม, 2535.

- สุโขทัยธรรมมาธิราช. มหาวิทยาลัย. แนวการศึกษาชุดวิชา หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 - 8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537.
- เอกสารการสอนชุดวิชาการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 8. พิมพ์ครั้งที่ 2. ม.ป.ท., 2527.
- เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครู และผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. หน่วยที่ 1 - 5. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 6 - 10. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : บริษัทสารมวลชนจำกัด, 2527.
- เอกสารประกอบการสอนชุดการพัฒนาพฤติกรรมเด็กเล่มที่ 2. กรุงเทพฯ : กราฟิการ์ต, 2524.
- สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, 2510.
- สุทธภา โขติประดิษฐ์. การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระด้วยกระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2537. อัดสำเนา.
- สุนิรัตน์ ฤทธิ์ธวัชชัยเลิศ. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้น ป.5 ที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- สุมาลี วงศ์ปลุกแก้ว. ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียน ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- หรรษา นิลวิเชียร “การสอนเขียนแก่เด็กปฐมวัย,” สารพัฒนาหลักสูตร. 11 : 7 - 23 ; เมษายน - พฤษภาคม 2535.
- อรพิน หงวนศิริ. “การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในทศวรรษหน้า,” ใน รายงานการวิจัย การจัดการศึกษาระดับประถม มัธยม และอาชีวศึกษาของไทยในทศวรรษหน้า ที่สอดคล้องกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เอกสารการวิจัยทางการศึกษา อันดับที่ 126/2534 : หน้า 248 - 250. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, 2534.
- อภิญญา กังสนารักษ์. การศึกษาพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคในการสื่อความหมายของเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์และในครอบครัวปกติ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

- อารี เกษมรติ. ผลการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ปกติ
ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
และแบบรักทะนุถนอม. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- อารี พันธุ์ณี. “กลยุทธ์ในการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง”, แนะแนว. 29(160) ; 58 - 61
สิงหาคม - กันยายน 2538.
- อารี รังสีนันท์. การสังเกตและการฝึกงานพฤติกรรมเด็ก. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
2524.
- อารี สันทนต์. “การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยศึกษา,” ใน เอกสารการสัมมนาการศึกษา
ปฐมวัย หน่วยที่ 4 - 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหมิตร, 2537.
- “แฟ้มบุคคล,” การศึกษาเอกชน. 7(63) : 63 ; กรกฎาคม 2539.
- นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก, 2535.
- “นันทาสถาบันการศึกษาปฐมวัย,” ใน มติใหม่การสอนระดับปฐมวัย เอกสาร
ประกอบการสัมมนาในโอกาสครบรอบ 100 ปี กรมการฝึกหัดครูไทย. หน้า 3 - 5.
คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม 2535,
- อำพร ศรีหรัญ. ความสนใจในการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- Armstrong, C Bush School Language Project Maryvale and Napperby School. Southern
Directorate An Appraisal, December, 1960.
- Boocock Sarane S. An Introduction to the Sociology of Learning. Houghton. Mifflin.
1972.
- Breckenridge, Marian E. Child Development. Philadelphia : Soundress, 1965.
- Downing, J. and D. Thackrey. Reading Readiness. London : University of London Press
Ltd ; 1971.
- Fennacy, J.W. “Teaching and Learning Literacy In Two Kindergarten Classrooms. EDD
Dissertration, University of southern California” Dissertation Abstracts International.
49 : 12 - A ; 1988.

- Flemming, Bonnie Mack and others. Resources for Creative Teaching in Early Childhood Education. Washington D.C. Harcourt Brace Jovanovich Publishers, 1977.
633 p.
- Goodman, Kenneth. The Psychology of Second Language Learning. Cambridge : Cambridge University Press, 1971.
- What's Whole in Whole Language?. New Hampshire : Heinemann, 1986.
- What's Whole in Whole Language?. Canada : Scholastic-TAB Publications, 1987.
- Goodman, Yetta M. "Roots of the Whole Language Movement." The Elementary School Journal. The University of Chicago. 90 : 113 - 127 ; 1989.
- Goor, A. "Problem Solving Process of Creative and Non - Creative Students, Dissertation Abstracts International. 37 : 3517 - A ; December, 1974.
- Hurlock, E.B. Child Development. New York : McGraw - Hill Book, Co., 1964.
- Maier, Henry W. Three Theories of Child Development. New York, Holt, Rinehart and Winston, 1975.
- Maslow, A.H. Motivation and Personality. New York : Harper & Row, 1954.
- Mussen, P.M. The Psychological Development of The Child. New Jersey : Prentice Hall, 1969.
- Raines, Shirley C., and Robert J. Canady. The Whole Language Kindergarten. New York : Teachers College Press, 1990.
- Radke, M.J. The Relation of Parental Authority to Children Behavior and Attitude. Minneapolis University of Minnesota Press, 1964.

Scott , William A. and Michael Werthimer Introduction to Psychological Research. 3 rd ed.
New York : john Wiley and Sons Inc., 1966.

Shoban, E.J. "The Assessment of Parental Attitudes in Relation to Child Adjustment,"
Journal of Psychology. 19 : 148, 1950.

Strickland, Dorothy S. and Lesley Mandel Morrow, eds., Emerging Literacy : Young
Children Learn to Read and Write. New York : Delaware : International Reading
Asociation, 1989.

Suvannathat, Chancha and others. Handbook of Asian Child Deveiopment and Child
Researing Practices. Behavioral Science Research Institute. 1986.

Tinker, Miles A. Teaching Elementary Reading. New York : Appleton Century Crofts ;
1952.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คู่มือการใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ
ในมุมหนังสือ

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปพร้อม ๆ กัน ครอบคลุมทุกด้าน และเต็มศักยภาพ
2. เพื่อให้เด็กมีความสุขเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

เนื้อหา

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ เป็นการจัดกิจกรรมที่ใช้ภาษาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การสื่อสารและการคิด สอนทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน ไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้หนังสือเด็กเป็นสื่อในการเชื่อมโยงประสบการณ์ที่มีความหมายในชีวิตประจำวัน มีการสนทนา อภิปราย เกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน เด็กได้แสดงออกทางความคิดด้วยการพูด การเขียน การวาด หรือการแสดง และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับครูและเพื่อนในบรรยากาศที่อบอุ่น ช่วยเหลือ แนะนำ ให้กำลังใจ ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก จากการดำเนินกิจกรรมจะส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งประกอบด้วยความภาคภูมิใจในตนเอง การกล้าแสดงออก และเป็นตัวของตัวเอง การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ

มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำหรือการวางแผน ขั้นกิจกรรม และขั้นสรุป ระยะเวลาการจัดกิจกรรมทั้ง 3 ขั้นตอน จะใช้เวลา 3 วัน วันละ 30 นาที

- วันที่ 1 เด็กวางแผนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับครู, เลื่อนิทาน, ฟังนิทาน และสนทนา อภิปรายเรื่องราวในนิทาน (เด็กถ่ายทอดความคิดความรู้สึกลูกผ่าน การสนทนา)
- วันที่ 2 เด็กถ่ายทอดความคิดความรู้สึกลูกผ่านการวาดภาพความประทับใจในนิทาน
- วันที่ 3 เด็กถ่ายทอดความคิดความรู้สึกลูกผ่านการแสดงบทบาทสมมติ

ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม

ใน 1 สัปดาห์ จัด 3 วัน วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที เป็นกิจกรรมที่จัดต่อเนื่องกันตามแผนที่เด็กและครูร่วมกันวาง

ตัวอย่างแผนการจัดการประสบการณ์

เรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปพร้อม ๆ กัน ครอบคลุมทุกด้าน และเต็มศักยภาพ
2. เพื่อให้เด็กมีความสุขเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

เนื้อหา

นิทาน เรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน

การดำเนินงานกิจกรรม

วันที่ 1

ขั้นนำ

1. เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงท่าทางตามคำสั่ง การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง ฯลฯ
2. เด็กและครูอ่านบัตรภาพกับคำ แสดงกิจกรรมที่จะทำร่วมกัน ดังนี้
“พวกเราฟังนิทาน”
“พวกเราวาดภาพ”
“พวกเราแสดงบทบาทสมมติ”
3. ครูสนทนากับเด็กว่า “วันนี้เราจะเลือกหนังสือนิทานกันนะคะ”
“ครูขออาสาสมัคร 1 คน มาเลือกหนังสือนิทาน”

ขั้นกิจกรรม

1. ครูแนะนำผู้แต่งหนังสือนิทาน พร้อมชี้ตัวหนังสือแสดงประโยคที่ครูอ่าน
“หนังสือนิทานเล่มนี้ ผู้แต่งชื่อ วิสุทธิ์ สุทธิศรีธธา ครูเปิดหนังสือให้เด็กดูภาพตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง
“เด็ก ๆ ดูภาพนะคะ แล้วลองช่วยกันตั้งชื่อเรื่อง”
ครูอ่านชื่อเรื่องให้เด็กฟัง
“วันนี้พวกเราฟังนิทานเรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน”
ครูเขียนชื่อเรื่องลงในการกระดาษาชาร์ท

2. ครูอ่านหนังสือนิทานตั้งแต่จบ โดยชี้ตัวหนังสือไปด้วย พร้อมสนทนากับเด็ก โดยใช้คำถาม ดังนี้

“ทำไม หมา กับลา จึงข้ามสะพานไม่ได้”

“ทำไมแพะจึงข้ามสะพานได้”

“ถ้าเด็ก ๆ เห็นเพื่อนกำลังแย่งของเล่นกัน เด็ก ๆ จะทำอะไร”

สรุป

1. เด็กถ่ายทอดความคิดความรู้สึก เรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน โดยการสนทนาเล่าความรู้สึก โดยครูใช้คำถามว่า “เด็ก ๆ ชอบหนังสือนิทานเล่มนี้หรือไม่ ชอบหรือไม่ชอบ ตอนใดของนิทานมากที่สุด คิดเองนะค่ะ” (ครูถามเด็ก 4 - 5 คน)

2. เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และแผนที่จะปฏิบัติครั้งต่อไป

“วันนี้ พวกเราฟังนิทานกันแล้วตามแผนที่วางไว้ พวกเราต้องทำอะไรอีกคะ”
ครูชี้ภาพประกอบ”

บทบาทครู

ตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็ก กระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมช่วยเหลือ แนะนำ เมื่อเด็กต้องการ ให้กำลังใจเมื่อเด็กเข้าร่วมกิจกรรม ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก ใช้คำถามโต้ตอบเพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือนิทานเรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน
2. กระเป๋านิทานพร้อมหนังสือเด็กสำหรับทำกิจกรรม 8 เล่ม
3. กระดาษชาร์ต 1 แผ่น
4. ปากกาเคมี
5. บัตรภาพกับคำแสดงกิจกรรม

ภาพเด็ก ๆ ฟังนิทาน
พวกเราฟังนิทาน

ภาพเด็ก ๆ กำลังวาดภาพ
พวกเราวาดภาพ

ภาพเด็ก ๆ แสดง บทบาทสมมติ
พวกเราแสดง บทบาทสมมติ

(ใช้บัตรภาพทุกครั้งที่ทำกิจกรรม)

การประเมินผล

สังเกต ทักษะทางภาษา และความเชื่อมั่นในตนเอง จาก

1. การร่วมสนทนาและแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนและครู
2. การร่วมกิจกรรมกับเพื่อนและครู

วันที่ 2

ขั้นนำ

1. เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงท่าทางตามคำสั่ง การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง ฯลฯ
2. เด็กและครูอ่านบัตรภาพกับคำ แสดงกิจกรรมที่จะทำร่วมกันวันนี้
“เมื่อวานพวกเราฟังนิทานเรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพานแล้ว วันนี้พวกเราทำอะไรกันคะ” (ครูชี้ภาพประกอบ)
3. ครูสนทนากับเด็กว่า
“เด็ก ๆ จำเรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพานได้ไหมคะ ครูเปิดภาพให้เด็กดูตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง พร้อมกับให้เด็กเล่าทวนสั้น ๆ”

ขั้นกิจกรรม

1. เด็กวาดภาพความประทับใจในนิทาน โดยครูสนทนากับเด็กดังนี้
“เด็ก ๆ ชอบตอนไหนของนิทาน ให้วาดภาพลงในกระดาษ ใครวาดเสร็จแล้วเล่าให้ครูฟัง (ครูบันทึกเรื่องที่เด็กเล่า)”

ขั้นสรุป

1. เด็กถ่ายทอดความคิดความรู้สึก เรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน โดยการเล่าความรู้สึกถึงสาเหตุที่วาดภาพให้เพื่อนฟัง โดยเล่า 4 - 5 คน
“ใครจะอาสาเล่าเรื่องจากภาพที่วาดให้เพื่อนฟัง “ภาพอะไรคะ” “ทำไมถึงวาด”
2. เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และแผนที่จะปฏิบัติครั้งต่อไป
“พวกเราฟังนิทานแล้ว พวกเราวาดภาพแล้ว ตามแผนที่วางไว้ พวกเราต้องทำอะไรอีกคะ” (ครูชี้ภาพประกอบ)”

บทบาทครู

ตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็ก กระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมช่วยเหลือ แนะนำ เมื่อเด็กต้องการ ให้กำลังใจเมื่อเด็กเข้าร่วมกิจกรรม ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก ใช้คำถามโต้ตอบเพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือนิทานเรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน
2. กระเป๋านิทานพร้อมหนังสือเด็กสำหรับทำกิจกรรม 8 เล่ม
3. กระดาษชาร์ท
4. สีเทียน
5. กระดาษโรเนียว

การประเมินผล

สังเกต ทักษะทางภาษา และความเชื่อมั่นในตนเอง จาก

1. การร่วมสนทนาและแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนและครู
2. การร่วมกิจกรรมกับเพื่อนและครู

วันที่ 3

ขั้นนำ

1. เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การแสดงท่าทางคำสั่ง การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง ฯลฯ
2. เด็กและครูอ่านบัตรภาพกับคำ แสดงกิจกรรมที่จะทำร่วมกันวันนี้
“พวกเราฟังนิทาน พวกเราวาดภาพไปแล้ว วันนี้พวกเราจะทำอะไรกันคะ”
(ครูชี้ภาพประกอบ)
3. เด็กและครูทบทวนตัวละครในหนังสือนิทานเรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน
“พวกเรามาช่วยกันคิดนะคะ ในหนังสือนิทานกล่าวถึงอะไรบ้าง”
(หุ้หุ้, หมาสีดำ, หมาสีขาว, ลาสีดำ, ลาสีขาว, แพะสีดำ, แพะสีขาว, พระอาทิตย์, ลิง, กระรอก, กระต่าย) ครูเขียนชื่อตัวละครลงในกระดาษชาร์ท และร่วมกันกำหนดตัวแสดงพร้อมแจกที่คาดศีรษะ
4. เด็กทดลองแสดง โดยครูอ่านเรื่องให้เด็กทำตามทางตามที่คิดเอง

ขั้นกิจกรรม

เด็กแสดงบทบาทสมมติ โดยครูอ่านเรื่องในหนังสือ นิทาน

ขั้นสรุป

1. เด็กถ่ายทอดความคิดความรู้สึก เรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน โดยการเล่าความรู้สึกให้เพื่อนฟัง โดยเล่า 4 - 5 คน
“แสดงเป็นอะไรคะ” “คิดทำทางเองหรือเปล่า” “เวลาทำทางรู้สึกอย่างไร”

2. เด็กและครูสนทนากี่ยวกับการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

“เด็ก ๆ คะ พวกเราฟังนิทานเรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน พวกเราวาดภาพ พวกเราแสดงบทบาทสมมติไปแล้ว ครึ่งหน้าพวกเราเลือกหนังสือนิทานเล่มใหม่ พวกเราฟังนิทาน พวกเราวาดภาพ พวกเราแสดงบทบาทสมมติกันอีก” (ครูชี้ภาพประกอบ)

บทบาทครู

ตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็ก กระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม ช่วยเหลือ แนะนำ เมื่อเด็กต้องการ ให้กำลังใจเมื่อเด็กเข้าร่วมกิจกรรม ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก ใช้คำถามได้ตอบเพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือนิทานเรื่อง หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน
2. กระเป๋าน้ำร้อนพร้อมหนังสือเด็กสำหรับทำกิจกรรม 8 เล่ม หนังสือในมุม, หนังสือใหม่
3. กระดาษชาร์ต 1 แผ่น
4. ปากกาเคมี
5. ที่คาดศีรษะ 15 วง ได้แก่
 - ดันหญา 5 วง
 - หมาสีดำ 1 วง
 - หมาสีขาว 1 วง
 - ลาสีดำ 1 วง

- ลาสีขาว 1 วง
- แปะสีดำ 1 วง
- แปะสีขาว 1 วง
- พระอาทิตย์ 1 วง
- ลิง 1 วง
- กระรอก 1 วง
- กระต่าย 1 วง

การประเมินผล

สังเกต ทักษะทางภาษา และความเชื่อมั่นในตนเอง จาก

1. การร่วมสนทนาและแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนและครู
2. การร่วมกิจกรรมกับเพื่อนและครู

ภาคผนวก

หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน

เรื่อง วิสุทธิ สุทธิศรีธนา

ทุ่งหญ้าสีเขียวอันอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำสายหนึ่งไหลผ่าน แม่น้ำสายนี้กว้างและไหลเชี่ยว มีสะพานแคบแคบเพียงสะพานเดียวทอดข้าม สะพานนี้ยาวและแคบจนไม่สามารถเดินสวนกันได้ สองฟากฝั่งแม่น้ำที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด เพราะเป็นทุ่งหญ้าที่สวยงาม และมีอาหารอุดมสมบูรณ์

วันหนึ่งมีหมาสองตัว ตัวหนึ่งสีขาว อีกตัวหนึ่งสีดำ ต่างจะข้ามสะพาน หมาทั้งสองเดินมาพบกันที่กลางสะพานพอดี และไม่อาจเดินผ่านกันไปได้ เพราะสะพานแคบมาก ทั้งสองต่างต้องการจะข้ามไปก่อน หมาสีขาวร้องบอกว่า “เจ้าหมาสีขาวถอยกลับไปให้ข้าข้ามไปก่อน” หมาสีขาวก็ร้องตอบไปว่า “เจ้าหมาสีดำถอยกลับไปให้ข้าข้ามไปก่อน” หมาสีดำไม่ยอมถอย หมาสีขาวก็ไม่ยอมถอย หมาสีดำเห่าคำถาม หมาสีขาวอ้าปากกว้างเห็นเขี้ยวแหลมคม หมาสีดำกระโจนเข้ากัดหมาสีขาว หมาสีขาวก็กระโจนกัดตอบ ทั้งสองต่อสู้กันบนสะพานแคบแคบจนกระทั้งตกน้ำไปทั้งคู่ น้ำเบื้องล่างสะพานที่ไหลเชี่ยวกรากจึงพัดพาหมาสีดำและหมาสีขาวหายไป

ต่อมาอีกวันหนึ่ง มีลาสองตัว ลาตัวหนุ่มสีดำ ลาตัวแก่สีขาว จะข้ามสะพานนั้น ต่างก็ยืนอยู่คนละฟากฝั่ง ลาสีขาวร้องบอกว่า “น้องลาดำ ขอเชิญน้องข้ามมาก่อน” ลาสีดำได้ยินดังนั้นก็ร้องตอบไปว่า “พี่ลาขาว ขอเชิญพี่ข้ามมาก่อนเถิด” ลาสีขาวไม่ยอมข้าม ลาสีดำก็ไม่ยอม ต่างก็ยืนรอให้ฝ่ายหนึ่งข้ามมาก่อนจนกระทั่งตะวันตกดิน ผลที่สุดทั้งสองตัวก็ไม่ได้ข้ามสะพานไป ต่อมาอีกวันหนึ่ง มีแพะสีขาวจะข้ามสะพานมา แพะสีดำจะข้ามสะพานไป แพะสองตัวพบกันบนสะพาน แพะสีขาวเดินเร็วกว่าไปถึงกลางสะพานก่อน แพะสีดำรีบถอยหลังรอให้แพะสีขาวข้ามมาก่อนแล้วจึงค่อยข้ามสะพานไป ดังนั้นแพะทั้งสองจึงสามารถข้ามสะพานไปได้ทั้งคู่ สัตว์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่สองฟากฝั่งแม่น้ำเมื่อได้เห็นวิธีข้ามสะพานของแพะก็บอกกันต่อต่อไปและจดจำไว้เป็นแบบอย่าง

ตั้งแต่นั้นสัตว์ทั้งหลายจึงอยู่กันอย่างมีความสุข เพราะสามารถข้ามสะพานไปมาหาอาหารกินได้ทั้งสองฟากฝั่งโดยสะดวก

รายชื่อหนังสือเด็กที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	ผู้แต่ง	หมายเหตุ
1.	กระรอกน้อยพบเพื่อน	บุปผา ลาภเกิน	
2.	ความดีของอีราฟ	นริศฯ คงจินดาบุญ	
3.	กระรอกน้อยฟันสวย	ยุพิน งามนา	
4.	ลูกก๊อบแก๊บน้อย	โชติ ศรีสุวรรณ	
5.	หมา ลา แพะ ข้ามสะพาน	วิสุทธิ์ สุทธิศรีรักษา	
6.	อีเล้งเค้งโค้ง	จีวัน วิสาสะ	
7.	คุณฟองนักแปร่งฟัน	จีวัน วิสาสะ	
8.	งานแรกของมีจ้ง	โยชิโกะ มุซุอิ	

ภาคผนวก ข

คู่มือการจัดสถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกต และแบบสังเกต
ความเชื่อมั่นในตนเอง

**คู่มือการจัดสถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกต
คำชี้แจงทั่วไป**

1. สถานการณ์สังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง สร้างขึ้นทั้งหมด 3 สถานการณ์ โดยจัดสถานการณ์สังเกตก่อนการทดลอง 3 สถานการณ์ และหลังการทดลอง 3 สถานการณ์
2. ใช้เวลาในการจัดสถานการณ์ 1 สถานการณ์ ใช้เวลา 1 วัน วันละ 2 ชั่วโมง 10 นาที
3. จัดสรรบริเวณพื้นที่ให้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมเหมาะสมสำหรับเด็ก 5 คน และสามารถสังเกตพฤติกรรมได้ชัดเจน
4. จัดวัสดุอุปกรณ์ให้ตรงกับที่กำหนดไว้ในแต่ละสถานการณ์

วันที่	พฤติกรรม	ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
1	ความภาคภูมิใจในตนเอง	1. กิจกรรมของขวัญแสนสนุก
2	การกล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง	2. กิจกรรมกล่องปริศนา
3	การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม	3. กิจกรรมต่อบล็อกสร้างบ้าน

สถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกต

1. คู่มือการจัดสถานการณ์ กิจกรรมของขวัญแสนสนุก

วัตถุประสงค์

เพื่อสังเกตพฤติกรรมความภาคภูมิใจในตนเอง

ระยะเวลา

สังเกต 2 ช่วงเวลา คือ 08.30 น. - 09.35 น. และ 10.10 น. - 11.25 น. รวมเวลา 2 ชั่วโมง 10 นาที โดยแบ่งเวลาทำกิจกรรมกลุ่มละ 10 นาที พักระหว่างกลุ่ม 1 นาที เข้ามาทำกิจกรรม ครั้งละ 5 คน มี 2 กลุ่มทดลอง ๆ ละ 6 กลุ่ม รวมทั้งหมด 12 กลุ่ม พักระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 35 นาที

วัสดุอุปกรณ์

1. กล่องกระดาษที่ห่อด้วยกระดาษห่อของขวัญลวดลายเดียวกัน จำนวน 10 กล่อง มี 2 ขนาด ดังนี้
 - 1.1 ขนาด $2 \times 2 \times 2$ นิ้ว จำนวน 5 กล่อง
 - 1.2 ขนาด $6 \times 6 \times 6$ นิ้ว จำนวน 5 กล่อง
2. ชั้นวางของขนาด 2 ชั้น
 - ความสูงชั้นที่ 1 1.20 เมตร
 - ความสูงชั้นที่ 2 1.50 เมตร
3. โต๊ะอนุบาล $24 \times 48 \times 19$ นิ้ว จำนวน 1 ตัว
4. เก้าอี้ไม้อนุบาล ขนาดความสูง 12 นิ้ว จำนวน 6 ตัว

การดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

- 1.1 จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ให้ครบถ้วน
- 1.2 จัดสถานการณ์โดย
 - 1.2.1 กำหนดพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม
 - 1.2.2 จัดวางของขวัญ ไว้ดังนี้

ชั้นที่ 1 วางของขวัญขนาด $2 \times 2 \times 2$ นิ้ว
 ชั้นที่ 2 วางของขวัญขนาด $6 \times 6 \times 6$ นิ้ว

2. ขั้นตอนการ

2.1 รับเด็กเข้ามาในสถานการณ์ที่เตรียมไว้ ครูแนะนำกิจกรรมของขั้วแขนสนุก
ดังนี้

สวัสดีค่ะ เด็ก ๆ วันนี้ครูมีกิจกรรมสนุก ๆ มาให้เด็ก ๆ เล่นนะคะ เด็ก ๆ
มองดูที่ชั้นวางของ เด็ก ๆ มองดูนะค่ะว่าอยากได้กล่องไหน เดี่ยวคุณครูจะถาม

2.2 ถามเด็กทีละคนว่าอยากได้ของขั้วแขนกล่องไหน เพราะอะไร

2.3 ให้เด็กหยิบของขั้วที่ตน (ให้เวลาหยิบคนละ 30 วินาที)

2.4 สัมภาษณ์ความรู้สึกของเด็กทีละคนว่ารู้สึกอย่างไรขณะทำกิจกรรม

- ครูอยากรู้จังเลยว่ ขณะทีเด็ก ๆ หยิบของขั้วได้/ไม่ได้ รู้สึกอย่างไร

2.5 เมื่อจบกิจกรรมในเวลา 10 นาที ส่งเด็กให้ครูประจำชั้น แล้วรับกลุ่มต่อไป
จนครบ 6 กลุ่ม อย่างต่อเนื่อง ในสถานการณ์เดียวกัน พัก 35 นาที จึงเริ่มทดสอบเด็กในกลุ่ม
ทดลองต่อมาเช่นเดียวกัน

การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ในลักษณะความภาคภูมิใจในตนเอง ตามแบบ
ประเมินผล

2. คู่มือการจัดสถานการณ์ กิจกรรมกล่องปริศนา

วัตถุประสงค์

เพื่อสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง

ระยะเวลา

สังเกต 2 ช่วงเวลา คือ 08.30 น. - 09.35 น. และ 10.10 น. - 11.25 น. รวมเวลา 2 ชั่วโมง 10 นาที โดยแบ่งเวลาทำกิจกรรมกลุ่มละ 10 นาที พักระหว่างกลุ่ม 1 นาที เข้ามาทำกิจกรรมครั้งละ 5 คน มี 2 กลุ่มทดลอง ๆ ละ 6 กลุ่ม รวมทั้งหมด 12 กลุ่ม พักระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 35 นาที

วัสดุอุปกรณ์

1. กล่องพลาสติก ขนาด 4 x 5 x 8 นิ้ว ด้านบนกล่องมีรูตรงกลาง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.5 นิ้ว ห่อหุ้มกล่องพลาสติกด้วยผ้าให้สวยงามและมีลวดลาย โดยเด็กไม่สามารถมองเห็นวัสดุข้างในกล่อง เรียกว่า กล่องปริศนา
2. เงาะสด จำนวน 1 ผล
3. โต๊ะอนุบาล ขนาด 24 x 48 x 19 นิ้ว จำนวน 1 ตัว
4. เก้าอี้ไม้อนุบาล ขนาดความสูง 12 นิ้ว จำนวน 6 ตัว

การดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ
 - 1.1 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้ครบถ้วน
 - 1.2 จัดสถานที่โดย
 - 1.2.1 กำหนดพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม
 - 1.2.2 วางกล่องปริศนาไว้ที่โต๊ะดำเนินกิจกรรม

2. ขั้นตอนการ

2.1 รับเด็กเข้ามาในสถานการณ์ที่เตรียมไว้ ครูแนะนำกิจกรรม ดังนี้

- สวัสดิ์เคาะเด็ก ๆ วันนี้ครูมีกิจกรรมสนุก ๆ มาให้เด็ก ๆ เล่นอีกแล้วนะคะ ในกล่องใบนี้มีสมบัติซ่อนอยู่ ครูจะให้เด็ก ๆ เขามือลงไปคลำ แล้วให้ทายว่าเป็นอะไร เด็กอย่าหยิบสมบัติในกล่องออกมานะคะ

- ใครอยากคลำก่อน ยกมือขึ้น ครูให้อาสาสมัครออกมาคลำและทายทีละคน จนครบทุกคน หนูคิดว่าเป็นอะไร ทำไมจึงคิดเช่นนั้น

2.2 เมื่อเด็กทายสิ่งของครบทุกคนแล้ว ครูสนทนากับเด็กว่า

- ครูจะขอทายบ้าง ครูคลำสิ่งของในกล่องแล้วทายว่า ครูว่ามันต้องเป็นลูกบอลแน่ เด็ก ๆ ว่าใช่หรือไม่ เพื่อความแน่ใจ จะให้คลำและทายอีกคนละครั้ง

2.3 เมื่อจบกิจกรรมในเวลา 10 นาที ส่งเด็กให้ครูประจำชั้น แล้วรับกลุ่มต่อไป จนครบ 6 กลุ่ม อย่างต่อเนื่องในสถานการณ์เดียวกัน พัก 35 นาที จึงเริ่มทดสอบเด็กในกลุ่มทดลองต่อมาเช่นเดียวกัน

การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ในลักษณะการกล้าแสดงออก และเป็นตัวของตัวเอง ตามแบบประเมินผล

3. คู่มือการจัดสถานการณ์ กิจกรรมต่อบล็อกสร้างบ้าน

วัตถุประสงค์

เพื่อสังเกตพฤติกรรม การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

ระยะเวลา

สังเกต 2 ช่วงเวลา คือ 08.30 น. - 09.35 น. และ 10.10 น. - 11.25 น. รวมเวลา 2 ชั่วโมง 10 นาที โดยแบ่งเวลาทำกิจกรรมกลุ่มละ 10 นาที พักระหว่างกลุ่ม 1 นาที เข้ามาทำกิจกรรมครั้งละ 5 คน มี 2 กลุ่มทดลอง ๆ ละ 6 กลุ่ม รวมทั้งหมด 12 กลุ่ม พักระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 35 นาที

วัสดุอุปกรณ์

1. หนังสือนิทาน เรื่อง น้องหมีสร้างบ้าน ผู้แต่งชื่อ ชิงโอะ วาตานาเบะ ผู้แปลชื่อ พรอนงค์ นิยมคำ
2. ไม้บล็อก ชุดเล็ก 1 ชุด
3. ตะกร้าพลาสติก 1 ใบ
4. โต๊ะอนุบาล ขนาด 24 x 48 x 19 นิ้ว จำนวน 1 ตัว
5. เก้าอี้ไม้อนุบาลขนาดความสูง 12 นิ้ว จำนวน 6 ตัว

การดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ
 - 1.1 จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ให้ครบถ้วน
 - 1.2 จัดสถานการณ์ โดย
 - 1.2.1 กำหนดพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม
 - 1.2.2 จัดไม้บล็อกใส่ตะกร้า วางไว้บริเวณทำกิจกรรม
2. ขั้นดำเนินการ
 - 2.1 รับเด็กเข้ามาในสถานการณ์ ครูแนะนำกิจกรรม ต่อบล็อกสร้างบ้าน ดังนี้
 - สวัสดิ์คะเด็ก ๆ วันนี้ครูมีนิทานสนุก ๆ มาอ่านให้เด็ก ๆ ฟัง

2.2 ครูอ่านนิทานให้เด็กฟัง เมื่ออ่านจบครูและเด็กสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยใช้คำถามต่อไปนี้

- มีใครช่วยน้องหมีสร้างบ้านหรือไม่ ถ้ามีคนช่วยจะเป็นอย่างไร
- ครูจะให้เด็ก ๆ ช่วยกันสร้างบ้านจากไม้บล็อก

2.3 ครูกำหนดข้อตกลงในการทำกิจกรรม

- เด็กสามารถหยิบไม้บล็อกที่ตะกร้าได้คนละ 1 อัน (ถ้าเด็กหยิบมากเกินไป ครูจะให้เด็กนำไม้บล็อกส่วนที่เกินเก็บไว้ที่เดิม)
- เด็กทุกคนต้องช่วยกันสร้างบ้าน

2.4 เด็กทำกิจกรรม

2.5 เมื่อจบกิจกรรมในเวลา 10 นาที ส่งเด็กให้ครูประจำชั้น แล้วรับกลุ่มต่อไปจนครบ 6 กลุ่ม อย่างต่อเนื่อง ในสถานการณ์เดียวกัน พัก 35 นาที จึงเริ่มทดสอบเด็กในกลุ่มทดลองต่อมาเช่นเดียวกัน

การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองในลักษณะการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมตามแบบประเมินผล

แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง

คำชี้แจง :

แบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองประกอบด้วย

1.	พฤติกรรมความภาคภูมิใจในตนเอง	5	พฤติกรรม
2.	พฤติกรรมการกล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง	6	พฤติกรรม
3.	พฤติกรรมการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม	5	พฤติกรรม

กล่าวคือ

ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกของเด็กปฐมวัยด้วยความมั่นใจ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากท่าทาง การกระทำ การแสดงความคิดเห็นหรือภาษาของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความพึงพอใจในตนเอง รู้จักตนเอง ยอมรับ การกระทำของตนเอง และพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตั้งใจทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จโดยไม่หือลอย แม้มีอุปสรรค ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง หมายถึง การที่เด็กสามารถคิด ตัดสินใจ เลือกหรือกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

1.2 การยอมรับการกระทำของตนเองตลอดเวลา หมายถึง การที่เด็กมีความ สนใจและตั้งใจทำกิจกรรมตลอดเวลา สามารถสนทนาได้ตอบกับผู้อื่นได้ ไม่นั่งเฉยหรือเหม่อลอย

1.3 การประมาณความสามารถของตนเองได้ หมายถึง การที่เด็กสามารถคาด คะเนความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ทำด้วยตนเอง

1.4 การตั้งใจทำสิ่งต่าง ๆ ไม่หือลอยแม้มีอุปสรรคโดยหาวิธีให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตน ต้องการ หมายถึง การที่เด็กมีความพยายามหรือหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำ กิจกรรม

1.5 ความสนุกสนานในการทำกิจกรรม ดีใจและมีความสุขเมื่อประสบความสำเร็จ หมายถึง การที่เด็กร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจและมีความสุข โดยแสดงออกด้วยรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ

2. การกล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง การกล้าพูด กล้าแสดง ความ คิดเห็น กล้าแสดงออกทางท่าทางการกระทำ มีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ไม่เลียนแบบผู้อื่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การแสดงออกทางคำพูดและท่าทางด้วยความมั่นใจ ไม่ประหม่า ไม่อาย ไม่เคอะเขิน หมายถึง การที่เด็กทำกิจกรรมด้วยความกระฉับกระเฉง กล่องแคล่ว ทั้งคำพูดและ ท่าทาง

2.2 การมองหน้าสบตาบุคคลที่เด็กพูดด้วย หมายถึง การที่เด็กมองหน้า สบสายตากับบุคคลที่เด็กพูดด้วย ไม่ก้มหน้าขณะพูด

2.3 การไม่ทำตามหรือคล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่น หมายถึง การมีเหตุผล ของตัวเอง ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ สามารถยืนยันทศาคิดที่ถูกต้องของตัวเอง ไม่ลังเล สงสัย

2.4 การลงมือทำกิจกรรมที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ หมายถึง การที่ เด็กมีความกล้าและกระทำกิจกรรมใหม่โดยไม่ลังเล

2.5 การแสดงตัวเป็นอาสาสมัคร หมายถึง การที่เด็กยกมือขึ้นเพื่อสื่อความหมาย ว่าพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมกับครูและเพื่อน

2.6 การพูดสื่อความหมายกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจ หมายถึง การพูดหรือตอบคำถามของครูและเพื่อนได้ด้วยความเข้าใจตรงกัน

3. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม หมายถึง การร่วมกิจกรรมกับเพื่อนและครูด้วยความเป็นมิตร ช่วยเหลือ และยอมรับการช่วยเหลือจากเพื่อน รวมทั้งยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การสนทนาหรือบอกความต้องการของตนเองให้ครูทราบ หมายถึง การที่เด็กพูดตอบคำถามหรือสนทนาแสดงความคิดเห็นของเด็กให้ครูเข้าใจ

3.2 การทำตามข้อตกลงของครู หมายถึง การที่เด็กทำตามข้อตกลงที่ครูกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

3.3 การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ไม่แยกตัว หมายถึง การที่เด็กมีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน โดยไม่ทะเลาะกันหรือแย่งของเล่นกัน

3.4 การให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อน หมายถึง การที่เด็กใช้คำพูดหรือท่าทาง บอกหรือแนะนำเพื่อนขณะร่วมมือกันทำกิจกรรม

3.5 การยอมรับคำแนะนำที่ดีและถูกต้องของเพื่อน หมายถึง การที่เด็กปฏิบัติตามคำแนะนำที่ดีของเพื่อนและช่วยกันทำกิจกรรม

ข้อปฏิบัติในการสังเกต

1. เขียนชื่อผู้สังเกต ผู้สังเกตคนที่ สถานการณ์สังเกต ชั้นที่สังเกต เวลา วัน เดือน ปี ที่สังเกต

2. เขียนหมายเลขนักเรียนคนที่สังเกตให้ตรงกับช่วงเวลาที่ใช้สังเกต ซึ่งต้องให้สอดคล้องกับตารางสังเกต

3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 2 คน เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองในแต่ละสถานการณ์ ทั้งในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 โดยหมุนเวียนเป็นกลุ่มตามตารางการสังเกต ซึ่งการสังเกตนั้นสังเกตครั้งละ 1 หัวข้อพฤติกรรมต่อ 1 สถานการณ์ ดังนั้น การสังเกตแต่ละครั้งจะใช้ประกอบกับคู่มือการจัดสถานการณ์สังเกตในหัวข้อพฤติกรรมที่กำหนดขึ้น และการสังเกตในแต่ละหัวข้อพฤติกรรมให้สังเกตพฤติกรรมย่อยทุกพฤติกรรมในหัวข้อพฤติกรรมนั้น ๆ ตั้งแต่เด็กเริ่มเข้าเล่นในสถานการณ์ จนกระทั่งหมดเวลาการสังเกต 10 นาที

4. บันทึกพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองทันทีที่สังเกตเห็นพฤติกรรม

การให้คะแนน

1. ในช่วงเวลาที่สังเกตนักเรียน ถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรม ไม่ว่าจะแสดงกี่ครั้งก็ตาม ให้ใส่หมายเลข 1 ลงในช่องตรงกับพฤติกรรมที่นักเรียนแสดง
2. ถ้านักเรียนไม่แสดงพฤติกรรมในช่วงเวลาที่สังเกตนักเรียน ให้ใส่หมายเลข 0 ลงในช่องตรงกับพฤติกรรมที่นักเรียนไม่แสดง

แบบบันทึกพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง

โรงเรียนชั้นอนุบาล 1/

ชื่อผู้สังเกต..... เป็นผู้สังเกตคนที่.....

สถานการณ์ที่ 1 วัน เดือน ปีเวลา.....กลุ่มที่.....

สถานการณ์ที่ 2 วัน เดือน ปีเวลา.....กลุ่มที่.....

สถานการณ์ที่ 3 วัน เดือน ปีเวลา.....กลุ่มที่.....

พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง	นักเรียนคนที่				
1. ความภาคภูมิใจในตนเอง					
1.1 การตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง.....					
1.2 การยอมรับการกระทำของตนเอง					
ตลอดเวลา					
1.3 การประมาณความสามารถของตนเองได้					
1.4 การตั้งใจทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ทอดทิ้งแม้มีอุปสรรค					
โดยหาวิธีให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ					
1.5 ความสนุกสนานในการทำกิจกรรม คือใจ					
และมีความสุขเมื่อประสบความสำเร็จ					
2. การกล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง					
2.1 การแสดงออกทางคำพูดและท่าทาง					
ด้วยความมั่นใจ ไม่ประหม่า ไม่อาย					
ไม่เคอะเขิน					
2.2 การมองหน้า สบตากับบุคคลที่เด็กพูดด้วย					
2.3 การไม่ทำตามหรือคล้อยตาม ความคิดเห็น					
ของผู้อื่น ที่ไม่ถูกต้อง					
2.4 การลงมือกระทำกิจกรรมที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ					
เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่					
2.5 การแสดงตัวเป็นอาสาสมัคร					
2.6 การพูดสื่อความหมายกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจ					

พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง	นักเรียนคนที่				
3. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม					
3.1 การสนทนาหรือบอกความต้องการของตนเอง ให้ครูทราบ					
3.2 การทำตามข้อตกลงของครู					
3.3 การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ ไม่แยกตัว					
3.4 การให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อน..					
3.5 การยอมรับคำแนะนำที่ดีและถูกต้องของเพื่อน ..					

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม ข้อมูลผู้ประกอบการ

แบบสอบถามข้อมูลผู้ประกอบการ

☐ เด็กชาย ☐ เด็กหญิง ชื่อ นามสกุล

ข้อมูลบิดา

การศึกษา

- ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
☐ อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาเอก

อาชีพ

- ☐ รับราชการ ☐ รัฐวิสาหกิจ ☐ ค้าขาย
☐ เกษตรกรรม ☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ข้อมูลมารดา

การศึกษา

- ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
☐ อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาเอก

อาชีพ

- ☐ รับราชการ ☐ รัฐวิสาหกิจ ☐ ค้าขาย
☐ เกษตรกรรม ☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

รายได้รวมของบิดามารดาต่อเดือน

- ☐ น้อยกว่า - 4,000 บาท ☐ 4,001 - 8,000 บาท ☐ 8,001 - 12,000 บาท
☐ 12,001 - 16,000 บาท ☐ 16,001 - 20,000 บาท ☐ 20,000 บาทขึ้นไป

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ข้อมูลผู้ปกครอง

ระดับการศึกษา	โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์		โรงเรียนไตรภูมิวิทยา		หมายเหตุ
	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	
ประถมศึกษา	2	6	28	26	
มัธยมศึกษาตอนต้น	1	1	2	2	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	9	5	-	2	
อนุปริญญา/ปวส.	3	-	-	-	
ปริญญาตรี	13	18	-	-	
ปริญญาโท	-	-	-	-	
ปริญญาเอก	-	-	-	-	
รวม	28	30	30	30	

อาชีพ	โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์		โรงเรียนไตรภูมิวิทยา		หมายเหตุ
	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	
รับราชการ	17	12	-	-	
รัฐวิสาหกิจ	-	1	-	-	
รับจ้าง	5	4	26	23	
ค้าขาย	5	8	2	3	
เกษตรกรรม	1	2	2	1	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	-	3	-	3	
อื่น ๆ	-	-	-	-	
รวม	28	30	30	30	

รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน	โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์	โรงเรียนไตรภูมิวิทยา	หมายเหตุ
น้อยกว่า - 4,000 บาท	1	22	
4,001 - 8,000 บาท	6	6	
8,001 - 12,000 บาท	8	2	
12,001 - 16,000 บาท	6	-	
16,001 - 20,000 บาท	2	-	
20,000 บาทขึ้นไป	7	-	
รวม	30	30	

ภาคผนวก ง

ค่าความเที่ยงตรงของแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง

ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเอง

พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง	ค่าดัชนี IOC	หมายเหตุ
1. ความภาคภูมิใจในตนเอง		
1.1 การตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง	0.666	
1.2 การยอมรับการกระทำของตนเองตลอดเวลา	1.000	
1.3 การประมาณความสามารถของตนเองได้	0.666	
1.4 การหาวิธีให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ	1.000	
1.5 การได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำ	0.333	
1.6 การตั้งใจทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ท้อถอยแม้มีอุปสรรค	เนื้อหาซ้ำกับข้อ 1.4	ผู้เชี่ยวชาญประเมิน
1.7 การดีใจและมีความสุขเมื่อประสบความสำเร็จ	1.000	
1.8 ความสนุกสนานในการทำกิจกรรม	เนื้อหาซ้ำกับข้อ 1.6	ผู้เชี่ยวชาญประเมิน
2. การกล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง		
2.1 การแสดงออกทางคำพูดและท่าทางด้วยความมั่นใจ ไม่ประหม่า ไม่อาย ไม่เคอะเขิน	1.000	
2.2 การมองหน้า สบตากับบุคคลที่เด็กพูดด้วย	1.000	
2.3 การทำสิ่งใหม่ ๆ ไม่เลียนแบบใคร	0.333	
2.4 การไม่ทำตามหรือคล้อยตาม ความคิดเห็นของผู้อื่น	1.000	ควรปรับปรุงภาษา
2.5 การลงมือกระทำกิจกรรมที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อ เรียนรู้สิ่งใหม่	1.000	
2.6 การสนทนาโต้ตอบกับบุคคลแปลกหน้า	0.333	
2.7 การแสดงตัวเป็นอาสาสมัคร	1.000	
2.7 การพูดสื่อความหมายกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจ	1.000	

พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง	ค่าดัชนี IOC	หมายเหตุ
3. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม		
3.1 การสนทนาหรือบอกความต้องการของเด็กให้ครูทราบ	1.000	ควรปรับปรุงภาษา
3.2 การทำตามข้อตกลงของครู	1.000	
3.3 การทำกิจกรรมต่อไปขณะครูมายืนดู	0	
3.4 การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ไม่แยกตัว	1.000	
3.5 การให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อน	1.000	ควรปรับปรุงภาษา
3.6 การทำตามคำแนะนำของเพื่อน	1.000	
3.7 การแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ แก่เพื่อน	0.333	
3.8 การช่วยกันเก็บวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เรียบร้อย	0.333	

ภาคผนวก จ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุนหนังสือ

1.1 อาจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
1.2 อาจารย์อนินทิตา ไปยะกฤษณะ	ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลหนูน้อย
87 สุขุมวิท 89/1 กรุงเทพมหานคร
1.3 อาจารย์สมจิต กิระนันท์วัฒน์	อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน
ริมคลองประปาสามเสน เขตพญาไท
กรุงเทพมหานคร

2. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคู่มือในการจัดสถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกตและแบบสังเกตความ เชื่อมั่นในตนเอง

2.1 อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย	ผู้อำนวยการฝ่ายอนุบาล
โรงเรียนเกษมพิทยา
955 สุขุมวิท 71 แขวงคลองตัน
เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร
2.2 อาจารย์อารี เกษมรัติ	อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน
ริมคลองประปาสามเสน เขตพญาไท
กรุงเทพมหานคร
2.3 อาจารย์แจ่มจันทร์ เกียรติกุล	อาจารย์โรงเรียนพญาไท
เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาววิไลวรรณ เกื้อทาน
เกิด 16 มิถุนายน 2512
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 117/15 ซอย 2 ถนนหน้าสถานี
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000 โทร. 044-613295
สถานที่ทำงาน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โทร. 044 - 511604 ต่อ 252

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2530 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสุนทรวิทยา อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ. 2536 ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย) จากวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

พ.ศ. 2537 นศ.บ. (การประชาสัมพันธ์) จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

พ.ศ. 2540 กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือที่มีต่อความเชื่อมั่น
ในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล

บทคัดย่อ
ของ
วิไลวรรณ เกื้อทาน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2540

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล โดยได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน และโรงเรียนไทรภูมิวิทยา จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือและกลุ่มควบคุมได้รับการจัดประสบการณ์เล่นตามมุมแบบปกติ ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ๆ ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที รวม 24 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ สถานการณ์ที่ใช้ในการสังเกตและแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีความเชื่อมั่น .90 แบบแผนการทดลองเป็นแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การทดสอบค่าที่ t - test แบบ Dependent Samples และแบบ Independent Samples.

ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาล ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือ หลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นไม่แตกต่างกัน

EFFECTS OF BOOK CORNER EXPERIENCES APPLYING WHOLE LANGUAGE
APPROACH ON SELF - CONFIDENCE OF YOUNG CHILDREN FROM SCHOOLS
IN AND OUT OF THE MUNICIPAL AREAS

AN ABSTRACT
BY
WILAIWAN KUETAN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Early Childhood Education
Srinakharinwirot University
October 1997

The purpose of this study was to compare effects of book corner experiences applying whole language approach on self-confidence of preschool children inside and outside municipal areas.

The subjects were preschool children , age 4-5 years in Kindergarten 1 first semester, academic year 1997 at Anubarn Buriram School, and Tripoomvitaya School , Buriram Province.

The stratified random sampling technique was used to select 30 preschool children from Anubarn Buriram School then divided into two groups of 15 children, 30 preschool children from Tripoomvitaya School then divided into two groups of 15 children. The experimental group received book corner experiences applying whole language approach. The control group received normal play activities. The two experimental groups were taught by the researcher for 8 consecutive weeks, 3 days per week, 30 minutes per day, with a total of 24 lessons.

The instruments of this study were Lesson Plans for Book Corner Experiences Applying Whole Language Approach, Situations for Observation and Self - Confidence Observation Form developed by the researcher and proved to have the reliability of .90. The research design was Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design. The t - test Dependent Samples and t - test Independent Samples were used for data analysis.

The results were as follows :

1. Preschool children from the school inside municipal area using book corner experiences applying whole language approach had higher scores in self - confidence with significant difference at .01 level.
2. Preschool children from the school outside municipal area using book corner experiences applying whole language approach had higher scores in self - confidence with significant difference at .01 level.
3. Self - confidence posttest scores of preschool children from the schools inside and outside municipal areas using book corner experiences applying whole language approach revealed no significant difference.